

Valu lui Traian



Monografie

2008

www.ziuaconstanta.ro

PĂUNESCU ȘTEFAN

Valu lui Traian

OrientO
publishing

octombrie 2008

- Grafică & tehnoredactare* • IULIAN MOCANU
Concepție & design • MEDIA LUX
Autor • PĂUNESCU ȘTEFAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PĂUNESCU, ȘTEFAN

Valu lui Traian : monografie / Ștefan Păunescu. -

Constanța : Oriento, 2008

ISBN 978-973-88305-8-5

908(498 Valu lui Traian)

Tipografia C.N.I. CORESI București



Vechi și nou întotdeauna.
Bătrân și tânăr mereu.
Început fără de sfârșit.
Ieri și azi. Comuna,
locuitorii ei sunt și vor fi
prioritatea noastră. Mai
ieri am depus jurământul
primului meu mandat.
Acum l-am depus a II-a
oară. Ieri și azi pentru
mâine. Pentru cei care
suntem și care vor veni.
Cu mâna pe inimă și ochii
ridicați spre cer voi sta în
slujba comunei și a
oamenilor ei mereu. De
ieri spre azi și
întotdeauna. Așa cum
strămoșii noștri au știut să
fie harnici să facă pentru
noi copii și case și
drumuri așa noi prin
munca noastră vom lăsa
mărturie un pom, o casă,
un copil, o carte.

Florin Mitroi,
Primar

Prefata

Este ciudat, dar întotdeauna am gândit că prietenul meu de o viață – se poate spune o viață de la 14 la 68 de ani – profesorul Păunescu Ștefan va reuși. A reușit în toate direcțiile.

“**Monografia comunei Valu lui Traian**” pe care o prezintă acum este, într-un fel, o încununare. Nu ca aceea de profesor, de director perpetuu de școli ale comunei, de șef cu diverse titulaturi ale vieții cultural sportive de vreo 50 de ani încoace, de consilier și înainte și după revoluție, de primar, de membru marcant al dinastiei Păunescu n-ar fi fost de ajuns. Mai trebuia ceva. Acel ceva care să adune dintr-o viață de om ceea ce a adunat el pentru comuna sa.

Sunt legat de Fane din 1953 și mai legat după ce, prieteni de familie - soția mea a fost învățătoare în aceste așezări 30 de ani – alcătuiam o familie mai mare. Noi, colegi de clasă la liceu, Mimi și Luci colege de cancelarie.

Cultiv de mai bine de 40 de ani ideea monografiilor de așezări rurale în primul rând. Pentru că știu, ca om al locului – între Valu lui Traian și Nisiparii mei nu sunt nici 20 de km, drum drept – ca istoria satelor dobrogene e o istorie spre moartea lor: fie că graviteaza spre un oraș și coboară la rangul de cartier sau mahala, fie că se transformă într-un oraș sau orașel și asta e altceva, fie că sunt înăbușite de sistematizări, înainte de comuniști, în timpul comuniștilor sau după. Legi economice imperative impuneau destine de localități. Am condus lucrări de licență sau de gradul I și am devenit obsedat de ideea monografiilor. Am deranjat lume care credea că o lucrare “mare” e una care tratează subiecte mari: naționale, europene, mondiale și cosmice. Dar oamenilor, în aceste monografii rurale se adună toate elementele pe care

le-am enumerat mai sus.

Cine se uită pe bibliografia istorică a României secolului al XIX-lea apărută în Editura Academiei acum 30 de ani și la care am trudit ca salahor de fișe, va vedea că fără aceste monografii satele parcă n-ar fi. Îmi amintesc cu emoție că am trecut prin monografiile dobrogene – Doamne și ce puține sunt! – și le-am considerat ca o mare avere.

Auzi și spui că monografiile dobrogene se constituie în averi ale Dobrogei și ale țării. Oricât aș pedala pe ideea unității totale a neamului și Țării Românești, Dobrogea are totuși un specific al ei. Mă amețește acest text de manea nereușită, repetat toată ziua și noapte bună ca model înderetnic. Păi așa e dar nu e nevoie să ne-o spunem în fiecare dimineață și la fiecare colț de stradă.

“**Monografia comunei Valu lui Traian**” este, după părerea mea, cel mai frumos imn închinat și înainte de 1989 și după, conviețuirii – viețuirii adică, e un eufemism, e vorba de viață, de conviețuirea între români, turci și tătari. Nu e nici un merit, nici un blestem, e lucrul cel mai normal. Dacă nu venea “23 august 1989” nu am fi știut ce e cu modelul ăsta și am fi murit ca proștii.

Să ne oprim la cartea lui Păunescu Ștefan, “**Monografia comunei Valu lui Traian**”, sper cu specificația jos “Editura X Constanța 2007”. Este s-o spun fără urmă de măgulire a prietenului meu, trecut și el prin zilele și anii grei ai vârstei, într-un fel, cea mai bună monografie rurală din Dobrogea. Când spun “într-un fel” înțeleg că nimeni n-a folosit într-o asemenea măsură arhiva locală. Profesorul de matematică și “șef de comună” mai întotdeauna a înțeles rolul arhivelor. A ordonat documente, le-a oblojit, le-a

încopciat, le-a îndosariat în toată legea și le-a folosit după cele mai exigente reguli ale unei lucrări științifice.

La urma urmei ce este această carte de peste 140 de pagini, cu peste 100 de ilustrații în acest moment de jumătatea lui 2007? Este o lucrare științifică în adevăratul înțeles al cuvântului, pentru că nu-și permite, profesorul de matematică ce este, nu doar aproximațiile dar nici măcar artificiile de calcul. E exact și câte odată rigid. Dar cum poți aprecia o calitate în afara cantitativului? Aceasta poate fi figura de stil dar Păunescu Ștefan e avocat. El vine cu toate cifrele controlabile, cu trimitere precisă la dosar și la fila cu argumente privind oamenii și viața lor în această vatră. Pe de o parte el respectă schema generală a unei monografii rurale și sumarul arată în mod clar – cu sau fără voia lui – că a urmat modelul școlii lui Gusti: a îmbinat factorul evoluției istorice pe un teritoriu de un anume fel, în anume condiții fizico-geografice (cred că i-au fost de folos lucrările soției sale Mimi Păunescu, de demult cu gradul I în învățământul geografic) dar s-a sustras schemei general admise. N-a acordat prea mare importanță revoluțiilor, revoltelor, războaielor și păcilor.

Autorul lasă impresia – dar câtă dreptate are profesorul de matematică în fața istoriei!- că tot ceea ce rămâne este evoluție, dacă viața de zi cu zi este evoluție. Ne vorbește despre etnia locuitorilor și de locul venirii unora care s-au încastrat în pământul de la Hasancea și Omurcea și în valul care se spune că a fost construit de Traian. Ne interesează pe noi, cei din 2007, cum trăiau locuitorii. Trăiau că n-aveau încotro. Își construiau bordeie sau case, își păstrau portul sau adoptau piese noi, își împrumutau peste gard mălai și ulei

pentru mâncăruri care se uniformizau. În fine, erau privilegiați ai sortii. Ei aveau mai multe sărbători: Paște, Crăciun, două feluri de Bayramuri, nunțile și toate celelalte sărbători. Simte cineva dintr-o altă parte de țară ce înseamnă să mergi cu Steaua doi pui de români și unul de tătar? Cine mai știe din altă parte de țară ce gust au dulciurile făcute de tătăroaice de sărbătorile lor și date copiilor și prietenilor lor români? Știți cum e tată tătar și mamă româncă cu doi copii, băiatul căsătorit cu o româncă, fată profesoară căsătorită cu un român, tatăl "al bătrân" poate cel mai mare poet de limba tătară din România și fata o puternică fire poetică și poetă de limba română?

Am trăit zilele imediat după Revoluție și la Valul lui Traian. Se repetă lupta de clasă din 1944-1953. Oamenii rămâneau oameni și cei mai mulți chiar erau. Autorul devenea primar ales al comunei. Are cineva îndrăzneala de a compara Valea Seacă și Valul lui Traian de până la 1944 cu aceste localități de până la 1989? Dacă o face rațional și cinstit poate ajunge la rezultate nostalgice. Dacă o face din motive politicianiste istoria și realitățile îl alungă cu pietre. De la pagina 35 până la 119 este de fapt istoria trăită de marea parte dintre trăitorii de azi ai comunei, adică de un avânt fără precedent pe plan economic și spiritual în Valea Seacă și Valul lui Traian reunite apoi.

Dacă ne-am închipui pe autor într-un ring de box am constata, absolut imparțial, că adversarul său ar boxa cu umbra. Datele reale, înregistrate în documente reale, în filme și imagini reale, cu diplome reale, trimit la colț pe oricine se sustrage înțelegerii istoriei. Perioada 1944-1989 a existat, a existat o luptă de clasă idioată care a făcut victime în rândul oamenilor nevinovați, la doi pași a existat Canalul Dunăre-

Marea Neagră asasin și închisorile care există și astăzi dar asta nu înseamnă, condamându-le, să omitem că la Valu lui Traian au existat patru stațiuni agricole de importanță națională cu rezultate recunoscute ca atare. Sigur că dacă mergi pe șoseaua Constanța- Cernavodă ai să vezi 20-30 de case cu etaj dar abia cu 250 m.p. în jur, făcând parte din materializarea ideii sistematizării rurale, dar ce nu se spune nouă, cei de azi, că acest plan de sistematizare aparține școlii interbelice sociologice Gusti. Comuniștii l-au materializat prost și nejudecat în unele situații.

Nu mă gândeam că voi ajunge într-o după amiază de septembrie 2007 să salut sincer entuziast **“Monografia comunei Valu lui Traian”**, carte, care va trăi prin multiplicarea ei de ordinul sutelor, realizată de un fiu al satului și care crede că și asta e datoria lui. Domnule profesor Păunescu Ștefan, recunosc că toți copiii de țărani din toate satele acestei țări că și asta e datoria noastră. După toate cele pe care le-ai împlinit fără programe și fără apartenențe de partid parcă lipsea ceva - **“Monografia comunei Valu lui Traian”**.

Cu toată sinceritatea și prietenia te felicit și prevăd o viață mai lungă monografiei decât comunei care va deveni, probabil, cartier al Constanței sau oraș de sine stătător.

Cu sinceritatea celor 54 ani de prietenie până azi.

Prof. Univ. Dr. GHEORGHE DUMITRAȘCU



DE CE MĂ SIMT DATOR
SĂ SCRIU EU
MONOGRAFIA COMUNEI
VALU LUI TRAIAN

www.ziuaconstanta.ro

DE CE MA SIMT DATOR
SA Scriu EU
MONOGRAFIA COMUNEI
VALU LUI TRAIAN

Pentru că în anul 1939, luna noiembrie, ziua 28, elevul Riza Abil, fiind în curtea domnului Alexandrescu află de la femeile din casă că doamna Păunescu a născut un băiat. Convins că va primi multe daruri de la tatăl băiatului dacă va fi primul care îi aduce la cunoștință acestuia evenimentul (tradiție musulmana) a dat fuga până la școală și abia ținându-și suflarea, la vestit pe directorul școlii, Păunescu Dumitru, că este tată de băiat. Săracul copil nu a primit nimic. Ba mai mult, directorul școlii l-a trimis înapoi de unde a venit, cu sarcina concretă "du-te și taie lemne ca să nu-mi înghețe plodul".

Plodul a crescut și timp de 68 de ani viața lui s-a contopit cu viața locuitorilor băștinași ai localității Valea Seacă, localitate pe care nu a părăsit-o, de bună voie, niciodată.

Păunescu Dumitru (muntean) și Păunescu Andreiana (olteancă) au fost trimiși în anul 1932 în satul Omurcea în calitate de învățător și respectiv educatoare pentru a învăța carte copiii românilor care abia se stabiliseră în localitate alături de băștinașii tătari. Plodul devine și el profesor. Astfel, din anul 1932 și până în anul pensionării mele (2002), pentru locuitorii comunei numele Păunescu a semnat învățătorul, profesorul sau directorul școlii din localitate. În această perioadă (70 de ani) în familia Păunescu s-au înmagazinat o sumedenie de date referitoare la localitățile care au constituit comuna Valu lui Traian și la locuitorii lor. Aceste date pot fi obiectiv redată urmașilor de către un membru al familiei Păunescu.

De ce eu?

Pentru că eu, dat fiind funcțiile de profesor, director de școală sau de cămin cultural, am fost cooptat și în organismele de conducere administrative ale comunei în calitate de deputat, fiind o bună perioadă chiar viceprimar. În perioada 1968-1970 timpul liber l-am "petrecut" în arhiva primăriei reconstituind și legând sute de dosare cu documente ale primăriei care ulterior au fost predate la Arhivele Statului. Cu acest prilej am copiat sute de documente referitoare la activitatea economică și social culturală a comunei, documente care vor sta la baza elaborării monografiei de față.

După anul 1989 am fost primul primar ales în mod democratic în comuna Valu lui Traian (1992-1996) apoi consilier local până la pensionare, deci în centrul evenimentelor locale. Începând cu anul 1992 a trebuit să pun în aplicare Legea 18 / 1991. Cu acest prilej moștenitorii marilor proprietari (moșieri) s-au prezentat la primărie și din discuțiile cu aceștia, precum și din documentația depusă de ei, am reușit să rețin foarte multe date folositoare monografiei.

De ce eu?

Pentru că acum, pensionar fiind, am suficient timp să elaborez o lucrare necesară prezentului și viitorului, iar vârsta pe care o am mă îndeamnă să o elaborez acum, până nu plec pe lumea cealaltă, considerând a fi un păcat ca odată cu mine să fie îngropate informațiile și documentele pe care le dețin.

Doresc ca monografia comunei să fie un dar pe care îl fac locuitorilor ei, locuitori pe care i-am respectat întotdeauna.

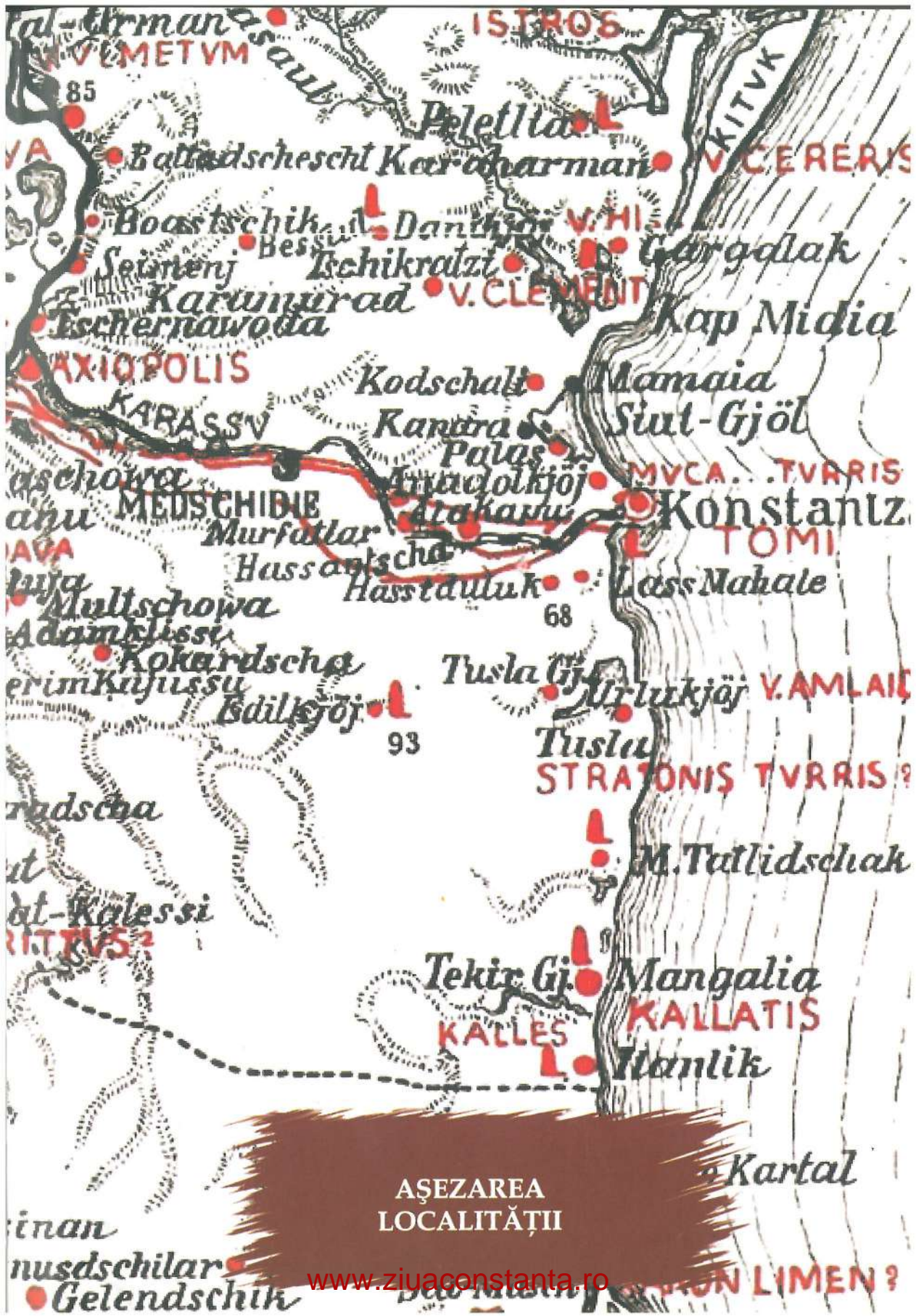
De ce eu?

Pentru că doresc cu această ocazie să cer iertare soției mele pentru toate necazurile și neîmplinirile sale datorate excesului meu de zel în a-mi face mai mult datoria față de comunitate decât față de familie. Sper că din conținutul acestei monografii să

înțeleagă și ea de ce lipseam cu zilele sau săptămânile de acasă tocmai în perioada în care avea mai multă nevoie de mine pentru a crește și educa cei doi copii minori ai noștri.

În același timp mulțumesc soției mele pentru sprijinul acordat în scrierea acestei monografii punându-mi la dispoziție lucrările sale științifice și pentru contribuția ei substanțială la elaborarea în anul 1970, împreună cu buna ei prietenă Dumitrașcu Lucica, eminenta învățătoare a școlilor noastre, a unei schițe monografice a localității Valu lui Traian, schiță al cărei conținut este inclus în prezenta lucrare.

Sunt convins că în perioada următoare înfățișarea localității și viața locuitorilor ei se vor schimba în bine. Gândul că Valu lui Traian va deveni în scurt timp un orașel modern și că viitoarele generații trebuie să-și cunoască predecesorii, să cunoască greutățile pe care le-au întâmpinat înaintașii pentru că viața lor să fie mai bună, m-a determinat să scriu această lucrare în memoria celor ce nu mai sunt și spre cunoașterea celor ce vor veni.



AȘEZAREA
LOCALITĂȚII

Kartal

...LIMEN?

al-krman asaub
 V. METVM 85
 Peletta
 Battschescht Keercharman
 V. CERERIS
 Boas tschik
 Danth
 V. HI
 Seimenj Bes
 Tschikratzi
 Gargalak
 Karunurad
 V. CLEMENT
 Eschernawotta
 Kap Midia
 AXIOPOLIS
 Kodschant
 Mamaia
 KARASSV
 Kantra
 Sux-Gjöl
 Palas
 MVCA. TVRRIS
 aschowa
 MEDSCHIDIE
 Anadolokjög
 Konstantz
 Murfatlar
 Atakaru
 Hassantscha
 Hasstauuk
 Less Mahale
 Toms
 TOMI
 Multschowa
 Kokardscha
 Tusa Gjöl
 Arlukjög
 V. AMLAI
 Adamklissi
 erimkajussu
 Isdillejög
 93
 Tusa
 STRATONIS TVRRIS ?
 M. Tallidschak
 radscha
 at-Kalesi
 RITVS?
 Tekir Gjöl
 Mangalia
 KALLES
 KALLATIS
 Manlik
 inan
 nusdschilar
 Gelendschik

Comuna Valu lui Traian este formată dintr-o singură localitate care a luat naștere, urmare a împărțirii administrativ-teritoriale a României din anul 1968, din satele Valu lui Traian și Valea Seacă, localități distincte care la începuturi se aflau c-am la 3 km. depărtare una față de cealaltă și care prin extindere, una spre cealaltă, s-au contopit.

Tipul de sat este liniar, de-a lungul șoselei naționale și a căii ferate Constanța-București, pe o distanță de 5 km.

Localitatea este așezată pe Valea Carasu așa cum rezulta din monumentală lucrare "Dobrogea în pragul secolului al XX-lea" (București 1904) a geografului Marin Ionescu Dobrogeanu. În această lucrare la pag. 175 M.D.Ionescu consemnează "Valea Carasu are direcția E-V țărnută de ambele părți de valurile numite ale lui Traian (...) în lungul ei merge calea ferată Constanța-Cernavodă și drumul comunal Hasancea-Constanța. Pe această vale sunt așezate satele Omurcea și Murfatlar" (calea ferată a fost construită de englezi în perioada 1858-1862; după 20 de ani, în anul 1882 România cumpăra de la englezi căile ferate).

Localitatea Valu lui Traian se găsește la o distanță de 13 km. de Constanța cu care se învecinează la Est și la 3 km. de Murfatlar (Basarabi) cu care se învecinează la Vest. La Nord se învecinează cu localitatea Poiana iar la Sud cu localitatea Cumpăna.





Imagini - valul de pământ





MOLDOVA

U K R A I N A
Kilij

Galati

Rehi Krynycne

milicu Sarat

Vacareni

Izmail

Gemenele

Braila

Macin

Ceatalchioi

Balaceanu

Movila-Miresii

Isaccea

Tulcea

Jirlau Sutesti

Urleasca

Niculitel

Cataloi Besto

Faurei

Bordei Verde

Traian

Nicolae Balcescu

Rusetu

Viziru

Ostrov

Babadag

Sarichioi

Zavoiaia

Insuratei

Daeni

Rahman Enisala

adina Rosiori

M A N I A

Ceamurlia de

ara Tandarei

Hirsova Mihai Viteazu

erieti Slobozia

Facaeni

Topalu

Cogealac

Dragalina

Bordusani

Sacele

Borcea

Fetesti

Dorobantu

uza Voda

Unirea

Medgidia

Navodari

Ovidiu Mamaia

Calarasi

Aliman

Constanta

Ostrov

Baneasa

Techirghiol

Eforie Nord

profesor-Isirkovo

Alfatar

Goles

Dumbraveni Eforie Sud

A R I

Viroaga Jupiter

DOBROGEA

scurt istoric

lezmer Tervel

A Krusari

Mangalia

Vama Veche

General Toasevo

Kardam

Durankulak

www.ziuaconstanta.ro

Vladimirovo

Debric

Catla

Istoricul localității Valu lui Traian nu poate fi separat de istoria Dobrogei. E sigur că dacii sau geții cum li se mai spunea, locuiau în Dobrogea de astăzi încă de pe la anul 1800 î.Hr.

Sciții năvălesc în Dobrogea în sec.IX î.Hr. și dau acestui teritoriu numele de Scythia Minor.

Prin secolele VII-VI î.Hr. negustorii greci se stabilesc pe țărmurile Mării Negre întemeind orașele Tomis (Constanța), Callatis (Mangalia) și Histros (Histria). Din anul 28 î.Hr. Dobrogea (Dacia Pontica) se afla sub stăpânire romană. În secolele II-III încep năvălirile barbare care au durat mai bine de 1000 de ani.

Prin secolul XII sau XIII bizantinii atribuie, în concesiune, teritoriul dintre Dunăre și mare unui despot cu numele Dobrotici. De atunci acest teritoriu se numește Dobrogea.

Marea invazie tătară din 1241 pustiește Dobrogea.

Mircea cel Bătrân (1386-1418) anexează Dobrogea vechiului teritoriu statal al dacilor.

Expediția sultanului Mahomed I din anul 1417 duce la ocuparea Dobrogei de către turci, ocupație care durează 460 de ani.

După Războiul de Independență din anul 1877, Dobrogea revine la Patria Mamă.

Conform unei statistici ruse, întocmită de guvernatorul Dobrogei Bielotercovici în 1877, județul Constanța avea 17105 locuitori iar în 1880 -64832 de locuitori.

Din articolul lui Cristian Cealera, "Război rece în islamul dobrogean" (cotidianul România Liberă din 14-04-2007) citez: "Cu puțin timp înainte de Războiul de Independență (1877-1878) în Dobrogea exista o populație turco-tătară formată din aproximativ 200000 de persoane. Ultimul recensământ efectuat de statul român în 2002 a stabilit că dintre musulmanii băștinași rămăseseră aproximativ 51000. În jur de 24000 sunt tătari iar

restul turci”. Potrivit istoricilor, mii de familii au emigrat spre Imperiul Otoman. Cel mai important exod este cel din perioada 1935-1939 când peste 25000 de musulmani au plecat în Turcia condusă de Kemal Atatürk, părăsindu-și satele și abandonându-și chiar averile. Acest sacrificiu a fost făcut doar pentru a-și păstra obiceiurile și credința.

Nu putem trece peste fluxul imigraționist al populației de etnie germană către Dobrogea. Așa cum consemnează Adrian Herta în articolul “Pe urmele germanilor dobrogeni” (cotidianul Ziua de Constanța din 15-12-2006).

“Populația de etnie germană venită în Dobrogea își are originea din Basarabia și Kersan în timpul războiului Crimeii sau războiului ruso-româno-otoman din 1877-1878.(...) Conform statisticilor, comunitatea germană în Dobrogea a devenit a patra ca pondere numerică după naționalitățile română, bulgară și turco-tătară”.

Urmarea convenției dintre guvernul Regal Român și Reich (22 oct.1940) au părăsit Dobrogea 11000 de germani din județul Constanța. În același timp, locul germanilor l-au luat aromânii veniți din Cadrilater, după cedarea acestuia.







E87



Valu lui Traian

Basarabi

Poarta Albă



**ISTORICUL
POPULĂRII ȘI DEZVOLTĂRII
COMUNEI VALU LUI TRAIAN**

www.ziuaconstanta.ro

IȘTORICUL POPULĂRII ȘI DEZVOLTĂRII COMUNEI VALU LUI TRĂIAN

Valurile de imigranți și-au pus amprenta și pe configurația localității Valu lui Traian. Deasemenea calamitățile naturale, cum ar fi inundațiile din 1924 și cutremurul din 1940, au determinat locuitorii să-și schimbe amplasamentul locuințelor afectate de acestea. Conform consemnărilor din arhiva primăriei (D. 3-1925-f. 46) "La 29 august 1924 au fost inundate 41 de case în Omurcea (Valea Seacă) și 24 în Hasancea (Valu lui Traian). Proprietarilor li s-au acordat terenuri pe dealul Basarabi (pentru cei din Omurcea)".

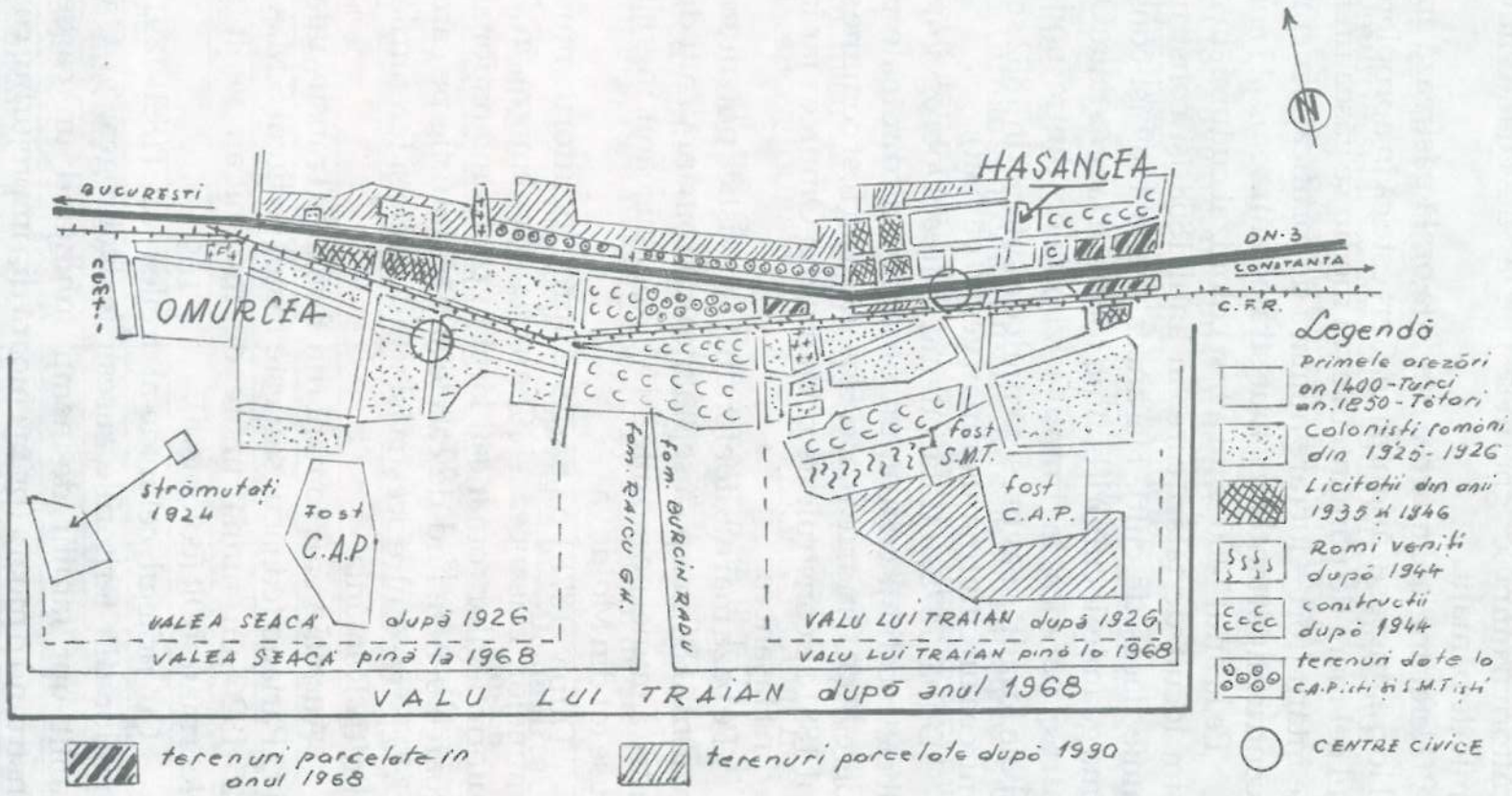
Cele două războaie mondiale nu au afectat localitățile comunei. Prin adresa nr. 1584 din 30 sept.1930 (D.1-1930 f.115) primăria informează prefectura "Numărul bombelor căzute în satul Valea Seacă în perioada 1916-1919 - Islaz sat 400 bombe artilerie - a murit un român și la miază-noapte 250 bombe de artilerie - nu au făcut pagube".

Prin adresa nr. 1629 din 23 august 1944 (D.1-1944 - f.112) se raportează "pe teritoriul comunei în timpul războiului au căzut doar 14 bombe pe câmp fără a produce stricăciuni.

Pe parcursul descrierii evoluției dezvoltării localității puteți urmări modul în care s-a modificat intravilanul comunei, de-a lungul timpului, pe schița care urmează.

Cele doua localități Valu lui Traian și Valea Seacă au existat ca localități distincte sub numele de Hasancea și respectiv Omurcea, ambele fiind așezate pe linia celor trei valuri, zise ale lui Traian, localitățile fiind așezate pe valul de piatră, cel mai important dintre valuri, la o distanță de 3 km. una de cealaltă. La Nord de localitate (1-2 km.) se întinde marele val de pământ

EXTINDEREA LOCALITĂȚILOR OMURCEA și HASANCEA ȘI CREAREA LOCALITĂȚII VALU LUI TRAIAN



(locuitorii îl numesc "ghermea") iar la Sud, cu intermitențe, valul cel mic de pământ.

Referitor la Omurcea, tradiția orală păstrează amintirea, în acel loc, a unei așezări romane. Cert este că în apropiere de sat, pe valul cel mare de pământ, în evul mediu se găsea un fort turcesc bine întărit (fort = lucrare militară de fortificație menită să apere un centru important sau o linie strategică).

Pe la anul 1400 satul a fost colonizat cu turci. În anul 1850 îl găsim locuit de tătari care, în anul 1858 își construiesc prima geamie (lăcaș de cult). Hasancea, pe la 1869 își construia și ea prima geamie, locuitorii ei fiind tot tătari la acea data.

Se pare că în timpul războaielor dintre anii 1828-1878 ambele localități avuseseră mult de suferit (În 1882 se remarca la Omurcea un cimitir musulman vechi, părăsit).

După 1878, odată cu integrarea Dobrogei în România, ambele localități cunosc un progres real din toate punctele de vedere. Atât Omurcea cât și Hasancea au fost comune separate. În anul 1881 se construiește primăria din Omurcea iar în anul 1882 cea din Hasancea.

Pe baza mai multor fonduri arhivistice putem afirma că încă din anul 1884 încep să se stabilească români veniți din Moldova pentru a munci pe moșiile lui M. Kogălniceanu, îngrijindu-i vitele aduse tot din Moldova.

După 1878 o parte dintre locuitorii musulmani ai comunelor Hasancea și Omurcea vor emigra în Turcia dar, conform legilor românești largi în problema națională, ei se pot întoarce beneficiind de casele și pământurile pe care le-au avut aici. O parte dintre aceștia își vând casele și terenurile și părăsesc definitiv România.

Au mai venit români din Brăila și Transilvania pe moșiile lui C.Pariano (conacul său este fostul sediu al S.M.A.) iar în anii 1925-1926 un număr mare de români au venit din Vlasca, Teleorman și Olt (coloniștii).

Cu prilejul celui de-al treilea val (1890-1891) al venirii nemților din teritoriile rusești în Dobrogea, în Omurcea s-au stabilit opt familii de nemți înființând un cartier al lor și construind o moară (prima moară din împrejurimi cu motor de 60

Hp. și capacitatea de a măcina un vagon de grâu pe zi) (D.10-1934-f.205).

Din punct de vedere administrativ, până în anul 1911, comunele Omurcea și Hasancea au fost despărțite formând:

- comuna Omurcea (satele Omurcea + Nazarcea)
- comuna Hasancea (satele Hasancea + Mahomedcea)

În anul 1897 avem consemnat în arhive:

- satul Hasancea – 94 familii cu 333 suflete
- satul Omurcea – 103 familii cu 350 suflete

Naționalitatea locuitorilor este încă în majoritate musulmană. Cifrele sunt edificatoare: din cele 883 suflete 690 sunt mahomedani (tătari), 163 ortodocși (români) și 30 catolici (nemți).

Reforma agrară din 1920 lasă la dispoziția statului suprafețe mari de pământ cu care se împrăprietăresc în anul 1921 locuitorii comunei Hasancea formată din satele Hasancea și Omurcea și românii colonizați din Olt și Teleorman în anii 1925 – 1926. Conform documentelor (D.2-1921-f.33) în comuna Hasancea, ca efect al reformei agrare au fost expropriați următorii moșieri:

Numele și prenumele	Suprafața rămasă Ha	Suprafața expropriată Ha	Denumirea moșiei
C.Pariano	426	1500	Hasancea, Omurcea Mahometcea
Maria C. Pariano	189	11	Mahometcea
H.C.Zambadjian	200	-	Hasancea
most.I.Movila	818	-	-//-
Ștefan Blebea	240	230	-//-
Ion Blebea	203	97	-//-
August Pezner	10	280	-//-
most.M.Kogălniceanu	183,50	64	Omurcea
most. C-tin. Bosie	202	98	-//-
Aurel și M. Solacu	20	540	-//-

Locuitorii băştinaşi au fost împrăprietăriţi în anul 1921. Conform procesului verbal din 19 aprilie 1921 (D.2-1921-f.21) "operaţia de împrăprietărire a fost terminată între 28 martie şi 3 aprilie 1921 după cum urmează:

-Hasancea 102 locuitori cu 500,50 Ha.

-Omurcea 77 locuitori cu 383 Ha."

Între cele două războaie mondiale asistăm la un proces lent de populare a comunei cu români dar şi de părăsire a comunei de către tătari, cu excepţia anilor 1925-1926 când vin coloniştii în număr mare şi anii 1935-1937 când pleacă un număr mare de musulmani în Turcia. Edificator este "Tabelul cu mişcarea populaţiei de la 1917 la 1937 inclusiv" (D.1-1938-f.128)

Anul	nr. locuitori veniţi în com.	de unde au venit	colonizaţi	strămutaţi	emigraţi
1917	-	-	-	-	-
1918	-	-	-	-	-
1919	6	alte localităţi	-	2	-
1920	13	Dobrogea	-	7	-
1921	12	Muntenia-Oltenia	-	5	-
1922	8	Muntenia-Oltenia	-	2	-
1923	12	-//- -//-	-	1	-
1924	7	-//- -//-	-	-	-
1925	10	-//- -//-	-	-	-
1926	14	-//- -//-	564	4	-
1927	9	-//- -//-	26	4	-
1928	16	-//- -//-	6	6	-
1929	9	-//- -//-	4	5	-
1930	11	-//- -//-	12	8	8
1931	3	-//- -//-	-	1	6
1932	12	-//- -//-	-	9	4
1933	6	-//- -//-	-	2	-
1934	39	-//- -//-	-	3	8
1935	10	-//- -//-	-	1	123
1936	31	-//- -//-	4	2	47
1937	3	-//- -//-	-	6	54

Mișcarea populației modifică de la an la an raportul dintre populație românească și cea musulmană din comuna dar și intravilanul localității prin creșterea numărului de case construite.

Situația populației stabile

Anul	români	tătari	turci
1924	389	1479	-
1936	1206	855	-
1948	1848	907	-
1992	5923	1295	136
2002	5900	1332	99

Personal am mari rezerve cu privire la corectitudinea numărului locuitori-lor comunei în anul 1992 și chiar 2002 consemnat în situația de mai sus întrucât, după evenimentele din 1990 majoritatea tinerilor și-au făcut mutația în orașul Constanța sperând să găsească mai ușor de lucru și să obțină o locuință. În realitate ei locuiesc în Valu lui Traian dar nu sunt trecuți în evidențele comunei. În același timp, mulți constănțeni și cetățeni din alte localități s-au stabilit în comuna Valu lui Traian urmarea cumpărării de case sau licitării de terenuri pentru construcții de locuințe și care nu au mutație în localitate.

În anul 1927 coloniștii au fost împroprietăriți cu 5 ha. teren arabil , 1 ha islaz și 2000 m.p. loc de casă. Inițial și-au construit bordeie și apoi, încet, încet, case. Conform "Caietului statistic nr. 844 din 6 sept.1926 (D.2-1926-f.2) situația era următoarea:

	Valu lui Traian	Omurcea
Case	118	111
Bordee	47	49
Capi familie	185	171
Suflete		
Bărbați	539	477
Femei	543	598

Colonizarea nu s-a făcut forțat. Încă din 1924 Guvernul României a elaborat niște "instrucțiuni" în care erau consemnate avantajele coloniștilor care acceptau să vină în Dobrogea prioritare fiind împrumuturile cu pământ și loc de casa transportul gratuit de la localitatea de baștina până la locul de domiciliu nou (D.3-1925-f.74). În același timp s-au stabilit băncile care vor acorda ajutor coloniștilor. Spre exemplu, conform unei adrese trimise primăriei "coloniștilor li se acorda împrumuturi pentru construcția de locuințe de către Federala băncilor populare Constanța" (D.7-1925-f.65).

După anul 1926 ambele localități, Valu lui Traian și Valea Seacă, se dezvoltă în mod rapid. Comparând cu datele de mai sus, datele recensământului din anul 1930 (D.1-1930-f.27) pentru localitatea Valea Seacă (Omurcea) observăm că atât numărul de case cât și numărul de locuitori s-au dublat în patru ani.

Recensământul 1930 - localitatea Valea Seacă

Număr cladiri	203
Suflete	985 dintre care 591 români, 371 tătari, 20 germani, 3 alte naționalități.

În anul 1933 se parcelează noi locuri de casă și pe data de 9 aprilie la Valu lui Traian și 30 aprilie la Valea Seacă se organizează licitații. Pentru ca cei care citesc prezenta lucrare să-și identifice bunicii sau părinții voi nominaliza pe cei care au câștigat licitația pe câte 2000 m.p.

Dosar cu foile de licitație a locurilor de casă (D.8-1933-f.175)

Valu lui Traian: Petre Colibasanu, Ion Ghena, Ion Popa, Dumitru Ștefan, Florea Colibasanu, Manea Nicolae, Ilie Ogoreanu, Gh.Radu, Ion Zimna, Gh. Borsan, Dumitru Semachievi, Campeanu Ion, Sucuri Seic, N. Nicolcioiu, Zeidula Nefi, Menan A.Cair, Stelian Ionescu, Nicolae Posirca, Riza Amet, Ion Radu, Selim Veli, Refic Bormambet, Iusuf Dmsa, Petre Benedec, Menan Omer.

Valea Șeacă: Vasile Gheorghe, Dumitru Trandafir, Set Ibram

Apti, Ion Gh.Nita, Traian Funaru, Ion Marcu, Glodean Vasile, Memet Seic Ali, Bodilcu Pascu, Ion Martinescu, Constantin Papuc, Selim Geafar, Ion Parasca, Bodilcu Marin, Dumitru Tapurica, Ion Cinca, Constantin Cristea, Goltfried Gunes, Petre Baron.

Referitor la suprafața comunei în anul 1934 găsim (D.10-1934-f.206) " La adresa Prefecturii Plasii Medgidia nr.28 din 10 iulie 1934 răspundem următoarele:

- suprafața comunei în Km.p. = 67
- gara 1
- populație 2167 din care
 - români 1243, - unguri 8, - germani 29,
 - bulgari 5, - evrei 6, - tătari 867, - alții 6
- case 456
- grajduri 369

Prima consemnare referitoare la alta destinație a clădirilor în afara de locuințe o găsim în recensământul clădirilor din 1936 (D.2-1936-f.208).

Destinația clădirii	V.Traian	V.Seacă	Total com.
- case locuit	192	217	409
- geamii	2	1	3
- gări	1	-	1
- cafenea	-	1	1
- cârciumi	2	2	4
- băcănie	6	3	9
- ferme particulare	1	-	1
- ferme de stat	-	1	1
- măcelarii	2	1	3
- conacuri	5	-	5
- banca romanească	1	-	1
- cooperativa română	-	1	1
- stațiune experim. agricolă	1	-	1
- primărie	1	-	1
- școala local propriu	1	1	2
- percepție (fara local propriu)	1	-	1
- post jandarmi (fara loc. propriu)	1	-	1
- grădinițe copii (fara loc. propriu)	1	1	2

Așa cum arătam, referitor la mișcarea populației, în anul 1941 pleacă din comună nemții și vin macedonenii. Conform unei adrese privind refugiații (D.11-1941-f.375) rezulta:

- Refugiați din Durostor și Caliacra stabiliți în comuna Valu lui Traian sat Valea Seacă – 23 familii cu 120 suflete.

-Emigranți în Germania – 8 familii cu 30 suflete

De remarcat faptul că refugiaților li s-au repartizat casele nemțești așa cum rezulta din adresa primăriei (D.11-1941-f.173) “Refugiatul din Cadrilater Ion Martica, are o fiică învățătoare în Valea Seacă. I se repartizează o casă de la nemți”.

În timpul celui de-al doilea Război Mondial, o mare parte a bărbaților au fost mobilizați însă se pare că pierderile nu au fost mari. Din “Situația văduvelor, invalizilor și dispăruților” din data de 15 nov.1943 (D.19-1943-f.96) rezulta:

- morți în război	8
- văduve război	11
- orfani	21
- invalizi	5 din care 1 orb.

În cinstea eroilor căzuți în război a fost ridicată o troita în anul 1944. Inițial aceasta se afla lângă primărie iar când s-a construit clădirea actualei poliții a fost mutată în fața bisericii. Pe troita sunt consemnate, spre veșnica amintire numele eroilor : Teodoru Aurel, Zamfir Trandafir, Tomescu Mircea, Olariu Dumitru, Jianu Stan, Apostol Vasile, Vladut Gheorghe și Hagiasan Pasal.

Despre situația din timpul celui de-al doilea Război Mondial găsim adresa primăriei nr.1629 din 23 aug.1944 (D.1-1944-f.112) care consemnează:

- De la începutul războiului au fost mobilizați 100-120 bărbați.

- Pe teritoriul localității au cantonat regimentele: 9 cavalerie, 34 infanterie, 13 artilerie, 18 artilerie și batalionul 32 pionieri.
- Trupe străine nu au staționat. Au fost numai în trecere.
- S-au depozitat materiale de marină ale trupelor germane și furaje ale trupelor române.
- S-au rechiziționat 165 de cai în 1941 și 70 cai în 1944.
- Pe teritoriul comunei în timpul războiului au căzut doar 14 bombe fără a produce stricăciuni.
- S-au dispersat 1000 persoane din Constanța din cauza bombardamentelor și s-au stabilit în comuna.
- Aprovizionarea s-a făcut în bune condițiuni.

După cel de-al doilea Război Mondial în localitate se mai crează un cartier, în partea de Sud a localității Valu lui Traian pentru românii care fuseseră deportați.

În anul 1946 se mai organizează o licitație pentru locuri de casă -31 la Valu lui Traian și 57 la Valea Seacă situate, cu precădere, între calea ferată și șoseaua națională (D.21-1946-f.19).

Conform unei situații privind categoria terenurilor din comuna Valu lui Traian în anul 1943 (D.2-1943-f.282) rezulta:

- Teren arabil	5339 Ha.
- Islaz	463 -//-
- Vatra sat	84 -//-
- Loc viran	14 -//-
- Păduri	200 -//-
- Livezi pomi	65 -//-
- Vii	44 -//-
- Improductiv	517 -//-

După cel de-al doilea Război Mondial, urmează anii de secetă timp în care datorită sărăciei locuitorilor nu se mai construiesc case.

Urmează apoi colectivizarea agriculturii (1952-1957) prilej cu care terenurile din intravilanul localității trec în administrarea

C.A.P.-urilor și până în anul 1968 locurile de casă se atribuie de către cooperative conform statutului acestora. În această perioadă se dau locuri de casă pentru membri cooperatori de o parte și de alta a șoselei naționale de la Nitescu până la Miscoci Ion și pentru lucrătorii S.M.T., pe partea dreaptă a șoselei naționale, de la Semaca la Miscoci Maria. Urmare a populării acestei zone, între Valu lui Traian și Valea Seacă, nu mai exista terenuri virane și se ia hotărârea ca localitatea în întregul ei, Valu lui Traian și Valea Seacă, să se numească Valu lui Traian începând cu anul 1968. În perioada 1960-1978 populația comunei crește în mod semnificativ (mai mult decât dublu). Conform situațiilor statistice avem

1961 – 3712 locuitori 1967 – 4939 locuitori

1969 – 6250 locuitori 1977 – 8126 locuitori

Acest lucru se datorează faptului că după 1968 asistăm la un nou val de locuitori care vin din alte localități și se stabilesc în Valu lui Traian. Unii dintre aceștia vin atrași de condițiile bune oferite de localitatea noastră (apropierea de oraș, școli bune, etc.) cum ar fi familiile Tutuianu, Chivaran, Lupsa și alții veniți din comuna Grădina. Aceștia cumpără locuri de casă în zona limitrofă Stațiunii pomicole. Alții vin din partea de S-V a județului Constanța (Băneasa și Ion Corvin), cumpără terenuri de la Bordușani (între calea ferată și șoseaua națională) în zona stadionului și-și construiesc case. În sfârșit, un număr mare de familii au venit în localitatea noastră din toată țara în momentul în care orașul Constanța a fost declarat “oraș închis”.

Muncitorii care se angajau în întreprinderile din Constanța nu aveau voie să-și stabilească domiciliul în oraș și se stabileau în localitățile apropiate.

În anul 1968 Consiliul popular parcelează terenul viran cuprins la Nord Stațiunea pomicola, la Sud șoseaua națională, la Est str.Pepinierii și la Vest teren propr. Bordușani, precum și terenul dintre calea ferată și șoseaua națională cuprins între

drumul spre Biserica și Ghiteșcu. Aceste parcele au fost atribuite, gratuit, familiilor nou venite în Valu lui Traian. Cu acest prilej am profitat de funcția de viceprimar pe care o dețineam în Consiliul popular și am cerut acestuia să nu parceleze terenul care este astăzi baza sportivă. Am cerut deasemenea să se acorde locuri de casă celor care activau la Căminul Cultural pe actuala strada Olteniei. Urmare acestor parcelări s-au construit 381 de case după cum urmează: 112 în 1969, 106 în 1970, 98 în 1971 și 65 în 1972.

Parcelarea fâșiei de teren în partea de Nord a localității, de la Tacciu la Penitenciar în anul 1990 a mărit intravilanul comunei, acesta ajungând la 470 ha. În sfârșit, în anul 2002 se parcelază în partea de S-E a localității peste 400 loturi pentru construcții de locuințe.

Urmare acestor parcelări s-a creat posibilitatea ca cetățenii băștinași sau cei din alte localități care doresc să se stabilească în Valu lui Traian să poată licita un loc de casă iar Consiliul local să realizeze venituri substanțiale necesare dezvoltării localității.

Din analiza de mai sus rezultă faptul că sporul rapid al populației din Valu lui Traian s-a datorat, cu precădere, stabilirii în localitate a cetățenilor veniți din alte zone ale țării.

Referitor la populația comunei trebuie să amintim și faptul că, în timpul campaniilor agricole, foarte mulți cetățeni din Moldova și din județul Tulcea vin să muncească, sezonier, în Stațiunile agricole de pe raza localității.

Amintim și faptul că, în perioada construcției sistemului de irigații și a canalului Dunăre - Marea Neagră, pentru muncitorii care realizau aceste obiective și familiile lor, în partea de Vest a localității Valu lui Traian s-au construit locuințe provizorii,

cantină, club, dispensar și alte utilități pentru cei peste 1500 de locuitori stabiliți aici. Copiii acestor familii frecventau școlile din Valea Seacă sau Basarabi. Aceste construcții au rezistat până în anul 1990 întrucât, după terminarea obiectivelor, o parte dintre locatarii acestora nu s-au mai întors la casele lor. Mulți dintre aceștia și-au stabilit apoi domiciliul în Valu lui Traian.





**CONDIȚIILE
FIZICO-GEOGRAFICE**

www.ziuaconstanta.ro

CONDIȚIILE FIZICO-GEOGRAFICE

Morfologic, orizontul comunei se încadrează în subunitatea morfostructurală a Dobrogei de Sud care prezintă caractere morfologice cu totul diferite de Dobrogea Nordică. Această regiune, ca întreg teritoriul Dobrogei a suferit în trecutul geologic numeroase mișcări de colaborare și ridicare, multe transgresiuni și regresii marine care au favorizat depunerea sedimentelor de grosimi mari, peste fundamentul cristalin și al șisturilor verzi întâlnite în forajele de la Palazu Mare și Costinești.

Cuvertura sedimentară are diferite vârste dar ultima, de dimensiuni mari, s-a depus în Marea Sarmatiană după retragerea căreia Dobrogea a funcționat ca uscat în continuare, până în prezent. Această cuvertură sedimentară este alcătuită în cea mai mare parte din calcare fosilifere, scoici, cochilii minuscule, ale căror urme se observă cu ușurință în orice rocă din orizontul local.

Peste această cuvertură calcaroasă s-a depus mai târziu loessul (pământul galben) adus de vânt, după părerea lui C.Bratescu. Pe loess s-au format soluri fertile (cernoziomul) iar pe calcare s-au format soluri scheletice cu importanță îndeosebi în viticultură.

Relieful comunei se prezintă sub forma unui podiș slab și întins, tocit, dat fiind că de la retragerea Mării Sarmatiene se afla sub acțiunea agenților externi (ploi, vânturi, diferențe de temperatură). Acest relief de platformă prezintă în perimetrul comunei altitudini maxime de 87,4 m în dealul Hasancea și 80,4 m în dealul Omurcea, ambele fiind situate la Sud de Valea Carasu. În general altitudinile scad de la Sud la Nord ajungând la 50-60 m ceea ce dă asimetria Văii Carasu.

Valea Carasu taie podișul dobrogean de la Est la Vest. Această vale a favorizat dezvoltarea multor așezări omenești, Saligny, Mircea Vodă, Cuza Vodă, Medgidia, Poarta Albă, Basarabi, Siminoc, Valu lui Traian etc. ca urmare a solurilor fertile, a apei freatiche la adâncime mai mică și a legăturilor mai

lesnicioase cu orașul Constanța.

Această vale , în prezent secată, a funcționat ca râu în perioada fluvială a cuaternarului. Actualmente capetele văii sunt scufundate. S-a păstrat până acum câțiva ani sub forma unor bălți întinse, cu vegetație de stuf și papură de la Poarta Albă spre Medgidia. Acestea au disparut odată cu construcția canalului Dunăre - Marea Neagră și a sistemului de irigații Carasu.

Satele Valu lui Traian și Valea Seacă s-au dezvoltat îndeosebi pe partea stângă a văii sub coastele dealurilor care însoțesc această vale. În prezent, urmarea parcelării din anul 2000, extinderea vetrei de sat nu se poate realiza decât în partea de Nord a localității.

Teritoriul comunei este lipsit de cursuri de apă. Alimentarea cu apă a populației se face prin rețeaua alimentată de stația din pădure care preia apele subterane prin puțuri de pompare locale.

Clima

Dobrogea se caracterizează printr-un climat cald, moderat, în apropierea litoralului, din ce în ce mai excesiv spre vest. Din cercetările climatologilor reiese că în Dobrogea Sudică, circulația cea mai frecventă a aerului se produce din sectorul vestic, nord-vestic și nordic.

Temperatura aerului este influențată de mai mulți factori printre care influența Câmpiei Ruse (ce determină crearea temperaturii ridicate) și a Mării Negre pe o fâșie de 20 km. de-a lungul țărmului. Ca urmare a acestui fapt media anuală este ridicată comparativ cu alte suprafețe de podiș din țară.

Înghețul apare de obicei mai târziu decât în restul țării, frecvent în luna noiembrie, iar ultimul dezgheț se produce la sfârșitul lunii martie. Fenomene de înghețuri târzii sunt foarte rar întâlnite. Durata medie a zilelor fără îngheț este de 231 zile pe an. Precipitațiile înregistrate în Dobrogea Sudică au, în mod obișnuit, valori scăzute insuficiente pentru dezvoltarea normală a

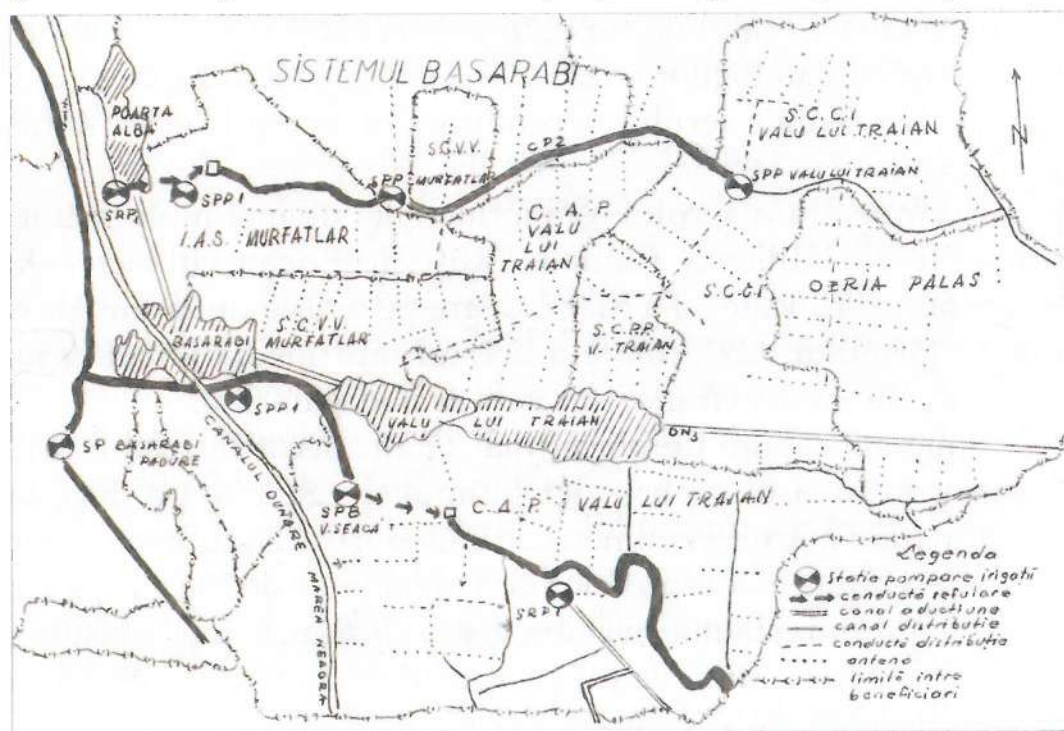
culturilor. Sistemul de irigații a îndreptat acest neajuns. Solurile productive ale Dobrogei (cernoziomuri) în condiții de irigații dau producții apreciabile mai mari.

Unitățile agricole din localitatea Valu lui Traian sunt arondate la sistemul de irigații Basarabi realizat în perioada 1969-1972.

Vântul dominant este crivățul care bate de obicei din direcția Nord-Nord Est aducând viscol și geruri puternice iarna și temperaturi ridicate cu uscăciune vara. Acest vânt accentuează perioadele de secetă. Frecvența anilor secetoși a pus problema creării unor soiuri rezistente la secetă.

Flora și fauna

Flora existentă în raza comunei noastre este tipică de stepă. Nota dominantă o dă vegetația ierboasă reprezentată prin pir (*Agrophiron cristatum*), aliorul (*Eupharida*), pelinul (*Arthemisia austriaca*), spini (*Cardius*), loboda (*Atriplex*), troscotul (*Polygonum avicularae*), urzica (*Utrica dioica*), piciorul cocoșului (*Ranunculus*), traista ciobanului (*Capoella gurssa pastoris*),



coada mielului (*Verbescum phoeniurum*), păpădia (*Taraxacum officinale weber*). În culturile păioase mai apar pirul gras (*Chynodon dactylon*) și macul roșu (*Papaver rhoeas*) iar în culturile prăsitoare pirul gras, colții babei (*Tribullus terrestrius*), mohorul (*Setoria viridis*) și rochia rândunicii (*Convulvulus arvensis*). Pentru culturile păioase buruienile de primăvară se combat relativ ușor cu ajutorul ierbicidelor. Pentru porumb costreiul este buruiana cea mai răspândită. Se dezvoltă odată cu declanșarea campaniei de irigație, în a doua jumătate a lunii iunie și dacă nu au fost luate măsuri energice de ierbicidare și întreținere mecanică, până în luna august poate infesta complet cultura.

După construirea sistemului de irigație, prin 1972 se introduce în cultura soia și odată cu ea buruiana zarna (*Solanum nigrum*) care constituie o adevărată calamitate pentru cultura de soia. Boabele de zarna (rotunde negre) ajung la maturitate exact în perioada de recoltare a culturii de soia. La densități mai mari această buruiană contribuie la scăderea catastrofală a producției mergând până la compromiterea culturii.

Pe terenurile cu umiditate mai mare, în zona canalelor de irigație, a apărut o adevărată floră specific acvatică din care nu lipsesc trestia, rogozul, papura.

Vegetația arborescentă

Arbuștii și subarbuștii se întâlnesc în pădure însă, până prin 1955 existau, din abundență, de-a lungul "Valurilor lui Traian" reprezentări foarte bine prin: corn (*Cornus*) - arbore cu lemnul foarte tare, flori galbene și fructe roșii comestibile - măceș (*Roza camina*) - arbust cu spini și fructe roșii - popumar (*Prunus spinola*) - arbust cu ramuri spinoase și fructe sferice de culoare negru-vinețiu cu gust acru - gherghin (*Dahila variabilis*) planta erbacee cu flori decorative albe, roșii și violete fără miros - carpen (*Carpinus*) - arbore cu lemn tare și alb întrebuințat în rotarii.

În perioada 1951-1955 s-au făcut masive plantații de perdele de protecție orientate pe curbele de nivel la 250 m. una de alta, iar transversal la 700-1000 de m. În componența acestora intrau salcâmul, frasinul, stejarul, arțarul, dudul, zarzarul, corcodușul

etc. Începând de prin anul 1962 acestea au început să fie defrișate întrucât deveniseră focare de dăunători (rozătoare și ciori).

Fauna. Speciile cele mai frecvente care produc daune fie culturilor în câmp fie produselor depozitate sunt dominate de insecte. Specii deosebit de temute erau gândacul galben (zarrus), cărăbușul de mai (Anexia) și rățișoara (Tanimecus). Acum, primele două, sunt mai puțin frecvente în perimetrele amenajate pentru irigații. Au apărut însă două specii de insecte foarte periculoase, ploșnițele cerealelor și gândacul de colorado la cartofi.

Printre animalele mici care distrug culturile găsim: șoarecele de câmp (*Merotus arvalis*), șoarecele de mișună (*Musculus spigilegus*), hârciogul (*Cricetus cricetus*) dar și animale insectivore ca: ariciul (*Erinaceus romanicus*).

Dintre păsări mai răspândite sunt: ciocârlia de câmp (*Alauda avensis*), prigorii (*Merops apiaster*) și lăstunii de mal (*Riparia riparia*).

Specii de ciori: cioara de semănătură (*Corvus frugilegus*), stâncuța gulerată (*Colocys monedula scemeringii*) și vrabia (*Paster domestica*).

Păsări răpitoare: cucuveaua (*Athene noctua-noctua*) și buha (*Buho-buho virides*).

Păsări migratoare: pupăza (*Upupa epops*), graurul (*Sturnus vulgaris*), cucul (*Cuculus canorus*) și barza.

Până prin anii 1980, în pădure trăiau căprioare protejate și hrănite iarna de către pădurar. După 1990, în mlaștinile create datorită surplusului de apă de la sistemul de irigații apăruseră porcii mistreți care distrugau culturile de porumb.

Din copilărie, îmi amintesc plăcerea cu care noi, copiii, explorăm ghermeaua de unde culegeam măceșe, gherghine și alte fructe pe care le mâncam, rupeam crengi de corn și confecționam "bețe" pe care le duceam învățătorilor ca să aibă cu ce ne înroși palmele când nu știam lecția sau făceam vreo boacăna. Cel mai mult ne delectăm cu broaștele țestoase care mișunau prin toate tufișurile.



CUM TRĂIAU
LOCUITORII

www.ziuaconstanta.ro

CUM TRĂIAU LOCUITORII

Locuințe. Casele de locuit, în majoritatea lor, au avut în perioada de început o "arhitectură" specifică zonelor din care au venit locuitorii pentru a se stabili în localitatea noastră. Casele construite de tătari erau scunde, cu ferestre mici și în general aveau două camere. Inițial nu au respectat un aliniament anume și nu erau delimitate curțile fapt ce a condus apoi la crearea unor drumuri întortochiate (vezi la Valea Seacă drumurile din preajma Geamiei). După delimitarea drumurilor tătarii și-au construit, pe latura dinspre drum garduri din piatră de înălțimea unui om. Casele construite de români au avut o arhitectură de tip rural gen "vagon".

Spațiul de locuit este dispus liniar cu acces pe una dintre laturile lungi ale clădirii, intrarea făcându-se prin tinda din care se despart două camere pe stânga și pe dreapta. Pe latura de la intrare, așezată totdeauna în partea de Sud găsim "prispă". Prispă era un fel de terasă îngustă, înaltă de-a lungul peretelui din fața casei - lipită cu pământul sau pardosită cu scândura, uneori mărginită de o balustradă de scândură sau zidărie.



Temeliile caselor, la ambele categorii, erau executate din piatră extrasă din dealurile Hasancea și Omurcea. Zidurile caselor se executau din "ceamur" (cocoloașe mari din pământ galben frământat cu apă, paie mărunțite și pleavă) sau din "chirpici" (același material ca

la ceamur, turnat în niște forme paralelipipedice confecționate din scândură și uscat apoi la soare). Chirpicul este folosit și astăzi de către unii locuitori săraci. Tâmplăria și dulgheria se executau din lemn (salcâm din gospodăria proprie) sau se cumpărau de la târg grinzi, căpriori, uși și ferestre din brad. Acoperișul era din ceamur stuf sau papură și mai târziu olană sau țiglă. Atât pereții cât și pardoseala se tencuiau cu un amestec de pământ galben, apa, pleavă și balebă de cal bine frământate.

La locuința propriu zisă, unii dintre români, anexau pe latura lungă dinspre N.a clădirii (opusă prispei) - lipită de casă "polata" unde gospodinele păstrau bunurile alimentare și preparau hrana în cotlon (postament mai înalt din pământ deasupra căruia se înalța hornul în formă de trunchi de piramidă cu baza mare în jos). Pe vatră erau pirostriile iar din horn cobora un lanț cu cârlig la capăt de care se agața ceaunul. Tot din cotlon se alimentau, iarna, cu paie sau ciurlani sobele oarbe din camerele din fața. Sobe, și ele, erau construite din pământ galben. Între soba și unul dintre pereții camerei se lasă un loc suficient de mare încât să poată dormi copiii mici.

La ieșirea din polată, sub o aplecătoare, se afla beciul în care se depozitau legumele pentru iarna, butoaiele cu varză acră și murături etc.

Separat de casă mai găsim, la unele familii, anexe gospodărești cum ar fi : bucătăria de vară sau măcar o plită, grajd pentru cai, saivan pentru vaci și oi, porumbarul, coteț pentru păsări, cocină pentru porci etc. Fântana și cuptorul pentru copt pâine erau esențiale pentru familie.

Treptat, începând cu anii 1960, arhitectura caselor se modifică (dispar prispele și polatele) apar băile și grupurile sanitare în interiorul locuinței. De asemenea, ca materiale de construcție, încep să se folosească betonul la temelii, cărămidă sau B.C.A. pentru zidărie, mortarul din ciment, var și nisip pentru tencuieli, scândura sau parchetul pentru pardoseli. Începând cu anul 1968 se impun, cu precădere la șoseaua națională, construcția caselor P+1 (parter și un etaj) ajungându-se până în zilele noastre la construcția de adevărate vile care au schimbat substanțial aspectul comunei.

Portul. La români predominant a fost modelul țărănesc din zonele de baștină (Muntenia și Oltenia). Bărbații purtau pantaloni și haine din dimie țesută în casă (războiul de țesut nu lipsea din casele gospodarilor români). Aveau cămăși lungi și indispensabili țesute din in sau bumbac. Bătrânii purtau brâu iar tinerii curele de piele. Iarna purtau haină din piele de oaie sau miel, flanea sau pulovăr din lână împletite cu cârlige, pieptarul și cojocelul din blană de miel. Pe cap bătrânii purtau căciuli din blană de miel iar tinerii pălării. Ciorapii se împleteau din lână groasă, cu fir dublu răsucit, la fel ca și fularul și mănușile care aveau numai degetul mare. Bărbații fumători purtau la brâu o punguliță din pânză sau piele în care puneau tutunul, foița, iasca, amnarul și cremenea.

-I a s c a (Esca) = ciupercă în formă de copită care crește pe copaci și care poate fi folosită la aprins focul. Se aprinde ușor de la câteva scânteii produse de cremene.

-A m n a r = bucată de oțel cu care se scot, prin lovire, scânteii din cremene.

-C r e m e n e = piatră tare care are proprietatea să producă scânteii atunci când este lovită cu amnarul.

Atât iarna cât și vara românii se încălțau cu opinci din piele.

Femeile purtau cămăși albe, lungi (până aproape de pământ) din in sau bumbac lucrate în casă. Pe deasupra rochie din "atica" sau fustă. Pe cap turban alb și deasupra basma. Iarna purtau flanele și pieptare din blană de miel iar pe umeri șaluri groase de lână. Vara umblau în picioarele goale și iarna încălțau ciorapi groși de lână, înalți până peste genunchi și susținuți de jartele. Încălțau apoi opinci și mai târziu galoși din cauciuc.





Atât bărbații cât și femeile, seara îmbrăcau cămăși de noapte lungi din in sau bumbac țesute în casă.

Treptat, treptat, după anul 1940 locuitorii încep să se îmbrace ca orașenii.

La tătari, șalvarii (pantaloni largi), fesul și feregeaua (voal cu care femeile își acopereau fața, elemente de îmbrăcăminte specifice tătărăști au fost înlocuite prin anii '30 cu elemente comune portului de astăzi. Cu excepția câtorva femei foarte bătrâne nu poți deosebi astăzi, după port, care dintre locuitorii comunei noastre este tatar sau este român.

Nivel de trai. În general, putem aprecia că populația comunei Valu lui Traian a fost, în majoritate, săracă. Coloniștii de săraci au plecat din Muntenia și Oltenia și au găsit în Omurcea și Hasancea tătari la fel de săraci ca și ei. Până să-și încropească o gospodărie corespunzătoare au locuit în bordee apoi a venit războiul, seceta cumplită și colectivizarea forțată. Bruma de pământ cu care au fost împroprietăriți în anul 1926 nu aveau cu ce să-l muncească și în acest caz, îl dădeau în arendă (ca și astăzi). Bărbații până când au făcut rost de bani pentru a-și procura animale și unelte de muncă au lucrat ca argați la moșierii din localitate. Așa cum rezulta din documentele vremii și cu sănătatea o duceau prost, asistentă medicală nu aveau, mortalitatea infantilă era mare.

Prin adresa nr. 217/ 16 febr. 1926 (D.2-1926-f.61) pretorul "șomează primarul să rezerve din vatra satului 2000 m.p. pentru construirea unui mic local care să servească ca farmacie, mic dispensar și locuință pentru agent sanitar sau moașă ". Cu toată somația nu s-a realizat acest lucru. Dovada este : "Situația populației după profesii în anul 1936" (D.2-1936-f.207)

Profesia	V.Traian		V.Seacă	
	B.	F.	B.	F.
- ingineri	2	-	-	-
- avocați	1	-	-	-
- învățători	3	2	2	2
- preoți	-	-	1	-
- funcționari de stat	5	-	-	-
- mici agricultori				
cu gospodărie proprie	192	-	217	-
fără gospod. proprie	43	-	8	-
- băcani	2	2	2	-
- fierari	2	-	2	-

Deci niciun cadru sanitar în timp ce mortalitatea, îndeosebi cea infantilă (copii sub un an) este foarte mare așa cum rezulta din situația pe anii 1934- 1942 pe care o prezentăm mai jos. (D.28-1943-f.202).

Anul	nr. nașteri	nr. morți	nr. morți sub un an
1934	134	57	25
1935	106	67	27
1936	128	44	13
1937	103	115	25
1938	110	62	17
1939	99	61	25
1940	92	44	18
1941	101	51	20
1942	75	45	14
1943	53	25	6
Total pe 10 ani	1001	571	190 19 %

Iată că 19% dintre copiii născuți vii mureau pînă la vârsta de 1 an ceea ce spune foarte mult despre condițiile de viață din acea perioadă.

Dintr-o situație statistică din anul 1941 (D.22-1941-f.263) rezultă:

1. fântâni sunt destule :

Valu lui Traian - 67 și 5 guri de apă

Valea Seacă - 134

C.Pariano și D.Lungu (moșieri) sunt legați de conductă.

2. În comună nu exista dispensar medical, medicul având reședința în Basarabi.

Privind situația locuințelor din Valu lui Traian în anul 1938 interesant este **Chestionarul** cerut de prefectura (D.1-1938-f.120) la care răspunsurile primăriei sunt edificatoare:

1-Exista înclinațiunea la populația rurală de a pleca la oraș ?

Nu

2 - În general, în ce condițiuni au cumpărat sătenii pămînturi după reforma agrară ?

cu bani de la tătarii care au plecat.

3 - Care este prețul de vânzare ?

- la livezi

50-60000 hectarul

- teren arabil

10-15000 hectarul

4 - La ce venit se calculează funciara la ha. ?

500 lei.

5 - Se fac multe vânzări de pămînturi ?

s-au făcut multe în anii

Din ce cauză ?	1934 - 1937 cu ocazia emigrărilor în Turcia.
6 - Care sunt cauzele arendării pământului ?	lipsa de vite
7 - Din ce cauză unii nu au deloc pământ ?	lipsa de teren disponibil
8 - Se aduc oameni și din alte județe la munca câmpului ?	Da
- câți se aduc ?	150 - 200
- de unde vin ?	județul Tulcea
- cum sunt plătiți ?	40 - 70 lei pe zi
- câte zile lucrează pe an ?	150 - 160
9 - Cum se plătește ziua de muncă ?	sapă arman
- bărbați	40 lei pe zi 70 lei pe zi
- femei	35 -//- 50 -//-
- copii	25 -//- 35 -//-
10 - Cum se plătește ziua de muncă cu carul și cu vitele ?	150 lei / zi
11 - Țăranii din comuna se duc în alte județe ?	nu
12 - Câte zile pe an lucrează țăranii ?	250 - 280
13 - Din cantitatea recoltelor	50 % hrană și sămânță
- cât s-a reținut ?	50 %
- cât s-a vândut ?	
14 - Ce folosesc iarna pentru încălzit ?	- tătarii fac tizic * - românii ard paie, ciurlan și puține lemne
15 - Cum privesc locuitorii mișcarea cooperatistă ?	- cu încredere. Doresc să înscrie pentru lucrarea rațională a pământului.
16 - Cum trăiesc, în general, locuitorii ?	- potrivit
17 - Felul locuințelor	- bine întreținute
18 - Cum se luminează casele ?	- cu petrol
19 - Cum se hrănesc oamenii ?	- vara cu zarzavaturi iarna cu carne, ouă, lapte
Țin cont de prescripții religioase ?	- țin posturile
20 - Sunt brutării ?	- nu. Pâinea se face în casă.
21 - De câte ori se mănâncă carne pe săptămână ?	- de trei ori

- 22 – Ce alte observații aveți asupra felului de viață al țăranului ? - cu câștigul care se realizează s-ar putea hrăni și îmbrăca mai bine
- 23 – Cât rentează în mijlociu o gospodărie de : - frunțași ? - 50 – 60000 lei
 - mijlocași ? - 20 – 40000 lei
 - codași ? - 10 – 20000 lei
- 24 – Ce deosebire este între veniturile obținute de proprietarii mari și țărani din vânzarea produselor ? - proprietarii mari obțin prețuri mai bune căci selecționează bucatele
- 25 – Sunt grădini de zarzavat ? - nu sunt
- 26 – Există pomi roditori ? - s-au plantat între anii 1932-1937 80 ha caiși
- 27 – Există vii ? - da, 100 ha cu producție de 150-200 dal / ha

*tizic = resturi de paie amestecate cu dejecții din saivanele de oi.

După ce le bătătoresc oile, se taie cu cazmaua dale pătrate se pun la uscat și apoi se stivuiesc

După război, până la colectivizare (1952) secetă și apoi regimul de "cote" (Din orice producea în gospodărie, țăranul, era obligat să dea statului o anumită parte, uneori până la 60 %, fără plată, numită "cotă") au sărăcit și mai mult țăranii.

Țin minte că în acea perioadă țăranii făceau coadă cu câte un pumn de grâu sau de porumb la "râșnița" babei Smaranda (vecin cu Costica Preda spre calea ferată unde eu eram chiriaș) – (râșnița = două pietre mari și rotunde din piatră care frecându-se prin mișcarea de rotație a celei de deasupra mărunțeau boabele de cereale). Nu aveau atâtea cereale ca să meargă la moară. Eu, deși fiu de învățător, când plecam la școală luam pachet, mămăligă rece cu magiun sau cuburi de zahăr însă, majoritatea colegilor mei nu aveau nici atât.

Datorită stării de subnutriție în care ne aflam autoritățile au luat decizia ca tuturor copiilor să li se administreze, aproape zilnic, untură de pește. Era atât de grețoasă încât eram nevoiți să venim de acasă cu murături pe care să le mâncăm după administrarea unturii de pește.

Colegii mei și părinții acestora își amintesc cu groază de chinurile suferite din cauza păduchilor și a râie (scabie) cu care ne-am

procopsit odată cu foametea. Părinții, neavând bani pentru medicamente, ne tratau așa cum știau din bătrâni. Pieptănat de cel puțin două ori pe zi cu un pieptene de os foarte des (confectionat special de către rudari) deasupra unei carpe albe în care se strângeau păduchi și apoi se aruncau în foc. Seara ne mai spălam pe cap cu gaz. Pentru râie nu aveam la îndemână decât leșia de la săpun. La școală sau pe câmp, când ne apuca mâncărimea ne urinam pe mâini și pe picioare ca să o ameliorăm.

Pentru a putea face rost de banii necesari cheltuielilor zilnice, gospodinele din Valu lui Traian plecau la Constanța cu lapte și zarzavaturi. Cele mai multe făceau acest drum pe jos, unele cu căruțele care se întâmpla să le ajungă din urmă și, foarte puține cu trenul care oprea în Halta Omurcea (actuala barieră de la Valea Seacă).

Colectivizarea agriculturii, deși din punct de vedere juridic și moral a fost o pacoste pentru majoritatea țăranilor (practic li s-a luat toata agoniseala de o viață : pământ, animale, unelte) din punct de vedere al organizării producției și a mecanizării lucrărilor agricole a fost un pas înainte. Treptat, treptat, nivelul de trai al populației a crescut. Tinerii s-au școlit și s-au încadrat în munca la oraș, și-au construit case noi. Încă de prin 1968 în coperativele agricole rămăseseră să muncească doar bătrânii. Tinerii, în funcție de pregătire, s-au angajat fie la unitățile din comună, fie în marea lor majoritate în unitățile industriale din Constanța, Medgidia sau Basarabi unde câștigau incomparabil mai mult decât în C.A.P. Comparativ cu alte localități din județ, Valu lui Traian nu a fost părăsit de tineri. Ei au rămas în localitate împreună cu părinții lor și datorită faptului că naveta la serviciu nu constituia o problemă dat fiind distanța mică până la orașele din jur și creșterea numărului mijloacelor de transport.

Creșterea veniturilor populației comunei a contribuit la creșterea substanțială a veniturilor primăriei creând posibilitatea construirii de noi săli de clasă la școlile vechi, construcția unei școli noi și moderne, construirea căminelor culturale, dispensarului, poștei, etc. S-a extins rețeaua de apă potabilă în toată localitatea, rețeaua de iluminat și s-au reabilitat drumurile principale. Putem aprecia că în anul 1989 nu era mare diferența între nivelul de trai al locuitorilor comunei Valu lui Traian și orașele mai mici din județ.

După 1990 foarte mulți tineri din localitate au devenit mici

întreprinzători și-au dezvoltat afacerile și împreună cu ei comuna a devenit mai bogată.

Relații interumane. Așa cum am relatat în capitolele anterioare, aproape 25% dintre locuitorii comunei sunt tătari. Mai locuiesc aici și cetățeni de alte etnii. De-a lungul timpului, atât în perioada în care tătarii erau majoritari cât și după aceea, relațiile dintre români și tătari au fost relații de bună conviețuire și respect reciproc. Același climat a existat și față de celelalte etnii. Spre deosebire de alte regiuni ale țării nu au existat conflicte de origine etnică fapt care a determinat, așa cum am arătat că, după anul 1968 cetățeni de origine turcă din Sud-vestul Dobrogei, în special din Conacu și Fântâna Mare, să vină și să se stabilească în comuna noastră.

Despre relațiile dintre români, în general, și tătari în particular, istoria dovedește că tătarii s-au integrat ușor în comunitatea română, participând, ca soldați în armata română, în cele două războaie mondiale. Cu mândrie, conștientul nostru de etnie tătară, Marzali Mobin (fotografia de mai jos) ne povestește, cu mulți ani în urmă, despre vitejia ostașilor români în primul război mondial alături de care este fericit că a avut ocazia să lupte.



De asemenea, românii din Valul lui Traian au înscris pe Troiță ridicată în cinstea eroilor căzuți în război numele cetățeanului Hagiasan Pasal spre veșnica amintire și mult respect.

Marzali Mobin,
soldat în armata română
în Primul Război Mondial

De remarcat faptul că, familiile de tătari au înțeles că principalul factor de realizare a unei bune înțelegeri este comunicarea. În acest sens au insistat ca toți copiii lor să învețe limba română concomitent cu limba maternă astfel încât la vârsta de 3-4 ani aceștia să poată conversa fluent și corect în limba română. Jocurile organizate pe stradă sus pe maidan, la grădiniță și mai apoi la școală, jocuri la care participau împreună români și tătari au contribuit la cunoașterea reciprocă și crearea unor legături de prietenie pe toată viața.

Sigur că nu așa a fost dintotdeauna. În primii ani după venirea coloniștilor români în Hasancea și Omurcea (1926) comunicarea era aproape imposibilă. Foarte puțini tătari știau limba română însă nu a existat din partea acestora fenomenul de respingere. Mai mult, unii dintre tătarii mai înstăriți, s-au oferit să găzduiască români până aceștia își vor construi casa punându-le o singura condiție: să nu crească porci.

Un rol important în crearea liantului dintre tătarii majoritari și românii minoritari l-au avut imamii și învățătorii tătari: Salim Mujdaba, Faik Ferat, Ali O. Bekmambet, Zulkefil Galip, Risat Galip și alții care i-au lămurit pe tătari că vor trebui să conviețuiască împreună cu românii, de aici încolo.

Au venit apoi învățătorii români care, până au găsit localuri în care să deschidă școală română, au folosit săli de clasă de la școala turcă. Între învățătorii români și cei tătari a fost întotdeauna o bună înțelegere fapt ce a făcut ca, o parte dintre copiii tătari să urmeze cursurile școlii române fără ca învățătorii de la școala tătara să se împotrivescă. Unii dintre copiii tătari frecventau ambele școli în funcție de opțiunile părinților lor. Acest sistem a funcționat până la

desființarea școlilor tătare (1956-1957). Prietenia dintre copiii români și tătari a făcut ca și cu ocazia sărbătorilor religioase, Crăciun sau Bayram, să participe împreună la colinde și apoi, să-și împartă frățeste darurile primite. Mai târziu, adolescenți fiind, tinerii români și tătari, au încheiat împreună formații artistice și sportive care au reprezentat cu cinste comuna Valu lui Traian în competițiile județene sau naționale.

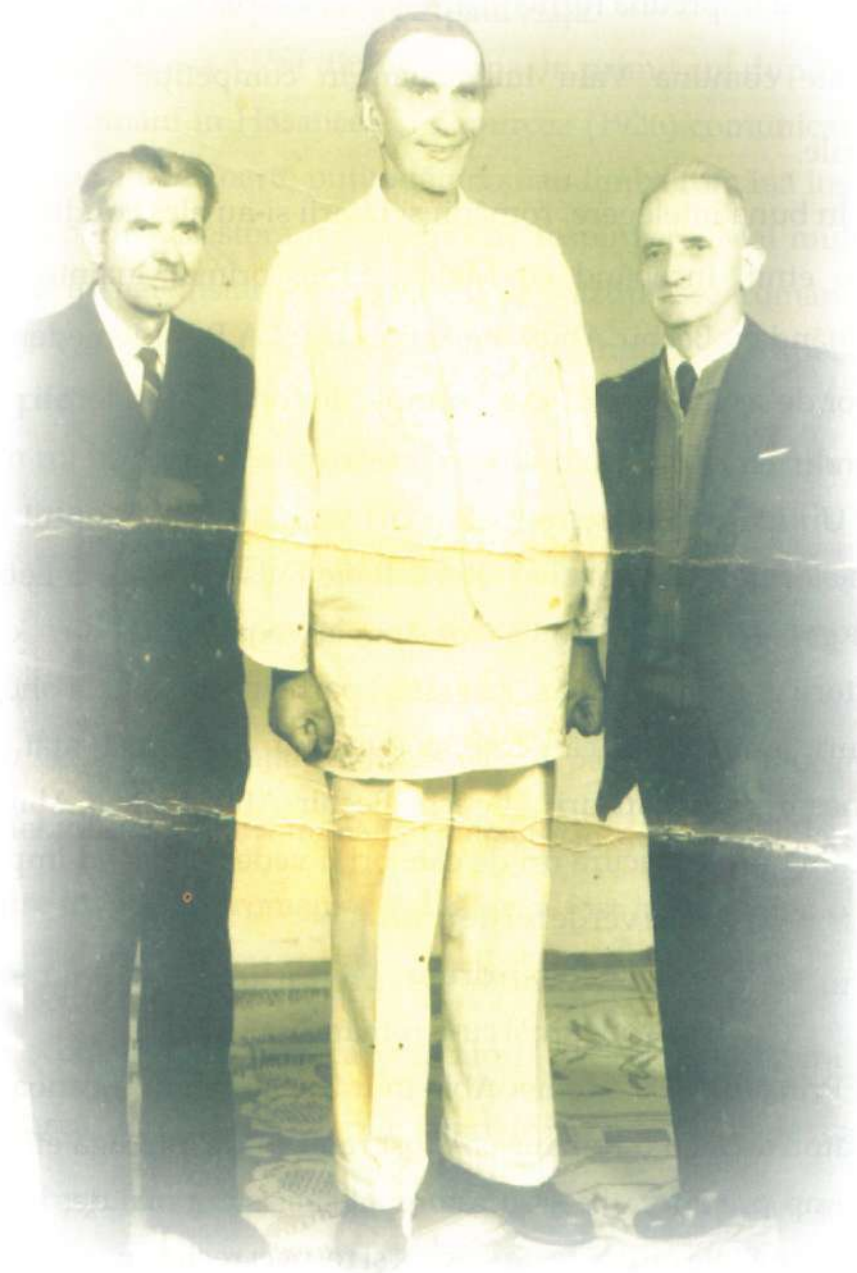
În buna înțelegere, românii și tătarii și-au ales conducătorii din ambele etnii. Începând cu Muslai Elmi, primar înainte de 1940, continuând cu Bechir Abib, președinte de C.A.P și Memedemin Iasar director de școală sunt câteva exemple de conducători locali proveniți din rândul etniei tătare.

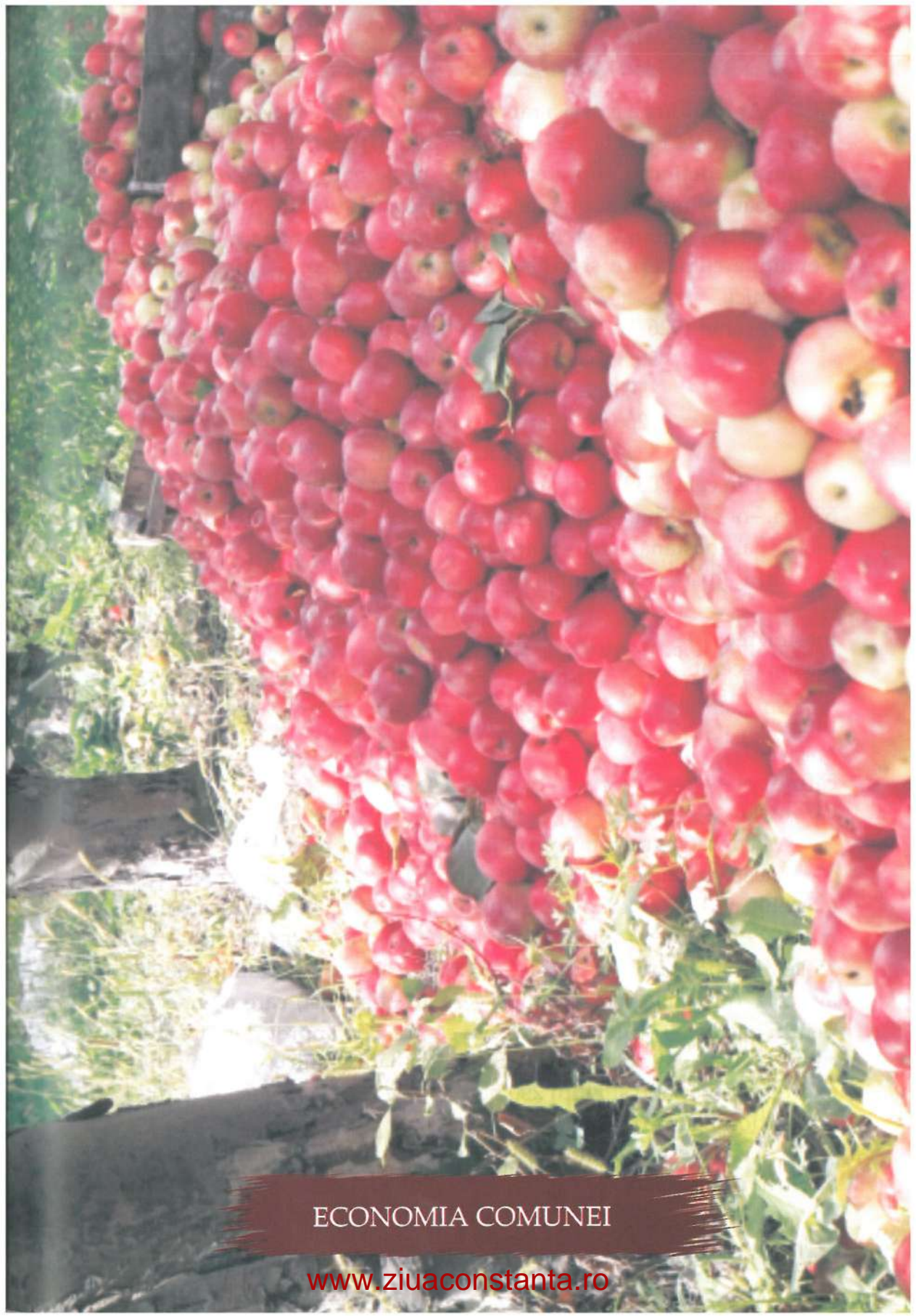
Un lucru cu care, personal mă mândresc este faptul că două dintre elevele mele de etnie tătară, Refic Enise și Emurla Leula, sunt astăzi profesoare de limba româna la școala nr.1 din localitate. Locuitorii comunei, români sau tătari participă laolaltă la onomastici, botezuri, nunți, etc. cântând și dansând împreună atât dansuri românești cât și dansuri tătarești. Bechir Abib (nenea Abib cum îi spuneam noi) se bucura ori de câte ori îi vedea dansând împreună și recita:

“ Foaie verde foi de prun
Ia te uită colo-n drum
Joacă un turc și cu-n român.”

Prin anii 1930, Memet Abib îndrăznește, contrar canoanelor, să se căsătorească cu o româncă. A fost renegat de întreaga etnie tătară. Între timp prejudecățile s-au estompat și asistăm mai des la căsătorii mixte întemeiate pe dragoste sinceră și respect reciproc.

Am relatat cele de mai sus pentru că cititorul acestei lucrări, care nu este din Valu lui Traian, să știe că marile realizări ale comunei noastre au fost posibile și datorită înțelegerii perfecte dintre locuitorii ei, indiferent de etnie.





ECONOMIA COMUNEI

www.ziuaconstanta.ro

Agricultura a fost și a rămas principala ramură a economiei comunei Valu lui Traian. Până la venirea coloniștilor (1925-1926), un număr restrâns de moșieri dețineau suprafețe întinse de terenuri agricole. Coloniștii au primit sau cumpărat suprafețe mici de pământ pe care nu-l puteau munci din lipsă de animale și unelte de muncă fiind nevoiți să-l arendeze. Condițiile climaterice și calitatea semințelor făceau ca producțiile să fie foarte mici.

În anul 1926 (D.2-1926-f.244) comuna dispunea de :

- 3039 ha terenuri arabile,
- 500 ha fânețe și pășuni,
- 200 ha plantație,
- 17 ha vatra sat și drumuri.

Din cele 3039 teren arabil s-au semănat doar 2454 ha. cu: - porumb 530 ha. - orz 1085 ha. - grâu 66 ha. - dughie 263 ha. - ovăz 310 ha. - in 286 ha. - mei 57 ha. - bostană 26 ha. - linte 4 ha. - fasole 7 ha.

Conform situației din 20 iunie 1927 (D.1-1927-f.153) în comună existau:

	Valu lui Traian	V.Seacă	Total
mașini treerat	3	1	4
mașini secerat	21	17	38
mașini semănat	11	8	19
pluguri	105	112	217
boroane	98	89	187
căruțe boi	40	45	85
căruțe cai	115	117	232

Majoritatea acestora erau deținute de marii proprietari.

Începând cu anul 1929, se consemnează în documentele primăriei existența unei "Cooperative agricole" (D.1-1929-f.111). Certificatul nr. 777/18 mai 1929 "După expropriere, din moșia C. Pariano s-a dat în folosință parcela 15 de 7 ha cooperativei agricole". În anul 1930 apare denumirea de "învoiala agricolă" (probabil pentru țaranii care au oi și vaci) care arendează teren pentru pășune. (D.1-1930-f.12) "Casa centrală de împrumut arendează către învoiala agricolă Valea Seacă pământ pentru pășune din teren expropriat (Pariano și Filip) 200 ha la 80 lei/ ha. De asemenea la fila 13 din același dosar găsim consemnat:

"Ministerul agriculturii arendează comunei Valu lui Traian 225 ha cu 50 lei /ha pentru islaz".

În anul 1931, documentele existente la primărie consemnează:(D.1-1931-f.27 și 58)

- întindere totală a comunei	7960 ha.
- boi	136
- cai	563
- căruțe sau care boi	34
- căruțe cai	219
- camioane de cursă	2
- autocamioane de marfă	1
- tractoare	7
- pluguri diferite	206
- mașini semănat	20
- mașini secerat	13
- garnituri treierat	5
- proprietari de la 50 la 100 ha.	9
- proprietari peste 100 ha.	5

Comparând cu situația din anul 1926 observăm că suprafața totală a comunei s-a dublat prin împrumărirea coloniștilor și cumpărări de terenuri, au apărut camioanele de cursă care puteau transporta persoane, au apărut tractoarele ca mijloace de muncă. În ce privește structura culturilor predominantă rămâne cultura de orz (din faina de orz se făcea pâine) și apare cultura de seară așa cum rezultă din următoarea situație a semănturilor din 1931:

din 1931:	V.Traian	V.Seaca	Total (in ha.)
- grâu	300	112	412
- seară	40	37	77
- rapiță toamnă	30	45	75
- orz	1200	825	2025
- ovăz	836	514	1350
- porumb	925	723	1648
- fasole	31	17	48
- rapiță	127	83	210
- in	141	72	213
- dughie	435	521	956

Se observă de asemenea lipsa culturii de floarea soarelui, oamenii folosind în gospodărie uleiul de rapiță. De asemenea cresc suprafețele însămânțate cu ovăz și dughie dovadă a creșterii numărului animalelor din comună. Semnificativă este următoarea "Situație cu locuitorii care au peste 100 de oi și porci în anul 1934". (D.10-1934-f. 215)

Valea Seacă:

1- Abduresit Abduraman	400 oi
2- Feuzi Cadar	250 oi
3- Ciocoi Cadar	250 oi
4- Resid Cadar	250 oi
5- Nesbi Ablai Izet	140 oi
6- Iancu Tapurica	120 oi

Valu lui Traian:

1- Abiltar Ismail	140 oi
2- Gelil Abdula	180 oi
3- Suim Abdi	200 oi
4- Memet Abdi	200 oi
5- Musledim Elmi	400 oi
6- Constantin Olariu	700 oi
7- Maria Hortopan	400 oi și 120 porci.

Conform recensământului animalelor din 10 iulie 1934 (D.10-1934-f.206) în comună existau : cai - 731, vaci și boi - 429, oi - 6074.

Creșterea numărului de animale a determinat creșterea numărului de măcelării astfel încât, în anul 1935, existau trei mari măcelări: Cherim Bari, Ablachim Abduraman și Risat Memet. (D.2-1935-f.89)

Referitor la producțiile medii de cereale obținute de diverse categorii de proprietari observăm faptul că, marii proprietari datorită mașinilor agricole pe care le dețineau și semințelor selectate ce le foloseau, obțineau producții duble la ha. față de țăranii săraci. Dintr-o situație întocmită de primărie în anul 1935 (D4-1935-f. 59 și 68) rezultă:

Producții medii de grâu:	Hortopan Maria	- 1000 kg./ ha.
	Ceilalți cultivat.	- 500 kg./ ha.
	Câmp experimental	- 800 kg./ ha.

Producții medii la porumb:

- proprietate mare (peste 100 ha.)	1500 kg./ ha.
- proprietate mică (sub 100 ha.)	1200 kg./ ha.

Producțiile mici obținute de către țăranii săraci se datorau și pierderilor mari din timpul recoltatului și treieratului. Recoltatul se făcea cu secera, dis de dimineață ca să nu se scuture. Se transporta noaptea cu carele. Se întindeau paiele pe arman (teren bine nivelat și bătătorit, în formă de cerc, cu un par de lemn solid înfipt în mijloc). De par se lega o frânghie lungă și solidă de cânepă care trebuia să ajungă până la marginea armanului. De capătul frânghiei se lega capastrul unui cal care tracta un pietroi în formă de cilindru cu denivelări longitudinale. În timp ce calul mergea în cerc,

frânghia se strângea pe par și apropia calul de centrul armanului iar pietroiul tractat scutura boabele din spice. Ajungând la par, calului i se schimba direcția de mers și frânghia se desfășura și apoi iar se înfășura s.a.m.d. În timp ce calul alerga cu pietroiul după el țăranul întorcea paiele de pe arman. Operațiunea era încheiată când țăranul constata că în spice nu mai sunt boabe. Se înlăturau paiele de pe arman și apoi, se strângeau boabele rămase pe arman care, după ce erau vânturate se depozitau în magazii.

Dacă țărani doreau să obțină și pleavă pentru animale, după ce mătura armanul, așezau pe el paiele, fără boabe, calul îl puneau să tracteze o bucată dreptunghiulară de lemn masiv care, pe o față, avea încrustată zeci de așchii din cremene. Bucățile de cremene, trecând peste paie, le mărunțea. Această unealtă se numea "sanie". Cum sania lucra mai bine dacă avea o greutate mai mare copiii se ofereau să stea ei pe sanie și să conducă calul. Era o mare plăcere pentru ei. Sigur că acest mod de recoltare și treerat duce și la pierderea, prin scuturare, a unei însemnate cantități de cereale de unde rezultă diferențele analizate mai sus.

În anul 1938 numărul moșierilor scade, dar și suprafața pe care o dețin urmare încheierii acțiunii de expropriere conform reformei agrare din 1921.

Din "Tabelul de buni gospodari și mari proprietari din anul 1938, (D.1-1938-f.32) rezultă:

1- Conache Constantin	5 ha.
2- Nicolae B. Ștefan	9 ha.
3- Marin Cinca	23 ha.
4- Vasile Posirca	40 ha.
5- Maria Hortopan	480 ha.
6- Iancu Blebea	200 ha.
7- Musledin Elmi	200 ha.
8- Alexandru Vines	200 ha.
9- Dumitru Olariu	100 ha

Pentru a veni în sprijinul deținătorilor de animale, în anul 1941 se deschide o caserie în Valea Seacă (D.22-1941-f.243).

În anul 1942 se constituie "Obștea agricolă Progresul" (D.8-1942-f. 303).

F i ș a cuprinzând datele statistice privitor la constituirea obștei agricole "progresul"

- constituire 27 aug. 1942 - 15 membri fondatori
- suprafață agricolă - 173 ha.
- suprafață totală - 206 ha.
- numărul membrilor și suprafața lotului :

de la 5 la 7 ha. -1

de la 7 la 10 ha. - 1

- unelte și animale:

1- Date în folosință de Ministerul Agric.	2 - Proprietatea membrilor
1 tractor "Lantz"	17 pluguri 21 vaci
1 plug tractor (2 brazde)	12 trioare 14 oi
4 semănători	20 prășitoare 4 cai
1 trior	19 armăsari 41 boi
4 boroane	3 tauri
2 batoze	
1 pompă	

În afara activităților din agricultură, locuitorii comunei, mai erau obligați să efectueze sau să plătească unele lucrări aferente obiectivelor naționale care aveau traseul prin localitatea Valu lui Traian. Spre exemplu, prin adresa din 24 sept. 1928, (D.1-1928-f. 6) către Prefectură, primăria arată: "Conform ordinului prefecturii nr. 16585 / 1928, pe traseul telefonic Hinog - Constanța cetățenii comunei noastre au făcut 80 de gropi și au ajutat la ridicarea stâlpilor de la Brătianu la Valu lui Traian". Cu acest prilej se instalează un post telefonic la primărie. Iată deci o primă confirmare privind introducerea telefoanelor în Valu lui Traian. Despre înființarea unui oficiu poștal în comuna Valu lui Traian afirmăm că acest lucru a avut loc în anul 1943 prin Decretul 1716/19 iunie 1943 care specifică: "Se înființează oficiul P.T.T. în comuna Valu lui Traian începând cu data de mai sus. Șeful oficiului se numește domnul Nicolae Nicolcioiu, fost telefonist la primărie" (D.10-1943-f.11).

O altă lucrare de interes național la care au contribuit constănțenii noștri a fost șoseaua națională Constanța - Ostrov. Prin adresa nr.486 / 1 martie 1930, (D.1-1930- f. 14) primăria înștiințează prefectura: "S-au plătit 6 pietre de hotar pentru delimitarea șoselei naționale Constanța - Ostrov".

Locuitorii comunei au plantat, în anul 1943, 14000 puiți salcâm în pădure. Prin adresa 524 / 2 aprilie 1943 Serviciul silvic județean Constanța "aproba ridicarea a 14000 puiți salcâm de la Cobadin, pentru plantarea pădurii" (D.13-1943-f.107).

În anul 1945 s-au încheiat lucrările la conducta de petrol Cernavodă -Constanța și locuitorii comunei au astupat șanțul de pe raza comunei așa cum rezulta din adresa primăriei din 1 martie 1945 (D.1-1945-f.28): " Sfatul comunei se angajează să astupe șanțul de la conducta de petrol Cernavodă - Constanța până la 15 martie 1945".

Din cele relatate mai sus cu privire la activitatea agricolă a locuitorilor comunei Valu lui Traian, rezultă faptul că după colonizare nu au avut timp

să-și dezvolte gospodăria până la al doilea război mondial. În anul 1926 au fost împrăștiți cu pământ și locuri de casă. În primii ani au trăit în bordeie și și-au arendat pământul. Au muncit ca argați sau cu ziuă până și-au construit case și au putut să-și cumpere animale de curte și apoi, animale și unelte de muncă. Din situațiile statistice prezentate am văzut că, și atunci când au început să-și lucreze ei pământul cu care au fost împrăștiți, producțiile obținute erau foarte mici. Au fost încercări de asocieri în "obști agricole" sau "cooperative agricole" pentru a obține producții mai mari dar nu au dat rezultatele scontate. Până la război, cu excepția câtorva locuitori ai comunei care reușiseră, prin cumpărare, să-și mărească proprietățile la 10-15 ha. și începuseră să prospere (se numeau fruntași iar după 1950 chiaburi), restul locuitorilor o duceau foarte greu.

După război au urmat, așa cum am arătat, secetă, cotele obligatorii, întovărășirile și colectivizarea forțată. Toate acestea au ridicat gradul de sărăcie al acestora. Mizeriile îndurate de "chiaburi" pentru a-i forța să se înscrie în cooperativa agricolă sunt de nedescris. Au fost târâți prin tribunale iar copiii lor au fost dați afară din școli. Același lucru l-au pățit și cei care au îndrăznit să le ia apărarea. După înființarea cooperativei agricole la Valea Seacă, 9 martie 1952, tatăl meu, Păunescu Dumitru, directorul școlii dar prieten bun cu chiaburii satului i-a sfătuit pe aceștia să plece o perioadă din localitate și să se ascundă la rudele din țară crezând că în acest fel chiaburii pot scăpa de "colectivă". Chiaburii n-au scăpat de colectivă dar, nici tata nu a scăpat de pușcărie. Nu am știut, până de curând, motivul pentru care tata a fost închis, motivul pentru care eu am fost dat de trei ori afară din școală și împreună cu mama am fost mutați din Valea Seacă, cu domiciliu obligatoriu la Cochirleni sau Cheia. Prin adresa nr. P. 2266 / 13-12-1993, Ministerul Justiției, la cererea mamei, ne comunica faptul ca tata "a fost arestat la data de 19-07-1952 pentru manifestări dușmănoase și prin procesul verbal nr. 6 / 1952 al M.A.I. a fost internat într-o colonie de muncă timp de 12 luni". Deci fără vreun proces, pe baza unui proces verbal încheiat de către un securist a stat închis un an la pușcăria deținuților politici de la Capul Midia. Ca să pot urma o facultate, mama a trebuit să divorțeze (fictiv) de tata.

În sfârșit, așa cum arătam, după război s-au înființat în agricultură structuri similare celor Uniunea Sovietică sub ocupația căreia eram. Mai întâi, în anul 1948, "Întreprinderile de mecanizare a agriculturii" (I.M.A.) denumite mai târziu "Stațiuni de mașini și tractoare" (S.M.T.) și apoi "Stațiuni pentru mecanizarea agriculturii" (S.M.A.). Sediul I.M.A. Valu lui Traian s-a instalat în conacul, fostei moșierite Maria Hortopan.

C.A.P.-urile au luat ființă în anul 1952 la 9 martie în Valea Seacă și la 16 martie în Valu lui Traian, prin înscrierea a 192 de membri cu o suprafață

totală de 1143 ha. Cooperativizarea se încheie în anul 1957, cele două C.A.P.-uri având la acea dată 603 membri și o suprafață de 3556 ha.

Nu am cuvinte să descriu starea de spirit a țăranului care, silit, a predat la C.A.P. pământul, animalele și uneltele de muncă rămânând cu curtea goală. La început, cei care au predat căruțele împreună cu animalele de tracțiune ar fi dorit să fie căruțași pentru a avea posibilitatea să fie, zilnic, alături de caii sau boii pe care cu greutate i-au crescut în propria gospodărie. Greu s-au obișnuit ca, după campaniile agricole, să stea cu mâna întinsă ca să li se dea ceva produse, în funcție de numărul de zile prestate în C.A.P. La începuturile C.A.P.-urilor primeau câte puțin din fiecare produs (ouă, lapte, miere etc.). În anii următori s-a renunțat la anumite activități nerentabile (creșterea găștelor, porcilor, etc.) și s-au profilat pe culturi care erau mai profitabile.

Sistemul de organizare a muncii are la bază echipa și brigada conduse de șefi de echipă și brigadierii. Astfel s-au organizat: brigăzi de câmp (cultura cerealelor), brigăzi legumicole, brigăzi zootehnice etc. La începuturi, brigadierii, cei care coordonau întreaga activitate, de la arat și semănat și până la recoltatul culturilor, erau numiți dintre țăranii mai pricepuți. Prin anii 1960, locul acestora a fost luat de ingineri.

Datele care le voi folosi în acest capitol le-am extras din "Dărilor de seamă anuale" ale C.A.P.-urilor.

Structura culturilor în C.A.P.-uri a avut ca pondere - peste 60% - producerea cerealelor. Dintre acestea s-au cultivat constant: grâul, porumbul, orzul și ovăzul datorită condițiilor naturale prielnice, soluri cernoziomice foarte bune pentru cultura acestora și terenuri cu pantă redusă. În afara cerealelor, pe teritoriul comunei, (nu numai în C.A.P.) un loc însemnat ocupa grupa plantelor tehnice îndeosebi, floarea soarelui. Între anii 1956-1961 C.A.P.-urile au cultivat sfeclă de zahăr, în jur de 30 ha. după care, până în anul 1969, această cultură a fost scoasă din producție. În anumite perioade s-a cultivat cartoful și roșiile. Atât sfecla de zahăr cât și cartoful sau roșiile aduceau venituri substanțiale însă, lipsa forței de muncă și a precipitațiilor au determinat micșorarea suprafețelor însămânțate cu aceste culturi sau chiar s-a renunțat la ele până la amenajarea sistemului de irigații.

În perioada în care în C.A.P.-uri nu era lipsa de forța de muncă (până în 1970) acestea aveau brigăzi legumicole bine dezvoltate. La C.A.P. Valea Seacă, unde se forase și un puț din care se pompa apă pentru irigații, pe aproximativ 20 ha. se produceau legume timpurii. Aveau rășândite proprii, o mică seră și câteva solarii.

Până prin anul 1960, viile cu care s-au înscris țăranii în C.A.P. au fost defrișate și s-au plantat pe dealurile Hasancea și Omurcea suprafețe noi, cu

viță nobilă și soiuri productive, câte 30-40 ha. de fiecare C.A.P. Solurile calcaroase, prielnice culturii viței de vie, determină obținerea unor vinuri de calitate, mult apreciate de către consumatori. La C.A.P. Valea Seacă vinificația se făcea în unitate, cu forțe proprii, având și o cramă corespunzătoare. Calitatea vinurilor obținute aici a fost răsplătită cu peste 30 medalii de aur sau argint la concursurile naționale și internaționale în special pentru soiurile Cabernet și Pinot gris. Vinificația era coordonată de Abil Riza care, nu era inginer.

Repartizarea de către S.M.A., fiecărui C.A.P., a câte unei brigăzi de tractoare subordonată inginerului șef din C.A.P. a condus la o mai bună activitate în domeniul mecanizării. Alături de aceasta, chimizarea și irigațiile au contribuit esențial la creșterea producțiilor la hectar. Pentru exemplificare prezentăm două tabele comparative:

Structura suprafețelor însămânțate (ha.)

- anul	1957		1967		1971		1989
- C.A.P.-ul	V.S.	V.T.	V.S.	V.T.	V.S.	V.T.	unificat
Supr.arabilă	1856	1552	1689	1352	1701	1342	3041
-grâu	309	243	510	630	380	300	692
-porumb	256	165	459	353	370	300	700
-orz+ovăz	109	35	75	61	50	100	372
-mazăre	-	19	-	-	-	-	70
-soia	-	-	-	-	105	80	200
-cartofi	-	-	-	-	-	-	200
-fl. soarelui	72	76	310	200	275	155	-
-vii	30	10,7	34	36	50	49	70

Producții medii la hectar (kg.)

-grâu	993	1289	3302	3273	3000	3178	3600
-porumb	1887	1597	3501	3064	2976	2370	2100
-orz+ovăz	1356	1274	1924	2745	2281	1529	2700
-mazăre	-	975	-	-	-	-	1215
-soia	-	-	-	-	266	379	356
-cartofi	-	-	-	-	-	-	2358
-fl. soarelui	1286	998	1658	1948	1766	1489	-
-struguri	2700	2500	6121	3700	4500	3426	3700

În cadrul complexului de irigații Carasu, construit în perioada 1969-1972, un rol important pentru unitățile agricole din comună l-a constituit sistemul Basarabi la care erau arondate.

Cu toate deficiențele sale datorate ritmului de construcție și cheltuielilor minime realizate care au condus la neimpermeabilizarea canalelor deschise și lipsa unei rețele de eliminare a surplusului de apă la



capetele canalelor, sistemul de irigații a însemnat și înseamnă încă foarte mult pentru agricultura comunei. Inconștiența anilor 1990 și goana după înavuțire au îndemnat "oameni", inclusiv din Valu lui Traian, să distrugă fără discernământ stații de pompare, jghiaburi de baton și tot ce le-a trecut prin cap inclusiv motopompe.

Aceste acțiuni iresponsabile au condus la imposibilitatea de a iriga o mare suprafață de teren dar mai ales la cheltuirea unor sume imense de bani pentru repunerea în funcțiune a utilajelor și canalelor distruse.

S e c t o r u l z o o t e h n i c din ambele C.A.P.-uri a avut un rol important în sporirea veniturilor acestora și, implicit, ale membrilor cooperatori. Un accent deosebit s-a pus pe creșterea numerică a efectivelor de animale dar, mai ales pe achiziționarea de rase superioare genetic, cu productivitate mare. S-a renunțat la creșterea porcilor, nerentabili, și s-a trecut la creșterea găinilor pentru ouă. Încet, încet, în ambele C.A.P.-uri întregul efectiv de oi a fost înlocuit cu oi de rasa Merinos produsă la Oieria Palas. În același timp și efectivele de vaci au fost înlocuite cu specii mai productive. C.A.P. Valu lui Traian a importat 200 de vaci din Olanda, vaci din rasa Holstein, și sub supravegherea specialiștilor olandezi s-au construit adăposturi moderne. În anii '80, CAP Valu lui Traian era unul dintre puținele în care toate lucrările de la ferma de vaci erau automatizate. Distribuirea hranei, adăpători "la botul vacii", mulsul și transportul pe țevi al laptelui de la aparatul de muls la bazinul din camera frigorifică, eliminarea dejecțiilor se realizau, încă de atunci, conform normelor Uniunii Europene. Evoluția efectivelor de animale cât și cea a producțiilor din zootehnie sunt reflectate în tabelele următoare:

- anul	Efective de animale (capete)						1989
	1957		1967		1971		
-CAP-ul	V.S	V.T.	V.S.	V.T.	V.S.	V.T.	unificat
-bovine total	111	71	696	760	900	1006	1167
-vacii lacte	30	30	320	330	472	529	630
-oi	594	574	618	503	787	1235	2516
-păsări	314	101	6604	7925	13854	14838	24009





Producții medii (pe cap de animal)

- lapte vacă (L)	1250	1152	2290	1531	1467	2773	2008
- lapte oaie (L)	43	44	46	40	25	9	21
- ouă (buc.)	60	53	93	70	140	122	145
- lână (kg.)	5,8	2	3,4	3,1	3,5	7,53	6,8

Întreaga producție obținută în sectoarele zootehnice era valorificată prin unitățile de stat specializate (I.C.I.L., abator etc.) obținându-se venituri importante care, în majoritatea lor, erau investite în construcții zootehnice. În acest fel, an de an, s-a extins baza materială a CAP-urilor.

Construcții (bucăți)

- anul	1957		1967		1971		1989 unificat
	V.S.	V.T.	V.S.	V.T.	V.S.	V.T.	
- C.A.P.-ul.							
- grajduri vaci	1	2	5	6	6	6	12
- hale păsări	2	2	2	2	6	2	7
- saivane	2	1	3	2	3	3	6
- magazii cereale	2	2	2	1	2	1	3
- ateliere	1	1	1	3	2	1	2
- remize	-	-	-	2	1	1	2
- puiernițe	-	-	5	3	4	4	8
- pătule	2	2	3	3	3	5	8
- grajduri animale							
muncă	2	3	2	3	2	1	3

În ce privește câștigurile membrilor cooperatori, acestea depindeau de numărul de zile muncă efectuate în CAP dar, și de valoarea unei zile muncă, stabilită anual, în funcție de beneficiile obținute de CAP-uri.

VALOAREA ZILEI MUNCĂ (în lei)

Anul	C.A.P.-ul.	Valoare totală	din care	
			în bani	în produse
-1957	V.Seacă	20,5	7,5	13
	V.Traian	26,5	4,5	22
-1967	V.Seacă	36	28	8
	V.Traian	28,14	22	6,14
-1971	V.Seacă	26	20	6
	V.Traian	25	19	6
-1989	unificat	60	60	-

Cooperatorii care lucrau în zootehnie, trebuiau să fie prezenți zilnic la muncă (inclusiv sărbătorile) și lucrau în condiții foarte grele dar și retribuiția era mai mare decât la celelalte categorii. Îmi amintesc cum Stancu Motoi, la care locuiam cu chirie în anii 1963-1965, un zootehnist destoinic, de câte ori

lua banii de la CAP venea la mine să-i număr, să-i fac calculele ca nu cumva să fi fost păcălit și să-mi lase în custodie ceva bani (fără să știe soția) pentru a avea cu ce-și lua porția zilnică de țuică. Am relatat cele de mai sus ca să subliniez altceva. Numărând banii lui nenea Stancu constatam, comparând cu venitul meu de director de școală, că pentru aceeași perioadă de muncă el primea cam de trei ori mai mulți bani. Și era un lucru foarte bun, echitabil.

De îndată ce brigadierii țărani au fost înlocuiți cu ingineri agronomi sau zootehniști, odată cu încadrarea CAP-urilor cu medici veterinari calitatea și cantitatea produselor a crescut substanțial.



După punerea în funcțiune a sistemului de irigații producțiile de cereale au crescut în mod constant. Inginerul șef Mihai a ținut să fie fotografiat lângă lanul de porumb demonstrând că este mai înalt decât el.

În economia comunei, cele două CAP-uri au constituit principalele unități care asigurau locuri de muncă locuitorilor din comună. În același timp CAP-urile au avut un rol important în dezvoltarea edilitar gospodărească a localității. C.A.P. Valea Seacă a înființat o cărămidărie pentru a sprijini tinerii cooperatori să-și construiască case. Până în 1970 s-au construit peste 300 de case noi. În aceeași perioadă CAP-urile au construit

căminele culturale iar la Valea Seacă și grădiniță de copiii. Au sprijinit cu materiale și forță de muncă extinderea școlilor generale, pietruirea drumurilor și alte lucrări de gospodărire și înfrumusețare a comunei.

Euforia anilor 1990-1991 a dus la distrugerea, fără discernământ, a clădirilor construite cu multă trudă, vinderea utilajelor și animalelor, practic a dus la dispariția întregii avuții agonisite timp de 37 de ani de către foștii cooperatori. Dacă la acest jaf, adăugăm și distrugerea sistemului de irigații ajungem la concluzia că astăzi, suferim datorită actelor noastre de vandalism, adică "Ne-am făcut-o cu mâna noastră".

După desființarea CAP-urilor, în anul 1991 a început un nou sistem de organizare a deținătorilor de terenuri agricole. Concomitent cu acțiunea de retrocedare a terenurilor conform Legii 18 / 1991, legea fondului funciar, oamenii s-au gândit și cum or să muncească acest pământ fără animale și fără unelte pentru că, acestea nu s-au mai retrocedat. Ba mai mult, când să punem în practică legea de mai sus ne-am trezit că nu avem nici pământ suficient. Fiecare locuitor a primit doar 80 % din pământul cu care s-a înscris în CAP. De ce s-a întâmplat acest lucru ? După anul 1970 când CAP-urile au început să simtă lipsa forței de muncă, președinții acestora au cedat cu ușurință suprafețe întinse de teren arabil Stațiunilor experimentale din jurul localității. Cei care au conceput Legea 18, specialiști de la București dar prieteni și colegi cu specialiștii din stațiunile experimentale, știind ce vor scrie în lege, au dispus ca întreaga suprafață de teren deținută de Stațiuni la 1 ian 1990 să fie înregistrată la categoria "câmpuri de cercetare" iar numele stațiunilor să se schimbe din "Stațiuni de cercetare și producție" în "Stațiuni de cercetare". Cum în lege au prevăzut ca terenurile stațiunilor experimentale aparțin domeniului public al statului, acest teren nu se mai poate retroceda.

Urmare acestei escrocherii, la dispoziția comisiei locale Valu lui Traian de aplicare a Legii 18, pentru reconstituirea dreptului de proprietate al foștilor CAP-iști, s-a pus doar suprafața de 2251,11 ha. în loc de 3491 ha. cu care s-au înscris în CAP.

Deși încă din anul 1992, în calitate de primar al comunei, am sesizat comisia județeană de aplicare a Legii 18, de existența acestei diferențe, aceasta a refuzat constant reglementarea problemei, invocând prevederile Legii 18 "terenul este domeniul public al statului" chiar dacă i-am documentat faptul că terenul lipsă a fost dat stațiunilor, de către CAP, la dispoziția primului secretar PCR și nu cu titlu de proprietate. În prezent, situația este aceeași însă am înțeles că actualul primar al comunei, domnul Florin Mitroi, se judecă cu statul pentru recuperarea terenului. Îi doresc din toată inima succes !

După reconstituirea dreptului de proprietate și eliberare "Titlurilor de proprietate", titularii acestora, s-au organizat în "Asociații familiale" sau "Societăți agricole" iar unii au preferat să-și muncească pământul singuri. Societățile agricole s-au constituit, în general, pe scheletul fostelor CAP-uri sau al fostelor ferme, șefi de asociații fiind foștii ingineri din CAP-uri.

La Valea Seacă a luat ființă societatea agricolă "Ivaproduct", director inginer Ivan Elena iar la Valu lui Traian s-au creat două societăți agricole "Agro-zoo" - director ing. Ion Alexandru și "Agro Valu lui Traian" - director ing. Purcarea Gheorghe. De la început au fost mari nemulțumiri datorate nerespectării, de către directori, a prevederilor contractelor de asociere, în special la "Ivaproduct" care, spre sfârșitul anului 1996 se desființează creându-se asociația familială condusă de Stănescu Ilie. Datorită nemulțumirilor proprietarii de terenuri trec de la o societate la alta sau se creează noi asociații. La sfârșitul anului 1996 situația se prezenta astfel:

- Asociația "Agro Valu lui Traian"	680 ha.
- Asociația "Agro-zoo"	500 ha.
- Asociația familială - Stănescu	375 ha.
- Asociația familială - Pocora	150 ha.
- Particulari	220 ha.

În anul 2007 avem următoarea situație:

- S.C. Andra S.R.L.	1215 ha.
- S.C. Ratma Tradi S.R.L.	191 ha.
- S.C. Reistar S.R.L.	308 ha.
- S.C. Agricola S.R.L.	159 ha.
- S.C. Agro-zoo S.R.L.	42 ha.
- S.C. Solanum-PROD	51 ha.

Celelalte unități agricole care au existat sau mai există pe teritoriul comunei nu au fost vitale pentru viața și activitatea locuitorilor motiv pentru care le voi prezenta sumar. Ele au asigurat, pentru o mică parte dintre locuitori, locuri de muncă, îndeosebi sezoniere, la întreținerea culturilor. Stațiunile experimentale au avut și au importanța lor pe plan județean și național pentru ameliorarea unor soiuri de plante și pomi fructiferi, pentru crearea de soiuri noi dar, mai ales pentru asigurarea de semințe și material săditor unităților agricole din județul Constanța.

Stațiunea experimentală

Înființată în anul 1933 din inițiativa academicianului Gh. Ionescu Sisesti, prin decizia Ministerului Agriculturii și Domeniilor nr. 74407 / 1933, "Stațiunea experimentală" are o veche tradiție în cercetarea științifică românească. Scopul înființării stațiunii a fost determinat de necesitatea

ameliorării unor soiuri de cultură indigenă și crearea de soiuri noi ale căror calitate să răspundă condițiile climatice specifice Dobrogei. Au fost îmbunătățite numeroase soiuri de cereale: grâu, porumb, orz, ovăz. Urmare rezultatelor obținute multe soiuri dintre acestea au fost omologate. Pentru îmbunătățirea porumbului Românesc, încă din anii 1938-1939, colectivul stațiunii a început ameliorarea acestuia prin metoda încrucișării obținându-se soiul "Românesc Dobrogean" rezistent la secetă și dă producții ridicate și constante. La grâu s-au experimentat mai multe soiuri aclimatizându-se cele mai productive și cu rezistență mare la secetă. Astfel, în anul 1949 se face prima raionare a soiurilor; -grâu de toamna A-15, - orz Cenad 395, ovăz Cenad 88 și soiul de fasole Ceala. După 1949 se intensifică lucrările pentru obținerea de hibrizi. Studiul combinațiilor hibride a evidențiat hibridul dobrogean I.C.A.R. 54 care s-a dovedit mai productiv, depășind producția soiului dobrogean cu 13,3 %. Pe lângă productivitatea mărită se deosebește de părinți printr-o mai mare rezistență la boli și cădere ceea ce a dus la raionarea acestui soi în toată Dobrogea.

Mai amintim faptul că în Stațiune au fost selecționate soiuri mai productive la porumb H.S. 301 – H.D. 261 și H.D. 208. Producțiile lor sunt net superioare soiurilor anterioare cultivate.

După construirea sistemului de irigații (1969-1972) activitatea cercetătorilor din stațiune s-a reorientat specializându-se în culturi irigate. Stațiunea își schimbă și numele în "Stațiunea de cercetare culturi - irigate " (S.C.C.I.).

Stațiunea produce pentru parteneri externi din SUA, RFG, Italia, Olanda, cantități importante de semințe de porumb simplu și dublu hibrid, hibrizi de floarea soarelui, ierburi perene, dovleci etc.

Trebuie remarcat faptul că, existența Stațiunilor experimentale pe raza comunei noastre a dat posibilitate țăranilor și mai apoi CAP-urilor să se documenteze cu privire la practicarea unei agriculturi adecvate timpului respectiv, să procure semințe de cea mai bună calitate și productivitate. Avem consemnat în arhiva primăriei faptul că, încă din anul 1937, ingineri din stațiune - I. Costache și C. Burlanescu țineau cursuri la "Școala țărănească" unde duminica se predau lecții în toate domeniile (D.22-1941-f.263)

Prin circulara nr. 32902 / ian. 1944 a Prefecturii Constanța (D.13-1944-f. 1-6). Se dă dispoziție ca începând cu 15 ianuarie 1944 să se înceapă cursuri țărănești în domeniile :

- 1 - Educație sanitară
- 2 - Educație gospodărească
- 3 - Educație cetățenească

4 - Suflet (elemente bisericești).

Pentru "educație gospodărească" se va apela la inginerii de la Stațiunea experimentală, iar pentru celelalte la învățători, doctori și preoți".

Stațiunea de cercetare Palas

A luat ființă la 7 noiembrie 1897 sub numele "Oieria sistematică" din inițiativa profesorilor A. Lăcusteanu și N. Filip. Obiectivul era de a rezolva, pe baza unor studii științifice, problemele ameliorării raselor de oi autohtone: tigaie, țurcana și a tipului spanca, precum și aclimatizarea în Dobrogea a unor rase străine, încât să se mărească producția de lână și carne. În perioada 1897 - 1920 profesorul N. Filip a executat un număr mare de lucrări privind ameliorarea raselor de oi autohtone și aclimatizarea unora străine. Perioada 1920-1947, director doctor Nicolae Teodorescu, constituie o nouă etapă în care s-au pus bazele formării rasei "Merinos de Palas". Rasa merinos de Palas se pretează la sistemele intensive de creștere și exploatare și în semistabulație, cu administrarea nutrețului verde la grătare. Greutatea medie, după tundere, este de 110 kg. la berbeci și 65 kg. la oi. Producția medie de lână pe turmă 10,5 kg. și 80 - 136 litri lapte pe oaie mulsă.

Folosirea în producție a merinosului de Palas, limitată la început la județul Constanța s-a extins apoi în toată Dobrogea, în câmpia Dunării și în unele județe din Moldova și Oltenia.

În Dobrogea peste 92 % din efectivul de oi este ameliorat cu berbeci merinos de Palas. (Dr. Sava Timariu - Revista Tomis - octombrie 1977)

Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii.

A luat ființă în anul 1948 sub denumirea de "Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii" (I.M.A.) și a funcționat până în anul 1991. Întreprinderea a fost creată pentru asigurarea unui parc de tractoare și mașini agricole capabil să execute la persoanele particulare și mai apoi la CAP-uri toate lucrările mecanice necesare pe terenurile agricole, arat, semănat, întreținere, chimizare, recoltat.

Începând cu 11 tractoare în anul 1948, parcul de mașini agricole s-a dezvoltat continuu, în special după colectivizarea agriculturii, ajungând în anul 1970 la 127 tractoare și întreg arsenalul de mașini agricole necesar deservirii a 9 CAP-uri care însumau 11 686 ha. De la 164 ha pe tractor fizic în 1952 s-a ajuns la 82 ha./ tractor în 1970 și 65 ha./ tractor în 1985.

Sediul stațiunii era fostul conac al moșieritei Maria Hortopan (Ortopanca cum îi spuneau locuitorii). Importanța existenței sediului pe teritoriul comunei noastre a constat și în faptul că, o serie de tineri țărani s-au putut califica în meseriile de tractorist, combainer, mecanic de întreținere,

etc. Deasemenea aici găsim magaziile cu piese de schimb, depozitul de carburanți și atelierele de reparații, brigăzile de tractoare din cele după CAP-uri aveau posibilitatea să-și rezolve operativ anumite trebuințe sau defecțiuni la mașinile agricole.

În 1990, ca și CAP-urile, unitatea a fost vandalizată furându-se de la garduri și acoperișuri până la ștrunguri.

Stațiunea pomicolă în vocabularul locuitorilor "Pepiniera" înființată sub îndrumarea inginerului Moldoveanu ca pepiniera cu scopul de a produce puieți de pomi fructiferi pentru zona Dobrogea. Pe parcurs suprafața pepinierii crește ajungând până în anul 1961, când la conducerea acesteia vine tehnicianul Podpaniuc Anatolie (Tolea) la 30 Ha. Sub îndrumarea acestuia se înființează livezi de măr și piersic pentru producție. În anii '70 se creează condiții pentru cercetare și producție unitatea devenind Stațiunea de Cercetare și Producție Pomicolă (SCPP). Unitatea se extinde ca suprafață și este încadrată cu specialiști de mare clasă. Pentru comuna Valu lui Traian, dezvoltarea stațiunii a însemnat crearea de noi locuri de muncă atât permanente cât mai ales sezoniere pentru locuitorii săi. De asemenea în comună s-au plantat peste 50.000 de pomi fructiferi procurați de la această unitate iar cu ajutorul domnului Podpaniuc Anatolie Consiliul popular și-a creat propria pepinieră de trandafiri care a asigurat 25.000 butasi plantați de o parte și de alta a șoselei naționale. Prin producțiile obținute și mai ales prin calitatea fructelor de măr și piersic, multe râvnite la export, numele comunei Valu lui Traian s-a făcut cunoscut și peste hotare.





Prestări servicii. În afara activităților legate de agricultură, de-a lungul timpului au luat ființă și s-au dezvoltat ateliere particulare, apoi unități de prestări servicii industriale și neindustriale în funcție de necesitățile locuitorilor.

Documentele vremii consemnează existența unei mori de grâu construită în anul 1892 de cetățeanul german Gottlieb Gunsch cu o putere de 60 Hp. și capacitate de prelucrare de 144000 kg./ 24 de ore. Combustibil folosit - lemne 28000 kg. - cărbuni 15000 kg. pe an (D.1-1919-f.80). Moara a fost construită lângă calea ferată în partea de vest a localității (acum locuința Curtmemet Viis). Acolo exista și o barieră C.F.R. Bătrânii își amintesc că, în zona aceea, exista un nod de drumuri care mergeau spre: Cumpăna, Basarabi, Cocoșu, (denumiri actuale) existând și un han, la marginea satului, în dreptul geamiei Valea Seacă. În " monitorul județului Constanța" nr. 23

din 31 mai 1941 găsim consemnat: "Potrivit decretului 783, moara țăranească din Valea Seacă Gottlieb Gunsch trece în patrimoniul statului și se arendează pe data de 21 iunie 1941 ora 10". Prin anii 1948-1950 pe acel loc se mai găsea o clădire părăsita, aproape demolată. În schimb, la capătul dinspre Basarabi a locuinței în care a stat morarul funcționa o uleiiniță (vizavi de moară).

Până în preajma războiului mondial, mai găsim consemnată în arhiva primăriei existența unor mici ateliere particulare, cârciumi și băcănii cum rezultă din următorul tabel: (D1-1923-f.16 - D.2-1926-f. 28 - D.5-1936 -f.205

Anul	1900		1923		1926		1936	
	V.T.	V.S.	V.T.	V.S.	V.T.	V.S.	V.T.	V.S.
Localitatea								
- băcănii	1	1	2	2	2	2	6	3
- cârciumi	2	-	2	-	2	1	2	2
- cafenele	-	1	-	1	-	1	-	1
- măcelării	-	-	-	-	-	-	2	1
- frizerii	-	-	-	-	-	-	2	2
- tâmplării	-	-	-	-	-	-	1	1
- cizmării	-	-	-	-	-	1	-	1
- croitorii	-	-	-	-	1	1	1	1
- cojocării	-	-	-	-	2	1	2	2
- brânzării	-	-	-	-	2	-	2	1
- zidari	-	-	-	-	-	1	-	1
- curelari	-	-	-	-	-	1	-	1
- cooperativa	-	-	-	-	-	-	-	1

Observăm că majoritatea atelierelor au apărut după venirea coloniștilor. De altfel, așa cum am arătat, pentru a sprijini coloniștii să-și construiască locuințe, statul le-a înlesnit acestora împrumuturi din bănci. Ba mai mult, în anul 1925 ia ființă, în Valu lui Traian, banca populară "Oituzul" așa cum rezulta din "Caietul statistic din 6 septembrie 1926".

După 1948, încet, încet, proprietățile particulare dispar și micile meseriași sunt obligați să-și exercite meseriile în cooperative.

Se înființează cooperativa de consum însă, neavând spații proprii, micile meseriași lucrează la domiciliu iar pentru magazinele de mărfuri se închiriaza localurile fostelor cârciumi și băcănii. Abia prin anii 1964- 1965 încep să se construiască "Magazine universale" - cu mărfuri generale alimentare și nealimentare și restaurante.

Apoi se construiesc spații pentru ateliere prestări servicii (croitorie, cizmarie, frizerie, coafor) - vizavi de școala nr.1, precum și ateliere de tâmplărie și lăcătușerie.

După 1975 au apărut și ateliere pentru reparații radio-televidoare precum și ateliere reparații obiecte de uz casnic.



Cooperativa de consum în afară de menirea sa de aprovizionare a locuitorilor comunei cu mărfuri alimentare și nealimentare, pe baza principiului comunist de într-ajutorare, a primit și sarcina de a "achiziționa" de la țărani produse alimentare, îndeosebi ouă, păsări și zarzavaturi folosind sloganul "Muncitorii vă dau ouăle și crățițe, voi țărani dați-le alimente".

Prin anii 1950 - 1960, când țărani nu dispuneau de bani, cumpărau mărfuri de la cooperativă, la schimb, pe ouă și păsări. Și la școală elevii "plăteau" abonamentele la ziare și reviste cu ouă. După această perioadă, a venit partea inumană a activității de achiziții. Din dorința de a lua cât mai multe ouă și păsări de la țărani, cooperativa condiționa vinderea unor mărfuri către populație (ulei, zahăr, televizoare, etc.) cu plata acestora în natură - ouă și păsări. După anul 1990, comerțul particular se dezvoltă rapid astăzi existând aproape la fiecare colț de stradă câte un "Butic". De asemenea, ateliere de prestări servicii (auto, tâmplării, tinichigerii) precum și depozite de materiale de construcții sau magazine specializate sunt suficiente pentru nevoile populației. S-au construit două mori și două brutării.

Foarte mulți gospodari produc legume și fructe în gospodăriile proprii pe care le valorifică pe piețele municipiului Constanța sau orașului Basarabi, transportul făcându-l, în majoritatea cazurilor, cu mașinile proprietate personală.



ÎNVĂȚĂMÂNT-CULTURĂ-SPORT

www.ziuaconstanta.ro

Învățământ.

Despre școlile cu limba de predare în limba română din Omurcea și Hasancea nu avem mărturii scrise până în anul 1920 pentru Omurcea și 1893 pentru Hasancea. Din discuțiile purtate cu bătrânii satelor deducem faptul că, după stabilirea tătarilor în cele două localități, copiii acestora urmau cursurile în limba tătară în cadrul geamiilor, după ce acestea se construiseră.

Înainte de anul 1926, erau foarte puțini români stabiliți în cele două localități aceștia fiind, în majoritate, muncitori pe moșiile lui M. Kogălniceanu și C. Pariano.

Pentru a ne satisface curiozitatea cu privire la condițiile în care funcționau școlile și care era baza materială a învățământului între anii 1920-1944 voi reproduce conținutul câtorva documente din arhiva primăriei.

(D.17-1943-f.12) "În Hasancea școala ia ființă în anul 1893 în local închiriat. Localul propriu s-a construit în 1912".

(D.2-1920-f.199) "În satul Omurcea la școala tătară este învățător Bechir Elmi iar la școala română suplinitoarea Ecaterina Ionescu, face naveta cu trenul"

(D.1-1924-f.191) "În Hasancea exista o sală de clasă și se cere construirea a încă o sală. În Omurcea se cere construirea a două săli de clasă, vechiul local fiind dărâmat de inundația din 29 August 1924".

Despre localul școlii tătare din Valea Seacă, în răspunsul dat de primărie la chestionarul prefecturii Constanța referitor la construcțiile publice (D.3-1939-f. 21) găsim consemnat: "Școala musulmană Valea Seacă este construită în anul 1925 - 36 m.p. - un salon și o sală".

(D.2-1924-f. 18) Inventarul școlii Omurcea - 12 bănci scândură

- 1 catedră scândură
- 1 tablă de scris

Inventarul școlii Hasancea - 18 bănci scândură

- 1 catedră scândură
- 1 tablă de scris
- 1 dulap arhivă
- 1 sobă fier

Încadrarea școlilor în anul 1924 (D.2-1924- f. 320)

- | | | | |
|------------|-------------------------|---|----------------|
| - Hasancea | - învățători șc. română | 1 | - M. Angelescu |
| | - învățători șc. tătară | 2 | |
| - Omurcea | - învățători șc. română | 1 | - C. Comsa |
| | - învățători șc. tătară | 2 | |

În Omurcea nici în anul 1925 școala română nu avea unde funcționa

așa cum rezultă din adresa directorului acestei școli, către primarul comunei, nr.39 din 20 ianuarie 1925 (D.3-1925- f. 22) prin care aduce la cunoștință: "Am închiriat de la Dumitru Trandafir local pentru școală dar în acesta stă un neamț. Cer sprijin pentru evacuarea neamțului". Problema a fost rezolvată așa cum rezultă din "Caietul statistic" din 6 septembrie 1926 (D.2-1926-f. 251).

V. Traian - T. Burlan învățător lb. română - necăsătorit - șc. normală.

- Zulchefil Galip înv. lb. tătară - căsătorit - 4 clase seminar
- local școală propriu din 1912.

Omurcea - Axente Evdochia înv. lb. română - necăsăt. - șc. normală.

- Bechir Helmi înv. lb. tătară și hoge - căsăt. 8 clase seminar.

- Școala română nu are local propriu - funcționează la D.

Dragomir cu chirie.

Se pare că în toate timpurile, când primăriile nu aveau suficienți bani în bugetul local, reduceau cheltuielile prevăzute pentru învățământ așa cum rezultă din următorul aviz al prefecturii: (D.5-1928- f. 369) "Prin avizul nr. 51, delegația permanentă județeană în ședința din 10 martie 1928 stabilește să se suprimе următoarele cheltuieli din bugetul comunei:

- să se reducă de la art. 27 - 14 % pentru întreținerea localurilor de școală,
- să se suprimе art. 28 - "Construcția școlii din Omurcea",
- să se suprimе art. 30 - "Mobilier școlar".

Sărăcia locuitorilor celor două sate ale comunei fac imposibile construcțiile de școli și grădinițe, așa cum rezultă din adresa primăriei nr. 1495 din 30 august 1928 către prefectura Constanța (D.6 -1928- f. 105). "Primăria Valu lui Traian vă face cunoscut: atât în satul Valu lui Traian cât și în satul Omurcea este absolută nevoie de două localuri pentru grădinițe de copii. Nu avem și nici nu se pot strânge fonduri. Avem un număr de 113 coloniști care au contractat împrumuturi de la diverse instituții bancare. Recolta nu s-a făcut din cauza secetei." Uneori, școlile se închideau pe timp friguros datorită lipsei de combustibil, așa cum rezultă din următoarea adresă: "Pe data de 16 ianuarie 1933, Revizoratul școlar constată că la Valea Seacă s-a închis școala din lipsă de combustibil. Vă rugăm luați măsurile necesare." (D.2-1933-f. 2)

Alteori, din lipsă de fonduri, primăriile nu puteau asigura școlilor nici măcar strictul necesar bunei funcționări. Directorul școlii Valea Seacă, Dumitru Păunescu, prin adresa nr.3 / 19 sept. 1933 cere primăriei: două scaune pentru școală, un scaun și o catedră pentru grădiniță și o puțină cu canea pentru apă la copii. Pe adresă primarul pune rezoluția: "Nu avem fonduri".(D.2-1933-f. 33)

Comportamentul învățătorilor nu totdeauna a fost pe placul

locuitorilor fapt ce-l determinau pe primar să reclame la prefectură. Prin adresa nr. 1165 / 13 iunie 1933 primarul reclamă: "Prin prezenta vă aducem la cunoștință că directorul Iacobescu a atras ura întregii populații întrucât bate copiii și îi pune la corvezi, predarea cursurilor neregulate, încep la 6 - 6 1/2 - 7 - 7 1/2 - 8, părinții neputând să-i controleze. Lasă copiii mai mici în grija celor mari el stând de vorbă ore întregi, în cancelarie, cu o domnișoară. În ziua de 13 iunie la orele 6 1/2 elevul Ridvan Cadri Agiveli din clasa a treia a căzut în fântână și a murit. Cerem, în numele populației, înlocuirea lui." (D.1-1933-f. 27)

Conform situației raportate la data de 10 iulie 1934, în comună existau 4 școli cu un număr de 315 elevi. (D.10-1934-f. 246)

Începând din anul 1936 școala din V.Traian trece la înv. de 7 clase.

Conform situației statistice din anul 1940 (D.14-1940-f.29) rezultă: "În Valu lui Traian există o școală primară cu trei saloane, 5 posturi învățători, 7 clase primare și o grădiniță de copii, 250 elevi. În Valea Seacă o școală primară cu un salon de clasă și grădiniță de copii cu patru posturi și 5 clase primare cu un număr de 220 elevi."

Începând cu anul 1940, la Valu lui Traian se înființează o cantină pentru copiii săracilor în casa Condrea (astăzi proprietatea lui Iusein Tasim) care însă funcționează cu mari greutăți așa cum rezultă din adresa 1003 / 22 martie 1941: "La Valu lui Traian există o cantină școlară care servește ceai dimineața la 50 elevi. Din lipsa de pâine urmează a se desființa. Cerem sprijin prefecturii." (D.21-1941-f.17)

În anul 1941, (D.21-1941-f.6) prefectura județului Constanța, serviciul administrativ, prin adresa 004914 / 20 febr. 1941, cere comunei Valu lui Traian să ia măsuri pentru a se termina a treia sală de clasă și să se repare localul școlii Valea Seacă care a suferit de pe urma cutremurului din 9 - 10 noiembrie 1940.

Conform situației statistice din anul 1943 (D.17-1943-f. 12) școala din Valu lui Traian se prezenta astfel:

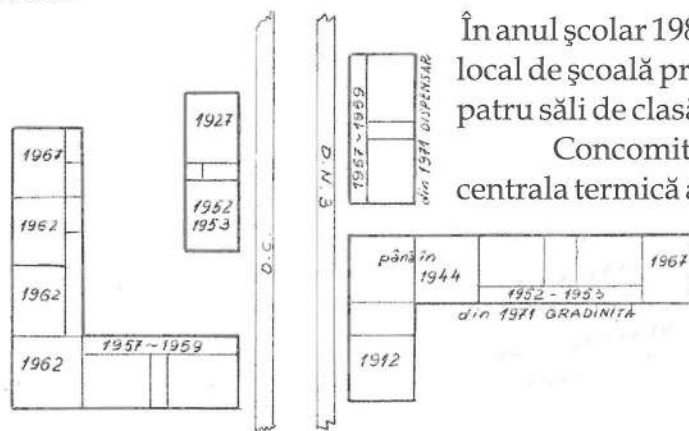
- satul	Valu lui Traian
- denumirea școlii	primară - mixtă
- anul înființării	1893
- număr posturi	4
- capacitatea școlii	3 saloane
- are locuință director?	Da
- are cancelarie ?	Da
- nr. ateliere și felul lor	2-(tinichigerie-tâmplărie)
- are bibliotecă ?	Da - 405 cărți
- suprafața curții	1500 m.p.

clasă la școala română Valu lui Traian. Acestea se construiesc alipite de cele existente. În anii 1957-1959 se construiesc câte două săli de clasă, la fiecare școală română din cele două localități ale comunei. De data aceasta, noile săli de clasă nu se mai "lipesc" de cele existente ci, se construiesc separat de acestea dar din motive diferite. La Valea Seacă s-ar fi așezat cu spatele la biserică și ar fi luat fața acesteia preferându-se amplasarea lor de-a lungul hotarului cu familia Morcov. La Valu lui Traian, în anul 1956 sfatul popular hotărâse să se construiască atât la școala română cât și la cea tătară câte o sală de clasă. Cum guvernul hotărăște desființarea școlilor tătare, noi am stabilit ca cele două săli de clasă să se construiască împreună, separat de cele două școli. Credeam că guvernul va renunța la hotărârea sa, întrucât comunitatea musulmană făcuse demersuri în acest sens. Cum guvernul nu a renunțat la hotărârea sa, în cele două săli a funcționat școala română până în 1970 când s-a dat în folosință actualul local al școlii. De la acea dată, cele două săli de clasă s-au transformat în 6 cabinete medicale care funcționează și astăzi.

În anul 1962 se hotărăște ca și la școala Valea Seacă să înceapă cursurile gimnaziale (V-VIII) motiv pentru care se construiesc trei săli de clasă noi. În sfârșit, în anul 1967, se mai construiește câte o sală de clasă la fiecare școală ajungând astfel ca ambele școli să aibă câte opt săli de clasă.

În anul 1963, pentru copiii familiilor care locuiau în clădirile sociale ale Stațiunii experimentale, cartierul "Cretoiu", se construiește în acel cartier un local cu două săli de clasă și se înființează școala cu clasele I-IV Cretoiu.

După reorganizarea administrativ-teritorială (1968) se desființează "raionul" ca verigă intermediară dintre comună și județ. Din acest moment am reușit, mai ușor, să accedem la investiții. Am început construcția școlii noi cu etaj având 9 săli de clasă care a fost dată în folosință la 1 septembrie 1970 și o clădire pentru două ateliere școlă. Din clădire veche am păstrat două săli de clasă (cele din față) unde au funcționat clasele IX - X, iar în celelalte săli de clasă, de la aceeași dată, a funcționat grădinița nr.1 Valu lui Traian.



În anul școlar 1985-1986, se mărește noul local de școală prin construirea a încă patru săli de clasă.

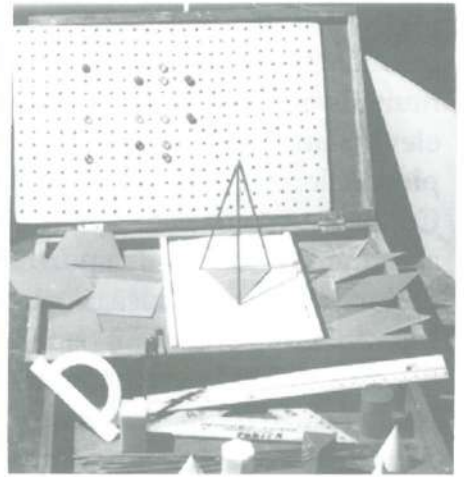
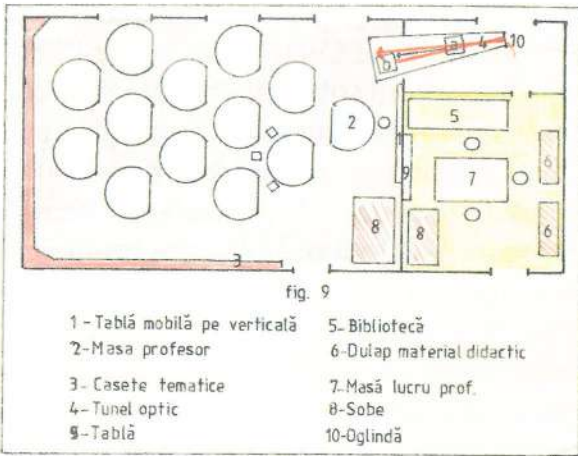
Concomitent se construiește și centrala termică asigurându-se încălzirea școlii pe timp de iarnă.

Personal, ajutat de către elevii mai mari și cadrele didactice, am betonat curtea școlii, beton procurat de la I.P.M.C. cu banii proveniți de la muncile agricole și valorificarea materialelor refolosibile colectate de către elevi, bani pe care am refuzat să-i predau la organizația județeană a pionierilor, așa cum în mod obligatoriu se procedase până atunci. Concomitent am demolat zidul despărțitor dintre cele două ateliere școală și am amenajat o sală de sport. În acest fel s-a creat posibilitatea desfășurării orelor de educație fizică în orice anotimp.

Cu sprijinul unor oameni de suflet ca Cismasu Constantin – tâmplar și Nicolae Anghel – ștrungar, am realizat partea de lemnărie și cea mecanică pentru patru cabinete școlare, două de matematică, unul de geografie și unul de istorie. Acestea, împreună cu cele două laboratoare – de biologie și respectiv, fizică – chimie, au creat condițiile necesare desfășurării, în Valul lui Traian, a unui învățământ modern care a avut drept rezultat o bună pregătire a elevilor lucru confirmat de rezultatele bune obținute de aceștia la concursurile și olimpiadele școlare cât și cu prilejul examenelor de admitere la licee sau școli profesionale.

Ca și în alte unități economice din comună, anul 1990 a găsit în Școala Nr. 1 patru așa ziși “revoluționari” care au demolat, pur și simplu, cabinetele de matematică pentru că, vezi doamne, acestea erau făcute din “sudoare comunistă” a profesorului Păunescu Ștefan. Mai bine m-ar fi omorât pe mine pentru că, în timp ce acești demolatori se distrau, doi ani de zile am renunțat la zilele libere săptămânale și la concediile de odihnă pentru a crea condiții superioare de învățământ copiilor acestei localități. La cabinetul de geometrie, spre exemplu, la intrarea în cabinet elevii găseau pe pupitru de la creion și gumă la truse concepute în așa fel încât ei, elevii, să poată modela orice problemă de geometrie plană și în spațiu. Era un cabinet unic în țară motiv pentru care Ministerul învățământului m-a solicitat să explic funcționarea lui la 7 consfătuiri interjudețene cu inspectorii de specialitate. La insistențele inspectoratului școlar, prin inspectorul de specialitate prof. Tiotioi Ion, am realizat și un film cu această tematică, film care s-a prezentat în mai multe școli generale și licee din județul nostru și cu care am participat, în anul 1981, la un concurs național de filme didactice organizat la Roman unde a fost premiat. În anul 1982 Ministerul învățământului îmi acordă titlul de “Profesor evidențiat.” Ce ori fi avut cu cabinetele “colegii” mei?

Despre elevii școlilor noastre cât și despre dascălii lor, eu personal am, cu excepția de mai sus, numai cuvinte de laudă. În timp ce și astăzi ni se prezintă în presă situații în care școlile sunt încadrate cu cadre necalificate, în școlile



DIPLOMA

Se acordă PREMIUL II
cineclubului Școala Generală "Valul lui Traian"
din jud. Constanța pentru filmul
"Cabinetul de matematică"

PREȘEDINTE,

Mur

Comuna Valu lui Traian • Județul Constanța
Consiliul Local

Diploma

Cetățean de Onoare al Comunei

Urmare a inițiativei Domnului Primar Florin Mitroi
se acordă Domnului PĂUNESCU ȘTEFAN
titlul de Cetățean de Onoare al Comunei Valu lui Traian,
în baza Hotărârii Consiliului Local nr. 1/12.01.2005, adoptată în conformitate cu
Art. 38, alin. 2, lit. v, din Legea Administrației Publice Locale.

Secretar
Ivan Jovan
Florin Mitroi

Primar
Florin Mitroi



ediția a II-a ROMAN 7-9 septembrie 1981



FESTIVALUL
CINECLUBURILOR
din
ÎNVĂȚĂMINT

din Valu lui Traian, încă din anul 1967, au fost încadrate numai cu cadre calificate, tinere și cu multă dragoste pentru elevi. Zeci dacă nu sute, dintre elevii școlilor noastre, sunt absolvenți de facultăți. Zilnic mă întâlnesc cu foști elevi de-ai noștrii multumiți de rostul care și l-au făcut în viață, de familiile care le-au încheșat, chiar dacă n-au studii superioare.

Despre acești elevi și dascăli ai școlilor noastre trebuie scrisă o "Monografie școlară". Nu ar fi rău dacă, un alt fiu al satului cadru didactic, ar elabora o astfel de lucrare care ar putea fi prezentată cu prilejul sărbătoririi a 115 ani de la înființarea școlii române din Valu lui Traian, 1 sept 2008, zi în care primăria ar putea organiza o întâlnire cu "Fii satului".

Eu nu am dorit să nominalizez toți elevii sau toate cadrele didactice care au trecut prin școlile din localitate pentru că nu acesta a fost scopul lucrării de față. Generația tânără însă, trebuie să cunoască atât sacrificiile cât și satisfacțiile pe care le-au trăit cadrele didactice pentru că părinții lor, foști elevi ai acestor școli, să se poată pregăti pentru viață.

Nu pot să nu relatez condițiile mizerabile, inumane, în care au muncit până în 1990 cadrele didactice. Majoritatea făceau naveta cu ce apucau, pe frig, ploaie sau arșiță ca să vină la școală. Începutul anului școlar coincidea cu declanșarea campaniilor agricole de recoltare a culturilor care durau uneori două luni. În tot acest timp, cadrele didactice stăteau zi de zi pe câmp alături de elevi. Era un paradox. În timp ce populația comunei sub 50 de ani nu mai participa la munca în C.A.P. copiii lor, în calitate de elevi, recoltau roșii, cartofi, sfeclă pe care o și decoletau, depănușau porumb etc. După toate acestea, datorită nepăsării conducătorilor CAP, elevii și dascălii lor erau obligați să vină pe jos de la câmp, uneori 5-6 km. În schimb, pe drumul de întoarcere, eram așteptați de maharii de la partid sau CAP care controlau traistele elevilor să nu cumva să se fi lipit de acestea vreun cartof sau știulete de porumb.

Scene incredibile mi-a fost dat să văd cu prilejul "muncilor agricole". La aceste munci mai erau aduși și muncitori din întreprinderile constănțene. În nenumărate rânduri, lângă elevii școlii, depănușau porumb muncitorii de la abator. Aceștia se făceau că muncesc în schimb, aveau sacoșele doldora cu salam, parizer și alte preparate din carne alături de ceva vodcă sau bere și ostentativ, cum veneau se apucau să mănânce. Închipuți-vă elevii noștri care nu aveau pachetele cum priveau la șunca presată pe care o mâncau vecinii lor. După ce se ghiftuiau bine și-și beau și porția de bere se sculau și plecau acasă. Săracii noștri elevi, după plecarea acestora, se băteau pe pungile rămase cu speranța că vor mai găsi ceva în ele să-și potolească foamea. Imagini de coșmar care nu pot fi uitate ușor.

Erau familii sărace care, pentru a-și asigura un minim de venit, munceau cu copiii lor până la epuizare. Îmi aduc aminte, cu mult respect, cum Grigore Bunoaica venea la mine să-și învoinască copii de la școală pentru a-l ajuta la recoltatul sfeclii de zahăr. Era incredibil cum acest om împreună cu copiii săi, cel mai mic era la grădiniță, recoltau și decoletau zilnic sfeclă de pe 2 -3 ha. Lucra câte 12 ore pe zi. Însă tatăl, Grigore, pleca a doua zi cu noaptea în cap la câmp și până soseau copiii încărcă singur în remorci sfecla recoltată în ziua precedentă și, urma o nouă zi. Sâmbăta și duminica lucra cu ziua prin curțile oamenilor. Adeseori îl certam pentru că își supunea copiii la munci grele pentru vârsta lor. Îmi răspundea invariabil: "De muncă nu se moare dar dacă nu muncesc vor muri de foame."

De multe ori copiii erau umiliți chiar de către cei în al cărui beneficiu lucrau. Tovarășa Teodorescu, președinte CUASC (mare activist de partid), supărată pentru că îi relatase faptul că cei de la CAP nu au asigurat apă pentru copii la câmp, a așteptat venirea copiilor de la practică, pe drumul de întoarcere, și le-a confiscat toate sacoșele dându-mi dispoziție să duc copii la școală. Acolo, a venit împreună cu miliția cu scopul de a depista copiii cărora le confiscase sacoșele și miliția să amendeze părinții acestora. M-am opus acestei măsuri și, luând fiecare sacoșă în parte i-am demonstrat tovarășei că în acele sacoșe nu era o cantitate mai mare de porumb decât aceea pe care o mâncase calul de la șaretă care o adusese la câmp. Am dat înapoi sacoșele copiilor însă aceștia au rămas marcați și mai ales, umiliți. Altă dată, președintele CAP-ului care, de regulă nu vizita copiii la câmp, întrebat fiind de un mare "șef" de la București - cine a dat foc la pănușii de porumb? (văzuse el fum pe câmp trecând spre Constanța) - președintele răspunde, fără a verifica, - elevii. Ancheta care a urmat a dovedit că mințise și că nu-i pasă dacă minciuna lui ar fi dus la sancționarea vreunui profesor.

Am consemnat aceste episoade nu atât pentru a arăta cum era organizată munca în CAP cât, mai ales, pentru a crea un moment de reflexie pentru anumiți părinți care, deși au trăit scenele de mai sus, astăzi creează copiilor lor condiții exagerate de confort și bunăstare uitând să-i învețe să mai și muncească pentru că, vorba lui Bunoaica, "de muncă nu se moare".

Pentru tinerii care n-au trăit acele vremuri voi prezenta volumul de muncă realizat de către elevii școlilor din Valu lui Traian (cumulat) într-o singură campanie agricolă - campania din toamna anului 1985.

- recoltat, sortat și pus în saci - cartofi	425 tone
- revizuit cartofi (recuperat din arătură după recolt.)	171 hectare
- recoltat struguri	41 tone
- depănușat porumb	358 tone
- recoltat și decoletat sfeclă zahăr	23 tone

- încărcat sfeclă de zahăr (în autocamioane și remorci) 334 tone
- revizuit sfeclă zahăr 27 hectare
- recoltat manual sorg 3 hectare
- pus porumb în saci 27 tone

Aceste lucrări s-au executat în timp de :

- 4 săptămâni cu 529 elevi clasele V- VIII
- 7 săptămâni cu 97 elevi clasele IX - X

După ce se încheia campania agricolă și începeau cursurile școlilor începea campania de recuperat materiale refolosibile (fier vechi, sticle, borcane, etc.) ca să dau și aici un exemplu voi prezenta numai realizările școlii nr. 1 în anul școlar 1985-1986: - fier vechi 16 t. - sticle 4947 buc. - borcane 5903 buc. - hârtie 2258 kg. - textile 300 kg. - polietilenă 180 kg. - plante medicinale 2,5 t. Dar asta nu era tot. Spre sfârșitul anului școlar începea campania de creștere a viermilor de mătase care se întindea și în timpul vacanței școlare de vară când trebuiau recoltate zilnic zeci de kg. de frunză de dud pentru hrana viermilor, zilnic trebuiau schimbați viermii, etc.

În afara acestor munci la care participau, împreună, cadre didactice și elevi cadrele didactice mai erau obligate, în timpul anului școlar, să presteze săptămânal 6 ore de activități în cadrul căminului cultural în calitate de instructori ai formațiilor artistice sau de interpreți.

Am relatat această tortură la care erau supuși atât elevii cât și cadrele didactice pentru ca elevii de astăzi să mediteze asupra comportamentului lor față de părinți și față de cadrele didactice.

Școlile din comuna noastră și-au adus aportul, în anumite perioade, la pregătirea școlară a adulților. Am amintit faptul că la sfârșitul anului 1944 30% din populația adultă a localității era neștiutoare de carte (analfabetă). În perioada 1950-1960 s-au organizat cursuri de alfabetizare a adulților atât în cadrul școlii cât și la domiciliu (o altă corvoadă a cadrelor didactice). În acest fel s-a reușit ca toți locuitorii comunei să știe să scrie și să citească.

După anul 1971, prin hotărâre de partid, toți salariații unităților socialiste erau obligați să-și completeze studiile gimnaziale. O altă corvoadă pe spatele cadrelor didactice.

În perioada 1968 - 1989 pe raza localității - în pădure unde fusese o unitate militară - a funcționat școala de șoferi profesioniști cu 1500 de absolvenți anual. Sediul administrativ al acestei școli a fost, actuala clădire cu etaj de la intrarea spre sediul secției RAJA (apă-canal).



În fotografia precedentă am încercat să prind o parte dintre cadrele didactice care au funcționat la școlile și grădinițele din comuna Valu lui Traian în acea perioadă grea pe care am descris-o cu gândul că privind-o, vă ve-ți aduce aminte de clipele petrecute în școală alături de acești oameni minunați care v-au îndrumat primii pași în viață.

După anul 1990, ca și în celelalte sectoare, în învățământ au avut loc mutații importante. S-au înlăturat corvezile de care aminteam mai sus, școlile au fost dotate cu calculatoare cu ajutorul cărora copiii au deprins tainele informaticii dar și microbul internetului cu care, uneori, supără părinții.

Începând cu anul 2004, prin grija consiliului local sub directa îndrumare a primarului Florin Mitroi, s-au investit în grădinițele și școlile comunei noastre 16.079.000.850 lei vechi după cum urmează :

- Grădinița nr. 1	- centrală termică	186.471.995 lei - 2004
- Grădinița nr. 2	- reparații și extindere	6.849.673.000 lei - 2006
- Școala nr. 1	- grup sanitar	2.406.411.795 lei - 2005
	- gard împrejmuire	134.290.060 lei - 2005
	- reabilitare trotuare	59.569.000 lei - 2005
	Total	2.600.270.855 lei
- Școala nr. 2	- proiect demolare	53.580.000 lei - 2006
	- demolare	944.858.300 lei - 2007
	- construcție nouă	4.640.896.700 lei - 2007
	Total	6.121.555.000 lei
- Mobilier școlar		321.030.000 lei - 2006

Datorită acestor investiții anul școlar 2006-2007 s-a desfășurat în condiții incomparabile cu cele din anii anteriori. Ca profesor nu pot decât să mă bucur și să felicit primarul comunei Florin Mitroi și directorii unităților școlare: educator Stanei Elena - Grădinița 1, educator Savu Paraschiva-Grădinița 2, profesor Ogoreanu Maria-Școala 1 și profesor Preda Elena - Școala 2, pentru modul în care au știut să colaboreze în binele copiilor acestei minunate localități. Aș dori ca, la vârsta pensionării, acești bravi directori să simtă aceeași satisfacție pe care o simt eu astăzi când nu mai pot enumera, datorită numărului mare, foștii elevi ai școlilor noastre care astăzi sunt oameni importanți, cu studii superioare. Dar cea mai mare satisfacție o am când văd printre cadrele didactice ale școlilor noastre foști elevi ai acestor școli ca: educatori - Ion Maria, Ivan Doina și Abdulcair Fetie, învățători - Badulescu Niculina și Rosoga Jana, institutori - Bebu Ana, Abibula Seila, Alexa Georgeta și Mologani Dalidan sau profesori - Abibula Sueda, Emurla Leula, Refic Enise, Robe Lavinia, Tudor Florina și Ene Ulgean care este și

inspector la I.S.J. Constanța. Le-aș dori acestora să nu mai plece din aceste școli până la pensionare așa cum s-a întâmplat cu alte eleve de-ale mele, cadre didactice, Mihai Teodora, Osman Sazie, Mihalache Tudorița sau Tudosa Constanța. Nu părăsiți învățământul chiar dacă salariile sunt, încă, mizerabile. Iar voi, elevii de astăzi ai acestor școli, îmbrățișați meseria de învățător sau profesor și fiți schimbul de mâine ai celor nominalizați de mine chiar dacă, ca și mine, vă ve-ți alege doar cu o sărbătorire de vis a pensionării și o diplomă de fidelitate din partea Ministerului Învățământului.



Activitate culturală.

Când vorbim despre cultura la sate, ne referim îndeosebi la acele activități menite să satisfacă nevoile de cunoștințe și cele de petrecere a timpului liber ale locuitorilor, numite activități culturale. De-a lungul timpului s-a creat și instituția necesară organizării acestor activități numită, cămin cultural. Cum autorul acestei monografii, în calitate sa de director al școlii, avea în "sarcinile de serviciu" și direcția căminului cultural rezultă că tot ce s-a realizat în domeniul culturii în Valu lui Traian, timp de peste 20 de ani cât am deținut această funcție, bine sau rău, este rezultatul muncii mele. Acești ani au făcut parte dintr-o epocă în care televiziunea nu exista, iar când a apărut avea "program scurt" și în consecință tinerii din localitate, seara se plimbau pe străzi neavând altceva mai bun de făcut. Dar, acești tineri nu erau alții decât foștii mei elevi. Iată un motiv pentru care funcția de director de cămin cultural n-am exercitat-o doar ca sarcină ci ca o obligație față de acești tineri. Întrucât nici înaintea mea și nici după, documentele nu atestă existența vreunei activități culturale notabile, am constatat cu durere acest lucru, cu toată modestia, în acest subcapitol voi folosi expresii de forma "am făcut" sau "am realizat" expresii pe deplin îndreptățite. Deasemenea, aici, voi prezenta cele mai multe fotografii și nume de locuitori ai comunei întrucât aceștia, fără a pretinde vreo recompensă materială, mi s-au alăturat și cu toată dragostea și dăruirea au contribuit, prin acțiunile lor, la cunoașterea comunei Valu lui Traian de întreaga țară. Nominalizarea lor în această lucrare este o recompensă din plin meritată.

Documentele vremii consemnează: "În comuna Hasancea nu exista nici o bibliotecă, nici particulară nici la școli" (D.2-1924-f. 340).

Ca răspuns la adresa cancelariei prefecturii nr.11619/9 sept 1933, primăria răspunde prin adresa nr. 1652/ 18 sept. 1933: "În comuna noastră nu exista nici o societate culturală sau așezământ cultural." (D.2-1933-f. 30)

În anul 1935 (D.1-1935-f. 7) primăria comunica prefecturii prin adresa 144/30 ian. 1935 "În comuna Hasancea nu exista nici-un aparat de radio."

Abia în anul 1940 (D.14-1940- f. 29) primăria face cunoscut prefecturii: "În comuna Valu lui Traian există căminul cultural "Valu lui Traian" - președinte N.Iacobescu și căminul cultural "Unirea" Valea Seacă - președinte D.Păunescu. Locuitorii vin în număr mare la șezătorile și cursurile organizate." Urmează războiul și cui îi mai pasă de activități culturale.

După război, până prin anii 1956, activitatea culturală s-a desfășurat sporadic datorită lipsei clădirilor proprii ale căminelor culturale. Putem totuși aminti faptul că, în acea perioadă, erau cadre didactice ca soții

Georgescu Gheorghe și Ecaterina sau soții Păunescu Iacob și Roma care, fiind localnici mai organizau unele serbări școlare. Directorii de cămine care au urmat, d-l. Chisoceanu la Valea Seacă sau d-l Seitan la Valu lui Traian, oameni la vârsta pensionării, au făcut și ei cât au putut.

Începând cu anul 1956, directorii de școli împreună cu cadrele didactice sunt obligați să organizeze activități cultural artistice cu tinerii satelor. Pentru conferințe și "sfaturi gospodărești" se foloseau sălile de clasă ale școlilor. Activitatea distractivă se realiza duminica prin horele țărănești animate de muzicanții satelor: Ion Manea - vioară și Mocanu Constantin - acordeon la Valea Seacă sau Niculescu Tudor la Valu lui Traian.

După înființarea CAP-urilor, acestea, au fost obligate să construiască sedii pentru cămine culturale dar să și școlarizeze tineri instrumentiști. Alți tineri s-au pregătit pe cont propriu. În acest fel au mai apărut instrumentiști ca: Mocanu Nicolae, Nistor Ion, Proca Constantin și alții pe care eu i-am folosit în formațiile căminului cultural.

La Valea Seacă sediul căminului cultural s-a construit în anul 1955 însă la Valu lui Traian, lucrările finale (tavan și scenă) s-au încheiat abia în anul 1965. Până atunci căminul cultural a funcționat la Moraru, mai mult ca cinematograf.

Biblioteca comunală a funcționat din anul 1956 în fosta școală tătară -bibliotecara Secufe până în anul 1965 când s-a mutat în căminul cultural. În același timp se organizaseră "biblioteci de casă". Ce erau acestea ? Se stabileau câteva familii cu mai multă știință de carte, răspândite în ambele sate, care luau c-am la două săptămâni 15-20 de volume de la biblioteca comunală și apoi, un membru al familiei le împrumuta vecinilor să le citească și apoi le recupera pentru a le împrumuta altor vecini s.a.m.d.

În anul 1964 sunt numit directorul școlii Valea Seacă și automat directorul căminului cultural din sat. După unificarea satelor (1968) sunt directorul căminului cultural Valu lui Traian, clădirea de la Valea Seacă devenind o anexă a acestuia.

În conformitate cu legea de organizare a consiliilor populare, directorul școlii - de regulă - îndeplinea și funcția de vicepreședinte al consiliului popular răspunzând de învățământ, cultură și sport. Bineînțeles că funcțiile de director de cămin și cea de vicepreședinte erau fără plată. Am profitat de funcția de vicepreședinte pentru a influența luarea unor măsuri în cadrul consiliului popular menite să ducă la dezvoltarea bazei materiale a învățământului, culturii și sportului în Valu lui Traian. Am deținut funcția de director de cămin cultural până în toamna anului 1982 când, congresul culturii hotărăște ca directorii de cămine culturale nu pot fi recrutați decât

din rândul activiștilor partidului comunist. Eu eram fiu de deținut politic.

Am dorit să fac aceste precizări pentru ca cititorul să mă scuze dacă, pentru perioada 1964-1983, îmi asum prea multe merite sau condamn cu prea multă patimă acțiunea celor care au distrus, din rea credință sau incompetență, o parte dintre realizările obținute împreună cu deputații consiliului popular și colectivele de cadre didactice din acea perioadă.

În anul 1964, Valea Seacă avea clădire pentru căminul cultural însă, datorită lipsei activităților culturale, era folosită drept cantină și dormitoare pentru muncitorii aduși din țara să lucreze în CAP. A trebuit să duc multă muncă de lămurire, cu conducerea acestuia pentru a redobândi clădirea. După ce am renovat clădirea, am adus un aparat de proiecție cinematografică și zilnic cetățenii puteau viziona un film. Tot atunci încep înfiriparea formațiilor artistice.

La Valu lui Traian, am impulsionat finalizarea lucrărilor la căminul cultural și începând cu 1 ianuarie 1965 căminul cultural era funcțional. În afară de film, la fiecare cămin cultural organizam baluri. Tinerii însă, începuseră să dorească și altfel de instrumentiști decât vioriști sau acordeoniști. Am descoperit, aciuat în Valea Seacă, un cetățean care la pușcărie fusese îndrumător cultural. L-am atras și i-am dat pe mână doi foști elevi, Faic Ialcin și Facri Zia care aveau înclinații către chitare și muzică ușoară. Văzând că băieții au ambiție, le-am cumpărat chitare electrice. Li s-au alăturat Nelu Ciocan – la tobe și Nelu Bucur la saxofon și astfel a luat naștere formația de muzică ușoară. Joile tineretului susținute de această formație atrăgeau și tineri din împrejurimi (Constanța, Basarabi, Cumpăna, etc.) astfel încât sala căminului cultural devenea neîncăpătoare. Mai important însă, a fost faptul că în jurul acestor adolescenți s-au strâns și alți iubitori de muzică: Facri Zechi, Mitroi Stelica (Giurica), Abibula Subay și alții care, ulterior au devenit și ei buni instrumentiști. Pe parcurs, unii dintre ei au devenit șefi de formații bine apreciate și în afara localității. Formațiile conduse de Faic Ialcin, care era și un excelent solist vocal de limbă turcă, au susținut mulți ani programe artistice pe litoral sau stațiunile montane. Deci, căminul cultural devenise și o școală pentru tinerele talente. Aici s-au format și valoroasele soliste vocale Popa Cornelia, Miscoci Mary, Dragan Mandita sau Nicolae Elena.







La fel am procedat și cu formația instrumentală de muzică populară. În timp ce vechii colaboratori Ion Manea, Constantin Mocanu și Nicu Mocanu se specializau, eu eram atent la fiecare nou venit în localitate. La prima întâlnire cu aceștia aveam o întrebare. La ce instrument cântă? Dacă era valoros îl cooptam în formațiile căminului cultural. Calitatea de vicepreședinte al consiliului popular ma ajutat să le asigur, acestor "artiști", locuri de casă fie lângă locuința mea, fie lângă căminul cultural. Așa se face că, pe actuala strada Olteniei, le-am atribuit locuri de casă artiștilor amatori: Iordache - tobă, Tudora Florica - voce, Vaduva Tudor - fluiet, Nelu Nistor - acordeon, iar în curtea căminului cultural și-au construit case vioariștii Constantin Ion și Diboi Ion. A venit apoi în Valea Seacă Gheorghe Turoi specialist în toate instrumentele de suflat: fluiet, caval, ocarina, cimpoi etc. cu care am fost de câteva ori și la televiziunea română pentru înregistrări în calitate de rapsod popular. Cu acești bravi cetățeni, alături de băștinașii enumerați mai sus cărora li s-a alăturat și Proca Costel - acordeon, am constituit "Taraful căminului cultural Valu lui Traian" renumit în acea perioadă. Acest taraf a acompaniat, atât pe scenele căminului nostru cât și în concursuri județene, soliști vocali de mare valoare ca: Nicolae Elena, Tudora Florica, Dinca Nicu, Nelu Ciocan și Nelu Bucur sau pe neegalatul fluierași, care a fost Vaduva Tudor.





Prin anul 1975, un tânăr din localitate, știind că vânez artiști mă invită la restaurantul comunei să-mi arate o minune. Mă duc și acolo găesc tânărul George Grecu care, demonstra celor din restaurant cum se joaca ardeleneste. După ce a terminat reprezentația l-am invitat la o bere și aflu că este muncitor sezonier la stațiunea pomicolă dar că a fost dansator la renumitul ansamblu "Junii Sibiului". Din acel moment ne-am împrietenit și a acceptat să mă ajute la crearea unei formații de dansuri populare mai bună decât cea care exista. În numai două săptămâni am reușit să mobilizăm aproape 50 de tineri și tinere și să înjghebăm o nouă formație de dansuri populare care, în numai jumătate de an, a devenit formație de locul I pe județ. De la această formație a împrumutat dansatori și trupa profesionistă "Braulețul" din Constanța. Nu a existat concurs la care această formație, participând, să nu fie premiată. Numărul membrilor formației de dansuri crește an de an astfel încât instructorul George Grecu este obligat să-i repartizeze în trei formații, una mixtă, una de băieți și alta de fete, cu dansuri specifice pentru fiecare. Așa au apărut "Călușarii" și minunatele "Fetele de la Capalna".

Voi nominaliza aceste minunate fete, astăzi familiste cu copii, așa cum sunt așezate în fotografia de grup de la pagina următoare. De la stânga la dreapta.

Rândul din față: Jinga Lenuța, Patruțoiu Victorița, Brașoveanu Vasilica, Moldoveniu Magda, Popia Emilia, Cîncă Marina, Nicolae Luminița, Sandu Niculina, Moise Mariana, Ogoreanu Liliana, Toader Flori, Mitran Vio.

Rândul din mijloc: Bebeselea M., Martinescu A., Dan C., Dinca C., Ivan Geta, Eanache M., Neacșu F., Eremia M., Romulus D., Boncota D., Agimola Dalida, Pana Gabriela, Eanache Stela, Ciucardel Florentina, Cîncă Lucica.

Rândul de sus: Anica M, Rotaru L, Musca C, Radu V, Spilcea C, Buculei A, Musca S, Bojan M, Peicu M, Glodeanu G, Casleanu M, Diaconu M, Brata P Nicolae Ica și Roman Cristina.









În timp ce formațiile de dansuri populare românești ale căminului cultural făceau deliciul publicului local, tinerii de etnie tătara iau inițiativa de a înființa o formație care să facă cunoscute publicului datini și obiceiuri specifice acestei etnii. Nu am stat mult pe gânduri și cu sprijinul familiei profesor Memedemin Iasar și Elena le-am îndeplinit dorința îndreptățită. Această formație, în scurt timp, a fost capabilă să se prezinte publicului din Valu lui Traian cu dansuri turco-tătare de mare finețe.

Frumusețea tinerilor componenți și a costumelor lor au încântat la fiecare spectacol ochii spectatorilor din comună dar și a celor din alte localități în care au prezentat, împreună cu celelalte formații, programe artistice de mare valoare.

Câștigătoare a câtorva concursuri locale, formația de dansuri turco-tătare a căminului cultural Valu lui Traian este invitată în anul 1982 să participe la Festivalul concurs al formațiilor artistice ale minorităților naționale din România care s-a organizat în stațiunea Szeyke, lângă Odorheiul Secuiesc. În cele trei zile de festival, tinerii noștri au fost, în permanență, în atenția locuitorilor din orașul Odorhei datorită ineditului portului și dansului tătăresc. În acest oraș unde populația majoritară este de etnie maghiară și pe vremea aceea nu prea vorbeau românește, tinerele mă opreau pe trotuar când eram singur și întrebau de tătarii mei. Învățaseră repede nume ca: Talip, Ainur, Zeinedin, Cetin, Kiasedin, Erkin, Seimedin, Genghis, Subai, Sinan, Zubi sau Sait adică numele băieților din fotografia grup din pagina următoare. Pe lângă faptul că prestația pe scena festivalului a fost bine apreciată, prilej de bucurie pentru fetele și băieții noștri, deplasarea în sine, frumusețea peisajului Transilvan, serile de dans organizate în fiecare seară la care participau și tinerii din Odorhei sunt lucruri care nu se pot uita ușor.

Referitor la acest ansamblu turco-tătar am numai amintiri plăcute. Unele dintre ele se referă chiar la deplasarea de mai sus. Am fost foarte bine cazați la internatul liceului din localitate. La parter eu cu băieții și la etaj prof. Memedemin cu fetele. Dacă Memedemin dormea liniștit pentru că fetele nu-i creau probleme, eu de câte ori făceam apelul constatam că lipsesc 5-6 băieți. Sigur eu n-am să-i desconsfir dar la vârsta pe care o au acum poate se pocăiesc. Chiar și la deplasarea spre casă, după ce trenul ieșise din gara Sighișoara, la apel lipsea un bărbat. Nu vi-l spun pentru că, până la urmă, a ajuns acasă. Văzând că îi tot număr și urmăresc care cu cine este în compartiment, noapte fiind, Zubi întrerupe lumina electrică în tot vagonul nostru. A trebuit să duc multe tratative cu șeful de tren ca să fim iertați. Și în prezent prof. Memedemin Elena și fiica sa Ene Ulgean conduc un ansamblu turco-tătar, format din copiii celor de mai sus sau nepoții lor.





Trecând peste aceste aspecte, nu pot să nu evidențiez rolul educativ al căminului cultural în formarea acestor tineri. I-a ținut uniți, i-a învățat să se respecte unii pe ceilalți, le-a dat posibilitatea să viziteze aproape toată țara și să se bucure de frumusețile ei, să viziteze monumentele ei istorice.

Simțindu-și formația de "călușari" foarte bine pregătită, George Grecu mă roagă să înscriu această formație la Concursul interjudețean al formațiilor profesioniste "Cântecele munților" organizat la Sibiu în anul 1982. Îmi satisfac dorința și, spre bucuria noastră, obținem și la acest concurs un binemeritat premiu pe țară.

Și astăzi, George Grecu stabilit în Germania, își amintește cu drag de clipele petrecute împreună cu tinerii din Valu lui Traian pe care i-a instruit cu multă dragoste și dăruire. De cel puțin patru ori pe an, cu prilejul unor zile importante din viața mea, îmi dă telefon din Germania și mă roagă să transmit multă sănătate și fericire foștilor săi elevi în ale dansului popular.

Aici, la căminul cultural, s-au înjghebat prietenii care în final au dus la întemeierea unor familii model cum ar fi familiile: Cîncă Constantin, Dinca Nicolae, Ghena Ion, Ciocan Constantin, Stoianov Doru, Niculescu Vasilica, Niculescu Mihaita, Nicorescu Gheorghe și multe altele față de care îmi cer scuze că le-am omis.

Grupurile satirice, care atunci se numeau " brigăzi artistice de agitație", instruite de mine sau de talentatul Mihai Gheorghe amândoi fiind și autorii textelor, au întregit marea familie a artiștilor amatori de pe lângă căminul cultural Valu lui Traian. Membrii acestor brigăzi, tineri talentați și plini de umor, erau foarte mult apreciați de către locuitorii comunei dar, au adus și multe premii de la concursurile la care au participat. Conținutul textelor interpretate de către acești tineri reprezenta o critică dură la adresa activității organelor locale lucru care era pe placul locuitorilor.

Într-un cămin cultural care ajunsese reprezentativ pentru județul Constanța nu putea să lipsească o formație de teatru. Era un lucru pretențios însă, am găsit niște tineri ambițioși ca Danghe Ionica (Ghena) - contabil, Popa Cornelia - învățătoare și Miscoci Mary care, împreună cu mine am pus în scenă mai multe piese apreciate de public. Cu piesa "Pasiune plus rațiune" de Al. Mirodan am câștigat faza județeană a concursului "Teatrul de amatori". Acest succes ne-a dat curaj și am participat la festivalul de la Cluj al "pieselor într-un act" cu piesa "Porumb crud" de Dan Tarchila la pregătirea căreia ne-a ajutat marea actriță Marcela Sasu de la teatrul din Constanța.





Una dintre formațiile căminului cultural, poate cea mai profesionistă și longevivă a fost "grupul vocal" în componența căruia se găseau, în exclusivitate, cadre didactice din comună. Aceste colege minunate care, de nenumărate ori au renunțat la timpul lor liber pentru a urca pe scenă alături de foștii lor elevi și a face cunoscute consătenilor piese corale valoroase ale compozitorilor români și străini, au fost totdeauna apreciate și respectate de către locuitorii din Valu lui Traian.

Ca și celelalte formații artistice, ba chiar înaintea lor, grupul vocal a fost răsplătit cu numeroase premii la concursurile județene contribuind la creșterea prestigiului comunei Valu lui Traian.

Mai doresc să subliniez faptul că prezența cadrelor didactice în mijlocul foștilor elevi, atât pe scena căminului nostru cât mai ales în deplasările organizate în alte localități, a mărit încrederea părinților acestor tineri în activitățile culturale permițându-le acestora să participe la ele fără grija că li se va întâmpla ceva rău copiilor lor.

Pentru efortul deosebit depus în munca de instruire și educare a copiilor și tinerilor acestei așezări minunate care este localitatea Valu lui Traian, noi, locuitorii ei nu trebuie să-i uităm niciodată pe acești dascăli minunați. În componența grupului vocal al căminului cultural s-au aflat, prin rotație, următoarele cadre didactice: **Boranda Maria, Bucel Elisabeta, Cinca Ecaterina, Enache Marioara, Flangea Maria, Mihai Teodora, Moldoveanu Teodora, Nicolaescu Lebida, Paunescu Maria, Podpaniuc Sevasta, Popa Cornalia, Robe Elena, Spilcea Maria, Tudorache Ana, Tudosa Constanta, Voivozeanu Doina și Zaharia Cornelia.**







FESTIVALUL-CONCURS DE INTERPRETARE
a muzicii populare românești și a poeziei patriotice



TRAIAN '80
ediția a IV-a

Comuna Valu lui Traian
Județul Constanța

INVITAȚIE



Localități ce au răspuns amabil
bilei invitații -
- în ordinea intrării în scenă -

VALU LUI TRAIAN com. Valu lui Traian - CONSTANȚA
TRAIAN - com. Branistea - GALAȚI
TRAIAN - com. Traian - BRAILA
TRAIAN - com. Doba - SATU MARE
TRAIAN - com. Traian - TELEORMAN
TRAIAN - com. Grivita - IALOMITA
TRAIAN - com. Bivolari - IASI
TRAIAN - com. Traian - OLT



F e s t i v a l u l "T R A I A N" a rămas în amintirea mea, în calitate de inițiator și organizator, dar și în amintirea locuitorilor comunei noastre ca una dintre cele mai prestigioase manifestări artistice nepolitizată din acea vreme. Așa cum m-am exprimat la prima ediție: "Numai o minte de oltean putea să identifice pe harta României 15 localități care, în denumirea lor este inclus numele marelui împărat roman Traian. Și numai jumătate de oltean din mine m-a făcut să fiu de acord ca, aceste localități să organizeze un festival al lor cu

prilejul căruia, anual, localitatea gazdă să primească reprezentanții celorlalte 14 localități, reprezentanții fiind interpreți de muzică populară. Numai așa ne vom cunoaște bine și vom face cunoscute portul și cântecul specific zonei din care provin." Așa a început. Secretarul consiliului popular al comunei Traian județul Olt, comună așezată la 5 km. de Caracal, la începutul anului 1975 descoperă că 15 localități din țară se numesc Traian, Traienel, Valu lui Traian, etc. A scris secretarilor comunelor de care aparțineau aceste localități o scrisoare prin care le propunea să se gândească la un anumit tip de colaborare. Aflu acest lucru și, după câteva corespondențe cu secretarul oltean convenim să organizăm un festival de muzică populară. Așa s-a născut festivalul "Traian" și prima sa ediție în vara anului 1975 în comuna Traian județul Olt. Această manifestare artistică n-a fost înscrisă în acțiunile festivalului național "Cântarea României" motiv pentru care în unele dintre aceste localități nu s-a putut organiza festivalul "Traian" iar reprezentanții altora nu au participat la cele organizate întrucât li s-a refuzat decontarea cheltuielilor de deplasare.

Acest festival a creat posibilitatea ca artiștii noștri amatori Ciocan Constantin, Tudora Florica, Nicolae Elena, Bucur Ion și Chivaran Maria să cunoască cum trăiesc și muncesc locuitorii localităților Traian din Olt, Nemț, Brăila, Iași, Satu Mare sau Teleorman și să fie gazde primitoare de două ori, în anii 1977 și 1980 ani în care căminul cultural Valu lui Traian a fost organizatorul festivalului. În afara premiilor acordate, satisfacția concurenților a constat și în faptul că li s-a dat și cu acest prilej posibilitatea să cunoască țara și frumusețile ei prin excursiile organizate de gazde în județele de care aparțineau. Noi spre exemplu, de fiecare dată când am fost gazde, am organizat câte două zile de vizite în stațiunile de pe litoral, la Adamclisi și mânăstirile din Dobrogea. Cazarea le-am asigurat-o în cele mai bune hoteluri din Constanța iar deplasarea cu autocare ONT. Greutățile materiale

intervenite după 1980 nu au mai permis căminelor culturale să organizeze o altă ediție.

Organele de cultură județene nu au sprijinit această inițiativă întrucât nu era, așa cum am arătat, înscrisă în "Cântarea României" și astfel s-a renunțat la un festival de suflet al celor 15 localități "Traian" din România.

Sinteți invitat a lua parte la Festivalul de muzică populară „TRAIAN”, ediția I (7–8 iunie 1975, ora 18) și la întâlnirea cu fiii satului (8 iunie 1975, ora 9) în comuna Traian, județul Olt.

CONSILIUL
POPULAR
AL
COMUNEI
TRAIAN
JUD. OLT



FESTIVALUL „TRAIAN '77”



BINE AȚI VENIT!



Bitolari 12 Sept. 1980

Stimate totoraşo Păunescu,

Te mulţumim pentru ospitalitate, te mulţumim pentru momentele deosebite de plăcute petrecute în comuna dumneavoastră, şi te felicităm pentru organizarea deosebită şi reuşita festivalului. Traian so*

Cu deosebită simpatie:

- delegaţia ieşeană -

TELEGRAMĂ

Nr. 123

Prof. Păunescu, Stefan
V. Traian
judeţ. Constanţa

Tricele - tra 8 24 11-09-80 08

Vă mulţumesc pentru faptul
cum aţi ştiut să faceţi pentru că ne simţi
libere
Traian

Cineclubul este o instituţie care produce filme de amatori. Spre deosebire de prezent când oricine poate manipula o cameră video şi după ce "a filmat" ce a dorit poate viziona imediat imaginile reţinute de cameră, în vremea la care mă refer procedeu era mult mai complicat. Cu un aparat special reţineai imaginile dorite pe o bandă de celuloid. Urma apoi prelucrarea chimică (developatul) într-o camera obscură. Sonorizarea filmului se realiza cu ajutorul unui magnetofon. La redarea imaginilor se foloseau simultan un aparat de proiecţie cinematografică şi un magnetofon care trebuiau perfect sincronizate astfel încât imaginilor de pe ecran să le corespundă textul înregistrat pe bandă de magnetofon. Era o muncă grea şi complicată la care însă m-am înhămat împreună cu soţia din dorinţa de a da posibilitate consătenilor noştri să vizioneze pe ecranul căminului cultural aspecte din activitatea lor zilnică. Căminul cultural din Valu lui Traian a fost singurul din judeţul Constanţa care producea filme. În ţară mai erau două cinecluburi săteşti, la Barca judeţul Olt şi Bivolari judeţul Iaşi.

Filmele realizate de cineclubul nostru se prezentau publicului, în fiecare seară, ca "jurnale" de 5-10 minute înaintea filmelor artistice programate la cinematograful local. Tematica acestor filme era orientată mai ales spre neregulile ce se petreceau în activitatea economico-socială a comunei dar ele reflectau şi momente importante din viaţa şi activitatea locuitorilor. Era un deliciu pentru spectatori când vizionau pe ecran cum inginerul şef din CAP. îşi spăla maşina personală în timp ce trebuia să fie pe câmp să supravegheze calitatea lucrărilor. Imaginile care redau efortul inuman al elevilor la muncile agricole erau vizionate cu revoltă de către părinţii acestora. Filmul "Necazurile lui moş Ion Apostol" l-am realizat la sugestia lui Ion Apostol care era paznic la CAP. şi era pus să păzească un mastodont de maşina pentru recoltat cartofi pentru care CAP-ul a dat o mulţime de bani, dar care nu a fost folosită niciodată. Ca paznic vedea şi cum cetăţeni care nu lucrau în CAP plecau cu plocoane date de şefii de fermă sau chiar preşedintele CAP-ului. Am stat cu moş Ion Apostol aproape o

săptămână și am filmat cu camera ascunsă aspectele sesizate de el. A ieșit un film bun care a fost și premiat la mai multe festivaluri ale filmului de amatori. În CAP-uri devenisem incomod. Ba inginerul șef de la CAP Valu lui Traian mi-a zis că va împrejmuji cu gard toată unitatea ca să nu mai pot intra să filmez. O întâmplare hazlie a fost aceea când, venind de la o nuntă am introdus floarea ce o aveam în piept, în buzunarul mic de la haină. Am intrat într-un separeu la restaurant unde am găsit șeful de post. După 3-4 minute de vorbă acesta pleacă precipitat. Întreb barmanul ce s-a întâmplat și acesta îmi arată că din buzunarul hainei mele se vedea un fir de sârmă argintiu și domnul Plohod a zis că vreau să-l înregistrez. Era sârma de la floarea de nuntași.

Am arătat că soția mea a avut un rol deosebit în realizarea filmelor întrucât banda sonoră era realizată de dânsa. Am avut însă și alte ajutoare. Copii care aveau de atunci înclinații spre aparatele de filmat. Astfel, Chivaran Ion - redactor la Televiziunea Neptun, împreună cu sora sa Chivaran Marioara au realizat banda sonoră la filmul "Un cartof, alt cartof?" când erau încă copii. Și acest film în care am urmărit producerea cartofului, la CAP Valu lui Traian, de la pregătirea terenului și până la recoltare a fost un succes. Am demonstrat cu acest film că datorită unei proaste organizări a muncii și a nepăsării, producția de cartofi a fost atât de mică încât pentru a fi rentabil, cartoful ar fi trebuit valorificat cu un preț de 20 de ori mai mare decât prețul pieței. Filmul se încheia cu întrebarea pusă de Nelu Chivaran președintelui Răceala: "Tovarășe președinte vă convine să vă aprovizionați pentru iarnă cu cartofi produși de dumneavoastră pe care să-i plătiți la prețul de producție?"

Unii dintre locuitorii comunei erau convinși că filmele produse de cineclubul nostru pot face minuni ajungând până acolo încât mă solicitau să filmez chiar și prin curțile lor. Mă trezesc într-o seară cu o femeie la poartă care dorea să-i filmez bucătăria unde soțul ei, beat fiind, spărsese toate farfuriile. Am întrebat-o dacă a fost la miliție. Mi-a răspuns că de câte ori a anunțat miliția mai rău a mâncat bătaie. Sigur că nu m-am dus dar, a doua zi, l-am căutat la servicii unde îl filmasem de mai multe ori ca muncitor frunțaș și i-am dat niște sfaturi prietenești.

Ca educator, am realizat în cadrul cineclubului și filme cu tematică școlară care deasemenea au fost premiate, pentru conținutul lor și modul de realizare, la concursurile școlare organizate la nivel național "Filmul și școala". În anul 1981 la Roman, filmul "Cabinetul de matematică" obține premiul 2 pe țară. În anul 1982, la Iași filmul "Atenție părinți" obține locul I pe țară pentru ca, același film, în anul 1984 să obțină "Diploma de onoare" cea mai mare distincție pe țară.

Prin rezultatele obținute, căminul cultural Valu lui Traian, și-a câștigat un binemeritat prestigiu în fața organelor județene fapt ce mi-a ușurat efortul de a obține de la acestea anumite avantaje. Am reușit să obțin materiale pentru capitonarea sălii de spectacole cu plus pentru o mai bună sonorizare, am obținut reflectoare profesionale și stații de amplificare de ultimul tip făcând astfel posibile prezentarea oricăror tipuri de spectacole pe scena căminului nostru cultural. Nu ne mai refuzau trupele profesionale. Am fost singurul cămin cultural din mediul rural dotat cu aparat de proiecție cinematografică pe 36 mm. și programarea filmelor la cinematograful nostru era publicată în ziar.

Așa cum am arătat, biblioteca comunală funcționează în incinta căminului cultural din anul 1965. În acea perioadă mai existau biblioteci la școlile din localitate precum și la SMA, stațiunea experimentală și școala de șoferi profesioniști. Aceste biblioteci asigurau nevoia de lectură a locuitorilor comunei noastre.

În cadrul căminului cultural a funcționat și un club care, zilnic era frecventat de tinerii dornici să-și petreacă timpul liber la o partidă de șah, table sau tenis de masă.

Închei acest subcapitol cu amărăciune în suflet văzând astăzi cele două clădiri ale căminului cultural renovate de inimosul primar Florin Mitroi dar goale de conținut. Eu cred că se poate găsi și acum un director de cămin inimos care să revigoreze activitatea cultural educativă a consătenilor noștri. Televizorul și internetul nu pot înlocui contactele umane. Cu aparatele electronice nu poți conversa. Ele nu-ți pot crea sentimente, nu te pot forma ca om. În școli există formații artistice cu elevi talentați care după terminarea școlii pot fi atrași la activitățile căminului cultural.



Activități sportive. În documentele studiate nu am găsit vreo consemnare despre ceea ce astăzi, noi numim activitate sportivă. Din copilărie îmi amintesc faptul că cei mai mici jucau: turca, bile, arșice sau capra iar cei mai mari jucau, din când în când, oina sau la șezători țintarul cu boabe de porumb sau fasole. Pe maidan mai băteam mingii făcute de noi din păr de cal. Odată pe an ne delectam, ca spectatori, la Kuresul organizat de tătari.

Pentru ineditul situației vă voi relata puțin din farmecul jocului cu bile. În primul rând ne băteam pe clisa (argilă colorată) procurată din botul dealului vrând toți să apucăm clisa roșie. Frecam clisa între palme până deveneau bile și le uscam la soare. În traista cu care plecam la școală aveam mai multe bile decât cărți care, împreună cu tablița, ne cocoșau de greutate. Ineditul consta în locul unde se desfășurau marile concursuri de bile. Pe actuala șosea națională care, atunci avea două benzi și pe care circulau câteva căruțe zilnic și un camion două pe săptămână, dar care, aceste mijloace de transport aveau grijă să ocolească șirul de bile ca să nu ne strice jocul.

Până în anul 1970 nu putem vorbi despre existența vreunei activități sportive organizată pentru tineri în afara activităților desfășurate la clubul căminului cultural despre care am vorbit. În anul 1970 se înființează asociația sportivă "Voința" cu o echipă de handbal, una de volei, șah și tenis de masă. În acest timp la SMA, stațiunea experimentală, școala de șoferi și CAP Valea Seacă existau echipe de fotbal. Comuna nu avea nici teren de fotbal.

Unde este astăzi terenul de fotbal existau la vremea aceea grădini de zarzavat ale diversilor cetățeni, terenul fiind închiriat de la consiliul popular. În anul 1972, inițiez un proiect de decizie pentru trecerea acestui teren în domeniul public al comunei cu destinație "Baza sportivă". Consiliul popular aprobă inițiativa mea și după lucrări de nivelare și împrejmuire a întregii suprafețe, de la calea ferată la șoseaua națională, realizăm un teren de fotbal, unul de volei și altul de handbal. Pentru efortul care l-am depus la crearea acestei baze, am avut discuții cu toți primarii care au diminuat suprafața bazei sportive din diverse motive.

Inaugurarea bazei sportive s-a făcut prin organizarea unui



“campionat” între echipele de fotbal nominalizate mai sus. Cu acest prilej am început și tratativele cu reprezentanții acestor echipe în vederea împrumutării unor jucători pentru a crea o echipă reprezentativă a comunei Valu lui Traian. Am găsit înțelegerea necesară și, în anul 1973 ia ființă echipa de fotbal “Voința”.



Sub îndrumarea profesorilor de sport ai școlii și coordonarea profesorului Memedemin Iasar încep antrenamentele și reușim să înscriem echipa în campionatul județean. Cu toate greutățile materiale care au făcut ca fiecare fotbalist să-și procure pe cont propriu echipamentul necesar și să doneze bani pentru deplasări și plata arbitrilor, tinerii nu s-au descurajat ci, dimpotrivă s-au ambiționat astfel încât, an de an, au obținut rezultate bune și foarte bune situând echipa în prima jumătate a clasamentului județean. După încetarea cursurilor cu clasele a IX-a și a X-a o sală de la școală veche o transformam în sală de biliard cu plată și astfel reușim să acoperim o parte din banii necesari susținerii echipei de fotbal. Nu pot omite faptul că în perioada în care Ion Cotmeana a lucrat la cooperativa de consum (într-un timp președinte) și Ioana Ghena contabilă la aceeași unitate, fondul cultural-sportiv care reprezenta un procent din beneficiile cooperativa a fost dat asociației sportive și astfel echipa de fotbal a putut supraviețui.



După 1989 domnii Bădin Ion și mai apoi Nițescu Petre, în calitate de președinți ai asociației sportive "Voința", au reușit să facă să supraviețuiască doar echipa de fotbal. S-a apelat la cele câteva "Buticuri" înființate cu rugămintea de a sponsoriza echipa de fotbal însă, nu au răspuns favorabil decât proaspeții patroni: Bădin Ion, Patrutoiu Ion, Cotmeana Ion iar mai apoi, Nițescu Petre și Stela Bunoaica.

În componența echipelor de fotbal s-au succedat, de-a lungul anilor, tineri talentați din rândul cărora aș aminti unul, care s-a stins prematur, și anume Gică Preda apreciat de toți coechipierii ca fiind un Hagi al echipei "Voința". Cu toții l-am condus, cu lacrimi în ochi, spre locul de veci și apoi l-am comemorat în anul 1972 din inițiativa primului consiliu local ales democratic.

În anul 1993, la împlinirea a 20 de ani de existență a echipei de fotbal "Voința", consiliul local a organizat o întâlnire cu actualii și foștii fotbaliști ai echipei, prilej cu care echipa a primit o cupa și fiecare jucător câte un premiu simbolic.

Evidențiez echipa care, prin dăruirea sa, a reușit în anul 1995 să promoveze în divizia C din componența căreia au făcut parte: Astanei Ion, Stănică Gheorghită, Prosaniche Constantin, Ghena Aurelian, Bărbulescu Cornel, Tismănanu Iulian, Bunoaica Costel, Bădescu Leontin, Mușat Constantin, Țăpurică Constantin, Ștefan Adrian, Marinescu Marian, Vișan Dorel, Dumitru Petre, Popescu Marian și Bebu Marian. Antrenor-jucător Nițescu Petre, administrator- Ilie Gheorghe, coordonați cu multă competență de președintele asociației sportive Bădin Ion.

Ca și membrii formațiilor artistice, acești minunați tineri, au depus eforturi deosebite, fără pretenții materiale, pentru ca localitatea Valu lui Traian să fie apreciată motiv pentru care merită toată stima și respectul nostru.

Echipa de fotbal "Voința" activează și astăzi, cu bune rezultate, sub coordonarea consilierului local Ștefan Marius. Mult succes!





După 1989 domnii
președinți ai asociației
doar echipa de fotbal
rugămintea de a merge
decât proaspăt
apoi, N



ian
DIVIZIA



T
A
©
1
9
9
5



antrenor-jucător NIȚESCU PETRE

administrator ILIE GHEORGHE

jucători:

Astanei Ion
Stănică Gheorghită
Prosaniche Constantin
Ghena Aurelian
Bărbulescu Cornel
Tismănarul Iulian
Bunoaica Costel

Bădescu Leontin
Mușat Constantin
Țăpurică C-tin
Ștefan Adrian
Marinescu Marian
Vișan Daniel
Dumitru Petre

din păcate nu sunt în fotografie
Popescu Marian & Bebu Marian

PREȘEDINTE AL AȘOCIAȚIEI SPORTIVE

BĂDÎN ION



**Aspecte din timpul concursurilor de șah și
premierea câștigătorilor concursului de tenis de masă.**

K u r e s . Tradiționalele “Lupte tătărăști” la care eu, copil fiind, am asistat cu plăcere și interes în același timp, nu s-au mai organizat după 1950 fiind apreciate drept –jocuri barbare – cu influențe negative asupra educației tinerei generații. În anul 1970, într-o noapte petrecută la sala de biliard frecventată, de obicei, de bătrânii musulmani, marele pelivan (luptător) Ibram Risat despre care știam că, pe vremuri, era cel mai de temut în toată Dobrogea, discutând despre victoriile lui mi-a sugerat să încerc renodarea acestei tradiții. La comună a fost simplu. Primarul și ceilalți membrii ai consiliului popular au îmbrățișat ideea. Cei de la județ n-au fost de acord . Împreună cu profesorul Memedemin Iasar am hotărât să organizăm acțiunea mascând-o în programul unei serbări câmpenești desfășurate în

pădure cu participarea formațiilor artistice ale căminului cultural. A fost o mare bucurie în rândul consătenilor tătari și, cum cei de la județ nu ne-au admonestat, începând cu anul următor Kuresul s-a organizat anual ca manifestare de sine stătătoare. Valu lui Traian fiind, la acea vreme, singura localitate din județ care organiza manifestarea, an de an creștea numărul participanților dar și valoarea acestora. Luptători ca Asan Mesud, Curtmola Remzi, Gelil Selami și fiul său Gelil Iuxel din Valu lui Traian sau Caieri Mambet din Osmancea și Giumacai din Valea Dacilor și mulți alții au câștigat numeroase premii la luptele organizate de noi.

Kuresul este o întrecere bărbătească, o luptă corp la corp, cu reguli puține, bazată pe forță și inteligență. Luptătorii, înfășurați cu brâie rezistente de care se prind cu mâinile adversarii, încearcă să-și trântescă la pământ adversarul. Nu ai voie, în timpul luptei, să iei mâinile de pe brâu. Ai voie să te ajuți doar de picioare pentru așa zisul cârlig cu care prinzi piciorul adversarului. Câștigă partenerul care reușește să-și trântescă adversarul pe spate dar, în mod obligatoriu cu ambii umeri lipiți de pământ (podea). Lupta se desfășoară pe un fond muzical oriental realizat cu instrumentele specifice, daula și zurnaua. Principalele premii sunt "bayracul" și batalul sau berbecul.

Cu ani în urmă, așa cum mi-a relatat marele luptător Ibram Risat, cel care dorea să câștige marele premiu - batalul- de la începutul manifestării anunța acest lucru și adversarii veneau pe rând să se lupte cu acesta. Ultimul care rămânea neînving era marele câștigător. Cei de pe locul doi și eventual trei sunt premiați cu bayracuri.



Kures 2007

Astăzi, întrecerea se organizează pe categorii de vârstă în sistem eliminatoriu. Categoria "grea" lupta pentru batal iar câștigătorii categoriilor inferioare sunt răsplățiți cu bayracuri. Bayracul este o creangă de pom împodobită cu obiecte din pânză (baticuri, eșarfe, mileuri, batiste, etc.) care, astăzi sunt procurate din comerț. Înainte, aceste obiecte erau colectate de la familiile de musulmani și în mod

obligatoriu erau lucrate de mână de către tinerele fete tătăroaice. Numai la primele două ediții organizate de noi am reușit să colectăm astfel de obiecte.

În terenul de luptă, fiecare pereche de luptători este supravegheată de către un arbitru, de regulă fost luptător, personaj cu multă autoritate, și a cărei decizie nu poate fi contestată decât de juriul întrecerii. Dintre arbitrii amintesc pe cei care s-au implicat mai des: Abibula Naip, Asan Zechi sau Bari

Temocin. Juriul este format din 5-7 bătrâni, foști mari luptători din localitate sau din alte localități recunoscuți ca atare de către luptători.

După încheierea luptelor și atribuirea premiilor, câștigătorii, în sunetele daulei și aplauzele spectatorilor fac turul arenei. Manifestarea se încheie seara târziu după ce spectatorii împreună cu familiile lor au sărbătorit evenimentul cu mici și bere aflate din belșug la chioșcurile organizate cu acest prilej.

Marele premiu, batalul, era oferit organizatorilor de către marii crescători de oi de etnie tătară din localitate. După 1970 acest trofeu a fost oferit de CAP Valea Seacă al cărui președinte era musulman- Abib Bechir iar după 1990 de către fiul satului, inginer Sucuri, director al unei societăți agricole din Castelu.

Și în prezent această tradiție se continuă prin grija organizației locale a Uniunii Democratice a Tătarilor Musulmani din România și sprijinul primarului localității.



Activitate religioasă. Am văzut că localitatea Valu lui Traian s-a constituit în etape prin venirea succesivă a turcilor, tătarilor, nemților, românilor, etc. Fiecare dintre aceștia aparțineau unei anumite religii. Cei mai numeroși, în aceeași ordine, și-au construit și lăcașe de cult. Așa se face că pe teritoriul comunei Valu lui Traian s-au construit mai întâi geamii de către locuitorii musulmani și, mai târziu, biserici pentru coloniștii români care erau creștini-ortodocși.

Conform unui studiu realizat de profesorul Memedemin Iasar, "În prezent comuna Valu lui Traian reprezintă cea mai mare localitate rurală cu populație musulmană din județul Constanța. Musulmanii sunt de rit sunnit (musulmani care respectă percepțiile înscrise în sunna, sunna, una dintre cărțile sfinte ale musulmanilor. La musulmanii din Valu lui Traian obiceiurile legate de viața omului, nașterea, nunta și moartea aproape că au rămas cele tradiționale cu o singură excepție, a apărut "Masa mare". Începând de prin anii 1950-1955 această ceremonie a intrat în componența nunților tătarești, în ultima noapte a nunții. Ceremonia a fost împrumutată de la români și continuă și în zilele noastre. Nunțile turco-tătare au mai împrumutat de la cele românești "nașul" (vekil baba) și "nașa" (vekil ana). În prezent vekilul și soția sa se ocupă doar de cununia religioasă. Nașul și nașa pot fi aleși atât dintre români cât și dintre musulmani."



Citirea Coranului, botez și nuntăla tătari



La ortodocși ceremoniile religioase nu s-au modificat în timp ele fiind respectate de către toți. Sunt plăcut impresionat văzând duminică de duminică bisericile noastre devenind neîncăpătoare. Sărbătorile religioase sunt respectate cu sfințenie. În ultima perioadă asistăm la creșterea numărului de tineri care participă la slujbele religioase. Cu părere de rău însă, constat că de prin anii '50 tinerii au "uitat" să mai respecte datinile tradiționale religioase de Crăciun, Anul Nou sau Bobotează. Cetele de colindători care înainte se pregăteau din timp pentru aceste evenimente și erau așteptate cu multă dragoste și nerăbdare de fiecare familie din sat astăzi, s-au transformat în grupuri de 2-3 copii care rareori colinda întrucât din colindul tradițional știu decât "ne dați sau nu ne dați". Dacă înainte familiile care nu erau vizitate de colindători se întristau amarnic, astăzi încuie porțile. Consider că familiile și școala, mai ales că acum se predă și religia în școli, trebuie să conlucreze pentru a reînvia datinile străbune.

În localitate mai există și câteva culte religioase, nesemnificativ numeric, cel mai numeros fiind cultul "Adventist de ziua a șaptea".

Despre viața religioasă a comunei Valu lui Traian nu s-au păstrat prea multe documente. Într-o situație statistică din anul 1924 (D.1-1924-f. 13) găsim:

	- număr lăcașe cult	3 geamii
	- repartizarea locuitorilor după religie	
	Hasancea	Omurcea
- ortodocși	228	193
- catolici	17	3
- protestanți	13	24
- mahomedani	726	633
- alte religii	11	20

În subsolul acestei situații se menționează faptul: "s-a dus munca de lămurire a adventiștilor

- 2 familii 7 suflete și a bapțiștilor

- 1 familie 2 membri să treacă la ortodocși."

În anul 1924 se ia inițiativa constituirii unui comitet care să se ocupe de construirea unei biserici ortodoxe în Hasancea așa cum rezultă din adresa primăriei nr. 767/ 14 oct. 1924 către prefectură: "Prin prezenta vă facem cunoscut că s-a constituit un comitet din 9 persoane pentru construirea unei biserici în Hasancea." (D.3-1924-f. 2)

Despre biserica ortodoxă din Valea Seacă găsim adresa 13135/ 2 aug. 1938 a prefecturii Constanța, serviciul financiar și de contabilitate: "Prin prezenta vă facem cunoscut că vi s-a repartizat 30 000 lei pentru continuarea construcției școlii și 20 000 lei pentru biserica Valea Seacă." (D.2-1938-f. 131)

Pentru biserica din Valea Seacă o contribuție substanțială a avut-o familia Ichim din Basarabi fără ajutorul căreia biserica nu s-ar fi terminat de construit în anul 1938, așa cum rezultă dintr-o "Situatie statistică privind construcțiile publice" din anul 1939. (D.3-1939- f. 21) Din aceeași situație statistică mai rezultă:

- Geamia din Valea Seacă construită în 1885- 60 m.p. un salon și o sală,
- Geamia din Valu lui Traian construită în 1875 - 96 m.p. un salon,
- Geamia din Valu lui Traian construită în 1885 - 60 m.p. un salon și o sală.

Referitor la geamia din Valu lui Traian construită în anul 1875 aflăm din cererea domnului Regep Begali adresată primăriei faptul că aceasta se numea "Giuma". (D.21-1941-f. 20) Redăm conținutul cererii:

Domnule Primar,

Subsemnatul Regep I Begali, hatip al geamiei Giuma din această comună vă rog să binevoiți a-mi elibera un certificat că geamia "Giuma" este construită în 1875 de primii emigranți tătari din Crimeea și nu există un act prin care se poate constata adevăratul donator al acestei geamii. Vă rog să-mi eliberați și o adeverință că geamia a fost împrumutată în 1886 cu un lot de 10 hectare, loc de cimitir și loc de casă.

Semnatura - indescifrabil.

Referitor la geamia construită în anul 1885, bătrânii spun că ar fi vorba despre clădirea care se află lângă școala română, folosită ca local pentru școala tătară până în anul 1956 apoi biblioteca comunală până în anul 1965 după care a fost demolată. În acel loc a construit apoi cooperativa de consum ateliere de cizmărie, croitorie, coafură, frizerie.

În ce privește biserica ortodoxă din Valu lui Traian, aceasta nu s-a mai construit. În "Situția comunei din punct de vedere edilitar, sanitar, agricol și cultural" întocmită de primărie în anul 1941 se specifică: "S-a cărat piatră pentru biserică." După informațiile culese de la bătrâni, se confirmă faptul că în locul unde este astăzi căminul cultural era spațiul rezervat construirii bisericii. Pe acel loc exista și o clopotniță. Pe acel teren a fost cărată și piatra pentru construirea bisericii. Cu această piatră s-a construit căminul cultural.

Abia în anul 1983, printr-un acord tacit între primărie și credincioși, se începe o construcție din tablă, executată în curtea cimitirului de către atelierul de lăcătușerie al cooperativei condus de maistrul Faget Vasile. Pentru cine întreba, construcția era "casa mortuară". Până în anul 1985, s-au construit în interior zidurile din cărămidă, s-au tencuit și pictat dându-se în folosință actuala biserică.

După anul 1990, a fost posibil să se proiecteze și să se înceapă construcțiile unor adevărate lăcașe de cult atât pentru musulmani cât și pentru ortodocși. În anul 1992 începe construcția geamiei, din banii enoriașilor și donații cum ar fi cele ale consăteanului nostru Curti Seiran patronul morii de peste drum. Construcția a fost dată în folosință și este cea mai mare geamie rurală din Dobrogea. În anul 2002 a început și construcția bisericii ortodoxe care este în stadiu avansat de construcție și care va fi un adevărat monument de artă.

Ca și pentru învățământ și cultură, consiliul local la propunerea primarului Florin Mitroi, a alocat fonduri substanțiale pentru construirea și reabilitarea lăcașelor de cult după cum urmează:

- Biserica Valu lui Traian - construire -	750 000 000 lei - 2004
	800 000 000 lei - 2005
	2 000 000 000 lei - 2007
Total	3 550 000 000 lei
- Biserica Valea Seacă:	
- împrejmuire gard	1 192 997 500 lei - 2007
- gard la cimitir	330 334 300 lei - 2007
Total	1 523 331 800 lei - 2007
- Geamia Valea Seacă - reabilitare	13 292 000 lei - 2007

Total cheltuieli culte 5 086 623 800 lei ROL.







Remus Opreanu (1864-1908)
Prefect al județului Constanța

**CONDUCEREA ADMINISTRATIVĂ
A COMUNEI**

www.ziuaconstanta.ro

CONDUCEREA ADMINISTRATIVĂ A COMUNEI

Deși activitatea administrativă a unei comune este strâns legată de activitatea politică a locuitorilor săi, eu nu mi-am propus să abordez zona politicului în această lucrare întrucât partidele sunt trecătoare. Ceea ce rămâne într-o localitate sunt realizările locuitorilor săi și eu despre ei mi-am propus să vorbesc. Dar, pentru că această lucrare va fi citită, probabil, și de generațiile viitoare voi prezenta pe scurt cum au funcționat partidele în Valu lui Traian.

Copil fiind, îmi aduc aminte de la alegerile din 1946 gardurile pline de însemnele "ochiul" și "soarele" și ceva bătăi între tabere. Apoi, comuniștii numeau primarii, după bunul lor plac, fără a ține cont de voința locuitorilor, activiști de partid din afara localității. După 1990, organizațiile locale ale partidelor înființate se constituiau pe scheletul familiilor și rudelor celor care doreau să candideze în administrația locală și activau numai în timpul campaniilor electorale adică, din patru în patru ani. Deci constituirea organizațiilor locale nu au la bază o anumită ideologiei motiv pentru care, după alegeri, membrii acestora trec de la un partid la altul în funcție de interesele lor nu de interesele celor care i-au ales. Spre exemplu, la primele alegeri democratice, în anul 1992 mă hotăresc să candidez la funcția de primar al comunei Valu lui Traian. Studiind starea de spirit a localității am constatat faptul că în comună nu exista nici o organizație de partid și, în consecință, trebuia să particip la o competiție în care nu existau nici măcar două echipe. În același timp eram "curtat" de mai mulți cetățeni de la județ pe care nici nu-i cunoșteam. În acest context am fost vizitat de doi prieteni. Profesorul Gheorghe Dumitrașcu cu care fusesem coleg de liceu și inginer Lup Ion de la stațiunea experimentală. Primul m-a rugat să înființez o organizație F.S.N. (Frontul Salvării Naționale) și al doilea o organizație P.D.A.R. (Partidul Democrat Agrar din România). Sincer să fiu, le-am organizat pe amândouă. Pentru FSN am apelat la prietenii muncitori din SMT Mihalache Marin șef de brigada tractoare și Florea Ion ștrungar care și-au mobilizat colegii de muncă și rudele constituind organizația și propunând candidat de primar pe Nicorescu Vasile. Pentru PDAR m-am adresat țăranilor, am constituit organizația în numele căreia am candidat eu și am câștigat. Asta nu-i politică așa că nu voi discuta despre ea.

În capitolul "Istoricul populării și dezvoltării comunei" consemnam faptul că în anul 1850 localitatea era populată cu tătari. Dintr-un chestionar întocmit de primărie în anul 1940 care confirmă consemnarea de mai sus nu putem extrage nici o dată din care să rezulte dacă Hasancea sau Omurcea erau comune la acea dată. Se consemnează însă faptul că în anul 1881 s-a construit primăria Omurcea și în anul 1882 primăria Hasancea. (D.14-1940-f. 24) Dacă ne bazăm pe aceste date rezultă că din acei ani putem vorbi despre existența unor organe ale administrației de stat în ambele localități.

Din alte înscrisuri rezultă faptul că din anul 1911 cele două sate alcătuiau împreună comuna Hasancea condusă de un primar. Până în anul 1911 în componența comunei Omurcea intră satul Nazarcea iar în componența comunei Hasancea satul Mahomedcea.

Începând cu anul 1925 pe toate documentele din arhivă apare antetul "**Primăria Valu lui Traian**". Putem aprecia că în anul 1925 s-a renunțat la denumirea, în limba tătară, a localității Hasancea.

Dacă ne referim la conducerile administrative ale comunei, din documentele studiate rezultă că până în 1940 fiecare sat avea primar a cărei activitate era coordonată fie de prefect (șeful județului) fie de pretor (șeful plasei) (plasa-structură administrativă intermediară între comună și județ). Spre exemplu, în anul 1930 (D.1-1930- f. 16) apar laolaltă, adrese cu antetul "Primăria Valea Seacă - Plasa Ovidiu" iar pe ștampilă înscrisul "Comuna Basarabi - primăria sat Valea Seacă" precum și adrese în care pe ștampilă este înscrisul "Comuna Basarabi - primăria sat Valu lui Traian".

Și din alte documente rezultă că satele aveau primar și pentru rezolvarea problemelor administrative se alegeau "comitete de sprijin" din rândul locuitorilor. Urmare sesizării faptului că școlile nu erau bine administrate, prefectura cere primăriei la data de 1 februarie 1932 "Să se verifice situația și dacă este cazul să se aprobe înlocuirea membrilor comitetului școlar." Primăria răspunde la 19 februarie 1932 "S-au convocat locuitorii comunei și au ales un nou comitet școlar." (D.2-1933-f. 2)

În Monitorul județului Constanța nr. 26 partea I din 27 iunie 1934 se comunică: "Se organizează alegeri pentru membrii

comitetelor agricole locale. Valu lui Traian fiind comuna cu până la 600 alegători are dreptul la doi candidați.” (D.1-1934-f. 66)

În anul 1930, 4 noiembrie se întocmește devizul pentru construirea clădirii primăriei Valu lui Traian în valoare de 251 000 lei cu termen de execuție 90 de zile. Conform schiței anexă erau prevăzute două camere pe hol, o cameră de 4,28/4,14 m. pentru primar și o cameră cu aceleași dimensiuni pentru notar. Iată deci că la nivelul comunelor pe lângă primar era și un notar (D.2-1932-f.36). Construcția primăriei nu se realizează decât după ce este numit primar Elmi Musledin (1932-1936). Acesta cere modificarea proiectului. Construcția se executa în anii 1933-1934 după ce se suplimentează devizul inițial cu 60 463 lei (D.1-1935-f. 110). În declarația de asigurare a primăriei se prevede “O primărie compusă din parter cu 6 camere și una sală construită în anul 1934, se află la 80 de metri de calea ferată și are 4 sobe de teracotă, 2 dulapuri de arhivă, 2 mese , 1 birou, 6 scaune, un dulap mare.” (D1-1935-f.216-217)

Din anul 1935 primăria Valu lui Traian funcționează cu primar și notar. Notarul locuia în primărie. Primarul și notarul erau investiți cu puteri mari de decizie. Actele întocmite de notar, începând cu actele de stare civilă până la cele de proprietate nu puteau fi atacate decât în justiție. Măsurile stabilite de primar erau obligatorii pentru toți locuitorii. Spre exemplu, în anul 1938-15 mai, S. Mihailov fierar pe moșia Maria Hortopan reclama la primărie faptul că nu a primit de la stăpână hainele și opincile pentru anul 1937. Pe reclamație primarul pune rezoluția “Respectați contractul și legea”.

Pe data de 20 mai Mihailov informează pe primar că a primit hainele și opincile (D.4-1940-f. 17). În anul 1941 primăria informează prefectura Constanța “Avem nevoie de un grajd comunal întrucât cei trei tauri comunali nu avem unde-i adăposti.” (D.22- 1941- f. 263) Din procesul verbal încheiat de Gh. Alexandrescu, pretorul plășii Constanța la data de 7 iunie 1943 rezultă: “Grajdul comunal și platforma de gunoi în curs de construcție va fi gata într-o lună de zile.” (D.2-1943- f. 224)

În general, atât localul primăriei cât și grajdul comunal au rămas intacte până în 1980 când la primărie s-a adăugat o cameră pentru vicepreședinte iar la grajd trei camere pe hol în care au funcționat ateliere de prestări servicii ale consiliului popular.

În anul 2004 începe extinderea și modernizarea primăriei iar grajdul comunal se transformă în magazine de materiale și garaj.



Sediul primăriei așa cum a fost construit în anul 1934.

După cel de-al doilea Război Mondial, conducerea administrativă a comunei se realizează, ca în întreaga țară, după modelul sovietic prin "Sfaturi populare". Acestea erau constituite din deputați aleși din rândul locuitorilor, o dată la patru ani. Dintre aceștia se alegea un comitet executiv care, la rândul său, alegea președintele comitetului executiv (primarul). Comunele erau subordonate raioanelor. Comuna Valu lui Traian se subordona raionului Medgidia. La rândul lor, raioanele se subordonau regiunilor. La noi, regiunea Dobrogea îngloba ținutul dintre Dunăre și Marea Neagră și raionul Fetești de peste Dunăre. Împărțirea administrativă din 1968 desființează raioanele, regiunile devin județe iar sfaturile populare- "Consilii populare". Regiunea Dobrogea s-a împărțit în două județe, Constanța și Tulcea.

După împărțirea administrativă, conducerea administrativă a comunei se realiza prin consiliul popular format din 21 deputați aleși prin vot uninominal pe circumscripții electorale. Deputații, de regulă erau locuitori ai circumscripției electorale în care candidau. Consiliul popular se întrunea trimestrial și aproba hotărâri privind dezvoltarea economico-edilitară a comunei, gospodărire și înfrumusețare, învățământ, cultură, sănătate, sport, etc.

Între sesiunile consiliului popular activitățile curente erau rezolvate de către comitetul executiv, format din 5-7 deputați aleși de către consiliul popular, care se întrunea lunar și emiteau decizii care,

ca și hotărârile consiliului popular erau obligatorii. Treburile zilnice erau rezolvate de președintele biroului executiv și vicepreședintele acestuia împreună cu salariații consiliului popular. Președintele și vicepreședintele comitetului executiv erau aleși de membrii comitetului executiv. După 1968, președinții comitetului executiv trebuiau musai să fie și secretari ai comitetului comunal al partidului comunist român motiv pentru care nu erau locuitori ai comunei ci activiști de partid aduși, în general din orașe. Deputații consiliului popular erau propuși dintre locuitorii comunei pe baza unui algoritm impus de la județ. Adică din numărul total de deputați, un anumit număr trebuia să fie muncitori, un alt număr țărani, 1-2 intelectuali etc. În comitetul executiv, în mod obligatoriu erau cooptați președinți de CAP, directori de SMT, președintele cooperăției de consum, directorul școlii și alți conducători. Până în anul 1975 vicepreședinții consiliilor populare nu erau scoși din producție. Așa se face că în perioada 1968-1975 eu am îndeplinit funcția de vicepreședinte al consiliului popular și răspundeam de sectoarele învățământ, cultură și sport. Din anul 1975 vicepreședintele consiliului local era, ca și acum salariat. Până în anul 1990 vicepreședinte salariat a fost domnul Burcea Vasile. În acest context președintele consiliului popular se ocupa mai mult de munca de partid iar activitatea curentă a consiliului cădea pe umerii vicepreședintelui și a secretarului împreună cu patru salariați : stare civila, contabilitate, agent fiscal și om de serviciu.

Pe lângă consiliul popular își desfășura activitatea o "comisie de împăciuire". Această comisie avea menirea să "judece" micile certuri din familie, dintre vecini sau alte litigii minore dintre locuitorii comunei. Acțiunea începea la reclamația uneia dintre părți. Se convocau toate părțile în litigiu și comisia încerca să le împăce. În cazul în care după cel puțin trei înfățișări părțile nu se împăcau dosarele erau înaintate judecătoriei raionale Medgidia pentru soluționare.

De-a lungul timpului, până în anul 1989, la conducerea comunei s-au aflat următorii primari:

1- Musledin Elmi	1932-1936	7- Dumitrache Marin	1950-1968
2- Posirca Vasile	1936-1937	8- Dorosin Anton	1968-1970
3- Cincea Gheorghe	1937-1940	9- Leca Mihai	1970-1971

- | | | | |
|-------------------|-----------|---------------------|-----------|
| 4- Lerescu Jan | 1940-1944 | 10- Dorobantu C-tin | 1971-1984 |
| 5- Sorescu C-tin. | 1944-1946 | 11- Dobrila Ion | 1984-1989 |
| 6- Conache C-tin. | 1946-1948 | | |

Între 1948-1950 comuna a fost condusă de către un "comitet provizoriu".

A venit sfârșitul anului 1989 când întreaga țară s-a ridicat împotriva dictatorului Ceaușescu. În comuna noastră nu au avut loc evenimente deosebite. Unii și-au manifestat în mod sincer bucuria, participând la paza obiectivelor din comună, alții au încercat să profite de starea de incertitudine creată. Cea mai mare bătălie s-a dat pe locurile din consiliul Valu lui Traian al C.P.U.N. (Comitet Provizoriu de Unitate Națională - organism de conducere al treburilor localităților). După lungi dezbateri și succesiuni la șefia consiliului care uneori durau o zi două, abia pe data de 7 mai 1990 așa cum rezulta din procesul verbal încheiat la acea dată (D1 CPUN-1990 f. 17) s-a constituit Consiliul Valu lui Traian al CPUN în următoarea componență:

- | | |
|-------------------------------------|----------------------------------|
| 1- Peicu Stoica Andrei - președinte | 10- Negut Ion - inginer SCCI |
| 2- Florea Ion - strungar | 11- Faget Vasile - președ. coop. |
| 3- Iancu Florentina - medic | 12- Boncota Dumitru - muncitor |
| 4- Chirciu Ion - șef. Post miliție | 13- Nistor Dumitru - muncitor |
| 5- Tudosa Marin - contabil SCCI | 14- Bebu Vasile - șef secție |
| 6- Marincu Polivian - muncitor | 15- Ungureanu M. - profesor |
| 7- Sali Negeat - economist | 16- Badin Ion - tehnician |
| 8- Cristea Nicolae - muncitor | 17- Ivanciu D. - muncitor |
| 9- Omer Nejmedin - hoga | |

Primii 9 membri din tabelul alăturat constituie biroul executiv. În aceeași ședință se confirmă în funcția de primar al comunei domnul Ion Sorin Adrian care îndeplinește această funcție până în luna august 1990 când prin ordinul prefectului este numit în această funcție domnul Ungureanu Mircea iar viceprimar domnul Pocora Vasile.

Primele alegeri democratice din anul 1992 confirmă în funcția de primar pe domnul Păunescu Ștefan și consilieri locali următorii domni:

- | | |
|---------------------|----------------------|
| 1- Agbas Vasile | 10- Lazar Constantin |
| 2- Cinca Constantin | 11- Mihalache Marin |
| 3- Curti Izet | 12- Marzali Reduan |
| 4- Costescu Iliana | 13- Nicolae Anghel |
| 5- Costescu Ion | 14- Stănescu Ilie |

7-Joe Nicolae

16- Tudosoiu Iancu

8-Memedemin Iasar

17- Ștefan Marius

9-Nițescu Petre

În timpul legislaturii Bucel Niculae, ales viceprimar, a fost înlocuit cu Papuc Gheorghe și Butnaru Niculae, decedat, înlocuit cu Dragomir Vasile.

În prezent, ca rezultat al alegerilor din anul 2004, la conducerea comunei se află următorii:

- primar Mitroi Florin

- viceprimar Bucel Niculae

- consilieri locali:

1- Asan Orhan

9- Ogreanu Maria

2- Bindelea Vasile

10- Papuc Gheorghe

3- Bodiu Violeta

11- Piecu Cristian

4- Chirciu Ion

12- Purcarea Gheorghe

5- Moraru Nicu

13- Patrutoiu Ion

6- Marzali Reduan

14- Ștefan Marius

7- Motoi Cristian

15- Tudosoiu Iancu

8- Niculescu Ștefan

De obicei, atunci când se discută despre primari, viceprimari sau consilieri locali, se pun întrebări de felul: "Ce a făcut acesta pentru comună?". Aș putea răspunde la această întrebare direct însă, mi se pare nedrept dacă n-am pune, în același timp, și întrebarea "În ce condiții și-a desfășurat activitatea fiecare dintre aceștia?".

Ca fiu al satului sunt mulțumit că, în timpul vieții mele, satul în care m-am născut s-a dezvoltat an de an devenind astăzi unul dintre cele mai mari, mai frumoase și mai bogate localități din județul Constanța. La acest lucru am contribuit toți locuitorii atât prin muncă fizică cât și cu bani. Primarii pot fi comparați între ei doar prin modul în care au știut să gestioneze veniturile comunei, dacă ele au existat, sau să atragă venituri din alte surse, în afara impozitelor și taxelor colectate de la populație. Așa a gândit și actualul primar Florin Mitroi când a propus consiliului local să aprobe că, primarilor de până în 2004 în viață, să li se acorde diploma și titlul de "Cetățean de onoare al comunei Valu lui Traian".

Totuși, în mod succint, am să subliniez câteva realizări în folosul cetățenilor, altele decât cele descrise în capitolele anterioare,

obținute în perioadele precedente.

Până la cel de-al doilea război mondial, ați putut constata din cele descrise în capitolele anterioare, locuitorii comunei erau foarte săraci iar primăria, uneori, nu avea fonduri nici pentru combustibilul necesar școlilor.

După război și seceta cumplită, sfaturile populare nu beneficiau nici măcar de banii proveniți din impozite. Acestea erau încasate de către agențiile fiscale, care nu erau subordonate primăriilor, și vărsate la bugetul de stat. Pentru a putea construi ceva în comună, școală, magazin, drumuri, etc., se apela la locuitorii satelor cărora li se fixa, în funcție de obiectivele propuse a se realiza, o taxă în bani numită "contribuție bănească" și o "contribuție în muncă". Contribuția bănească se stabilea pe familii în funcție de valoarea obiectivului ce urma a fi construit dar nu depășea valoarea medie a unui salariu pe economie. Contribuția în muncă se stabilea pe cap de locuitor în vârstă de la 18 la 60 de ani, și reprezenta 6-10 zile muncă pe an pe care trebuia să le execute manual la pietruitul străzilor, săpat șanțuri pentru canalizare, ca salahori la construcția școlilor etc. Cine deținea atelaje, se stabilea un anumit număr de zile pe an care trebuiau prestate de acestea în folosul obștei. Erau situații în care banii colectați de la "contribuția bănească" nu erau suficienți pentru obiectivul propus și atunci, cetățenii erau obligați ca în locul contribuției în muncă să dea bani la primărie. Așa s-a întâmplat în anul 1962 când, pentru a putea construi 3 săli de clasă cetățenii au plătit în bani contravaloarea contribuției în muncă și 2 ani nu s-au mai astupat gropile de pe străzi. Această practică s-a folosit până în anul 1989. Iată de ce în perioadele acelea nu s-au putut realiza prea multe lucrări de reabilitare a drumurilor. Chiar dacă acest lucru s-a dorit, banii erau insuficienți și cum aceștia trebuiau colectați de la locuitorii comunei ar fi fost o povară grea de suportat pentru familiile sărace din localitate.

Cu toate acestea între 1952-1968, perioada în care primar era domnul Dumitrache Marin, s-au construit două cămine culturale și 12 săli de clasă la școli, s-a realizat rețeaua de apă potabilă în comună concomitent cu pietruirea străzii care făcea legătura dintre cele două CAP-uri. Tot în acea perioadă s-au construit două magazine universale cu restaurant, în fiecare sat câte unul.

Între 1968 și 1971 s-a construit actualul local de școală.

În perioada 1971-1984 primar a fost domnul Dorobanțu Constantin, ajutat în perioada 1975-1984 de domnul Burcea Vasile în calitate de viceprimar. Acum s-au adăugat 4 săli de clasă la școala nouă, s-au construit săli pentru două ateliere școală, centrală termică, clădirea poștei, dispensarul uman și sediul cooperăției de consum. Așa cum am arătat, cu oarecare risc s-a construit biserica din Valu lui Traian. În această perioadă s-a înființat, cu ajutorul priceputului tehnician Podpaniuc Anatolie, o pepiniera pentru producerea de trandafiri. Acest lucru a făcut ca, cu bani mai puțini să putem planta de-a lungul șoselei naționale, de o parte și de cealaltă 25 000 de butași de trandafiri care, la prima înflorire au uimit toți trecătorii prin Valu lui Traian. Datorită lucrărilor de lărgire a șoselei naționale a trebuit să se mai planteze 10 000 de trandafiri. Tot în această perioadă s-au plantat, pe străzile laterale ale comunei 30 000 de pomi fructiferi (cireș, vișin și cais), s-au construit 72 000 m.p. trotuare și 135 000 m.p. străzi. S-au înlocuit conductele de apă potabilă cu unele de debit mai mare pentru a asigura fiecărei familii și apa necesară producerii de legume în curte.

Urmare acestor lucrări cât și a rezultatelor foarte bune obținute în agricultură și în activitatea culturală, localitatea Valu lui Traian a fost, ani la rând, clasificată în primele locuri pe județ cu prilejul concursurilor dintre comune privind activitatea economică, social culturală și edilitar gospodărească. La aceleași tipuri de concursuri, dar la nivel național, comuna Valu lui Traian a obținut de două ori premiul III pe țară și o dată premiul I. Cu banii primiți pentru acest ultim premiu am reușit să construim cele 4 săli de clasă specificate mai sus.

Iată deci că în fiecare perioadă s-a realizat câte ceva despre care putem vorbi cu mândrie pentru că, așa cum am subliniat, realizările sunt rodul muncii cetățenilor acestei localități pe care nu politica i-a interesat ci un trai mai bun al copiilor lor și urmașilor acestora.

Faptul că localitatea Valu lui Traian devenise reprezentativă la nivel național, a determinat conducerea de stat de atunci ca, în anul 1972, cu prilejul vizitei președintelui Bulgariei Todor Jivcov în România, să aleagă drept loc de desfășurare a convorbirilor

dintre acesta și președintele României Nicolae Ceaușescu, comuna Valu lui Traian.

Convorbirile s-au desfășurat în localul Școlii Nr. 1.

În fotografiile care urmează au fost surprinși membrii consiliului popular și conducătorii unităților din comună cu prilejul înmânării premiului I pe țară (foto partea stânga) și salariații consiliului popular din acea vreme: Arghir D. agent fiscal, Mitroi A. femeie de serviciu, Ion Jenica stare civilă, Radu Gh. secretar, Burcea G. vicepreședinte (foto partea dreaptă).



După anul 1989, deși Guvernul Român a alocat fonduri cu nemiluita (aveam la școli câte 7 paznici plătiți de către stat), în primul an nu a avut cine să solicite fonduri iar în anul următor domnul Ungureanu Mircea reușește să obțină fonduri pentru asfaltarea drumului din interiorul localității, de la șoseaua națională, halta Valea Seacă până la Purcărea Gheorghe.



După alegerile din anul 1992, legislația privind finanțele publice și bugetul local era ambiguă astfel că veniturile consiliului local abia ajungeau pentru plata salariaților proprii și pentru întreținerea clădirilor de interes public. În acea vreme consilierii locali nu primeau indemnizație. Cu toate acestea s-au continuat lucrările de reabilitare a drumurilor interioare, s-a pietruit drumul de la geamia nouă până la cimitirul nou și în continuare în zona C de parcelare. O realizare importantă a fost electrificarea cartierului nou creat în zonele C și D și asigurarea iluminatului public în aceste zone. Această lucrare s-a executat din fonduri atrase de la Consiliul județean care, valoric reprezentau c-am 5 bugete anuale ale consiliului local de atunci.

În perioada 1996-2004, tot din lipsa fondurilor, nu s-au realizat lucrări deosebite ci s-a continuat cu întreținerea drumurilor existente și s-a pietruit un drum în preajma geamiei Valea Seacă. S-au reamenajat la sediul primăriei 4 camere (foste ateliere de prestări servicii înainte de 1989) creându-se condiții optime de lucru pentru salariații primăriei și pentru consilierii locali creându-se o sală corespunzătoare de sedințe. S-au introdus pentru prima oară calculatoare în activitatea funcționarilor publici.

După alegerile din anul 2004, actualul primar domnul Florin Mitroi a reușit să atragă fonduri importante de la Uniunea Europeană prin programe judicios întocmite concomitent cu realizarea unor venituri mai mari la bugetul local printr-o mai bună activitate de colectare a impozitelor și taxelor locale și scoaterea la licitație a numeroase loturi din intravilanul comunei destinate construirii de locuințe. Rezultatele obținute în primii trei ani ai mandatului domnului Florin Mitroi mă îndreptătesc să prevăd un viitor prosper pentru locuitorii comunei Valu lui Traian, comuna care nu peste mult timp va fi oraș.

Despre strădania primarului Florin Mitroi care, numai în trei ani, a reușit să transpună în practică 80% dintre prevederile programului cu care s-a prezentat în fața alegătorilor, voi elabora cât de curând o lucrare separată pentru că merită acest lucru. Aș dori numai să subliniez faptul că prin activitățile sale și-a atras deja simpatia tuturor locuitorilor comunei indiferent de etnie și am convingerea, de altfel și sondajele o confirmă, că dacă va mai candida pentru funcția de primar în alegerile următoare, peste 90% dintre

cetățenii cu drept de vot vor vota pentru re alegerea sa în funcția de primar al comunei Valu lui Traian.



Prevăd în următorii ani o transformare radicală a localității din punct de vedere edilitar gospodăresc. Dacă în același timp va avea loc și o transformare a mentalităților consătenilor noștri, în sensul de a respecta și păstra ceea ce se construiește, de a se respecta unul pe celălalt și de a conștientiza faptul că numai împreună, în buna înțelegere vom prospera, înseamnă că despre viitorul oraș Valu lui Traian se va vorbi numai de bine. În același timp credința în Dumnezeu și respectul față de înaintașii noștri trebuie să ne călăuzească pașii spre viitor.

Dacă după ce ați parcurs conținutul acestei monografii, ați reținut efortul depus de locuitorii comunei noastre în condiții deosebit de grele, războaie, foamete, molime, dictaturi, etc. pentru ca noi să trăim astăzi mai bine, înseamnă că eu mi-am făcut datoria de fiu al acestei localități și sunt îndreptățit să vă cer "Nu uitați nicicând de unde ați plecat!"





ANEXE

www.ziuaconstanta.ro



DIPLOMA

Se acordă _____ PREMIUL I

FORMATIEI DE DANSURI POPULARE MIXTE

de la _____ CĂMINUL CULTURAL

din localitatea _____ VALU LUI TRAIAN

judetul _____ CONSTANȚA la concursul artistic
din cadrul etapei județene a Festivalului
național al educației și culturii socialiste
"Cîntarea României".

Președintele Comisiei





COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE SOCIALISTĂ
HARGHITA

HARGITA MEGYE SZOCIALISTA MŰVELODESI ES NEVELESI
BIZOTTSAGA

CENTRUL JUDEȚEAN DE INDRUMARE A CREAȚIEI POPULARE ȘI A
MIȘCĂRII ARTISTICE DE MASĂ – HARGHITA

NÉPI ALKOTÁSOK ES MŰVESZETI TÖMEGMOZGALOM
HARGITA MEGYEI IFANYITO KOZPONTJA

Diplomă

Se acordă Ansamblului turco-tatar
din Falu lui Traian, jud. Constanța

PENTRU PARTICIPARE LA FESTIVALUL FOLCLORIC „PRIETENIA” DE LA SZÉKES
DIN CÔRNEIU – SECUIESC EGIPTA XVI. 1982

Președinte – Elnök

Director – Igazgató



DIPLOMA

Se acordă premiul I

CINECLUBULUI CAMINULUI CULTURAL

din localitatea VALUL LUI TRAIAN
judetul CONSTANTA *la concursul de*
CINEMATOGRAFIE AMATORI

in cadrul etapei judetene a Festivalului
național al educației și culturii socialiste
"Cințarea României" - ediția a II-a.

Președintele Comisiei judetene,

1979.





DIPLOMA

*Se acordă premiul II și titlul de Laureat
Cineclubului*

Căminului cultural

din localitatea Valul lui Traian

*judeteul Constanța la concursul de
artă cinematografică*

*în cadrul etapei republicane a Festivalului
național al educației și culturii socialiste
"Cîntarea României" - ediția a II-a.*

Președintele Comisiei centrale,

1979



DIPLOMA

Se acordă PREMIUL I

CINECLUBULUI

de la CĂMINUL CULTURAL

din localitatea VALU-LUI-TRAIAN

judeteul CONSTANȚA *la concursul artistic*
de interpretare (creație) din cadrul etapei
republicane a Festivalului național al educației
și culturii socialiste „Cintarea României.”

Președintele Comisiei centrale,

1981

film festival

DIPLOMA

Se acordă PREMIUL I Cineclubului
 din localitatea VALUL LUI TRAIAN
 pentru filmul
NECAZURILE LUI MOS ION APOSTOL

la Festivalul sătesc al filmului de
 amatori "Satul românesc de ieri și de azi"
 - Bivolari - Județul Iași -

EDIȚIA 2000

PREȘEDINTE

Handwritten signature

CENTRUL DE ÎNCURAJARE A CINEMATULUI

film
festival
film

DIPLOMA

Se acordă TREMIUL PENTRU SCENARIU
din localitatea VALU LUI TRAIAN
pentru filmul

"ATENȚIE, PĂRINȚI!"

la Festivalul sătesc al filmului de
amatori "Satul românesc de ieri și de azi"
- Bivolari - Județul Iași -

Data

EDIȚIA 2007

PREȘEDINTE

FILMUL
și ȘCOALA



FESTIVALUL
CINECLUBURILOR
DIN
ÎNVĂȚĂMÎNT

Uniunea Sindicatelor din Învățămînt ,
Știință și Cultură

DIPLOMA

se acordă PREMIUL I

cineclubului „TRAIAN”

din COM. VALUL LUI TRAIAN pentru filmul ATENȚIE PĂRINȚI

Președinte

ROMAN '82

ORGANIZAȚIA PIONERILOR
DIN R. S. R.



CONSILIUL JUDEȚEAN
IASI

DIPLOMA DE ONOARE

SE ACORDĂ DIPLOMĂ SPECIALĂ
LOCALITATEA VALUL LUI TRĂIAN JUDEȚUL CONSTANTA
PENTRU rolul „Steaua pământului”
ANUL 1984 Nr. _____

1-2.VI. Bivolari

PREȘEDINTE





ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

DIPLOMĂ DE FIDELITATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

Se acordă ~~doamnei~~ / domnului

PĂUNESCU ȘTEFAN OCTAV

De la Școala cu clasele I-VIII VALU lui TRAIAN

Pentru rezultate deosebite obținute în întreaga activitate.

Ecaterina ANDRONESCU
Ministru

Data 10.01.2003



PRECIZĂRI LA FOTOGRAFII

- Pag 26- Locuințe și dotări la fosta tabără Canal Dunăre-Marea Neagră
- Pag 37- Costum oltenesc- Păunescu Andreiana, costum muntenesc bărbat,
Marin Cîncă- primar și Păunescu Dumitru- învățător-1936
Portul la tătari- Grupuri de tătari- 1930
- Pag 56- Canale de irigații și procedee de irigații
- Pag 57- Fermă de vaci CAP Valu lui Traian- oi rasa merinos
- Pag 65- Aspecte din livezile SCPP- Tehnicienii Podpaniuc Anatolie și
Cocea Nicolae.
Etapile extinderii școlilor- Valea Seacă (sus)- Valu lui Traian (jos)
- Pag 76- Cabinetul de geometrie de la școala nr.1 (schița)- Aspecte dintr-o
oră de curs. Cabinete școlare: geografie, istorie, aritmetică, algebră.
- Pag 86- Primele formații artistice ale căminului cultural- 1964-1969
Muzică ușoară- Faic Ialcin, Ciocan C, Facri Zia
Muzică populară- Manea I, Nistor I, Mocanu C, Mocanu N,
Vaduva T
Soliști vocali- Tudora Floarea și Ilie Ghiorghe
Solist flaut- Vaduva Tudor
- Pag 87- Călușul- Turoi Gh, Turoi S, Manea C, Ilie I, Popa I, Mihai N,
Marcu N, Păunescu Ștefan.
Dansuri populare- Miscoci E, Danghe I, Vasile E, Constantin E,
Tudora E, Tuca E, Tudosoiu M, Cioroiu D, Niculescu V, Niculescu
M, Azmi E, Cojocar A, Dinca N, Moldoveanu D, Nicorescu Gh.,
Hoidrag Dan, Cîncă Mariana, Mihaila C și Begu Vasile
- Pag 89- Soliști instrumentiști după anul 1968- Turoi Gh, Mocanu N și
Nistor I, Faic Ialcin, Ciocan C, Bucur Ion și Facri Zia.
- Pag 90- Soliști vocali- Ciocan C, Tudora Fl, Nicolae E și Bucur Ion
Formația de muzică populară în timpul spectacolului-
Constantin Ion, Bucur Ion, Mocanu N, Ciocan C, Proca C și
Borcila Mihai.
Jos- relaxare după spectacol
- Pag 92- Formația de dansuri feminine repetând dansuri
populare și "Fetele de la Capalna"
- Pag 94- Călușul- 1982- Miron C, Dinu D, Baubec G, Sima D, Musat
N, Gelil Z, Bratu N, Ivan V, Ion D, Stoianov T și Moraru
Nicolae
Instructorul de dans- George Grecu
Formația care a obținut Diploma la Festivalul de la Sibiu- 1982

- Pag 97- Formația de dansuri turco-tătare- Szekye- 1982
Aceeși formație pe scena căminului cultural Valu lui Traian
- Pag 99- Brigăzi artistice de agitație
- Pag 100- Formația de teatru- Cioroiu D, Moldoveanu D, Miscoci E,
Niculescu V, Danghe I, Azmi E, Glodeanu A, Dragan P, Cioroiu N
și Păunescu Ștefan.
- Pag 102- Grupul vocal al cadrelor didactice- Mihai T, Robe E, Flangea M,
Podpaniuc S, Nicolaescu L, Păunescu M, Rauta T, Tudosa C,
Spilcea M, Popa C, Voivozeanu D, Enache M și Zaharia C.
După spectacol- odihna meritată la Păltiniș
- Pag 105- Festivalul "Traian"- prima ediție- 1975- Olt. Reprezentanții
comunei Valu lui Traian- Ciocan Constantin și Tudora Floarea.
- Pag 106- Festivalul "Traian"- ediția a doua- 1977- Valu lui Traian.
Reprezentanții comunei Valu lui Traian- Duta I, Chivaran M,
Chivaran I, Nicolae E, Bucur I și Tudora Floarea
Festivalul "Traian"- ediția a treia- Brăila. Reprezentanții comunei
Valu lui Traian- Nicolae Elena și Chivaran Maria
- Pag 107- Scrisori și telegrame de mulțumire pentru modul de organizare al
Festivalului "Traian"
- Pag 110- Inaugurarea bazei sportive Valu lui Traian- Echipa de fotbal
SCCI, Echipa de fotbal școala de șoferi iar pe teren echipele de
fotbal ale SMT și SCCI
- Pag 112- Echipa de fotbal "VOINȚA" la a 20-a aniversare- 1993
- Pag 113- Comemorarea celui care a fost Gica Preda, fotbalist.
- Pag 117- KURES- Lupte sub privirile batalului și ale juriului
Câștigătorul Bayracului
KURES- Daula și Zurna îndeamnă luptătorii la victorie.
- Pag 134- Aspecte de la vizita președintelui Bulgariei Todor Jivcov în
România. Convorbirile au avut loc în localul Școlii Nr.1.

BIBLIOGRAFIE

1. Arhiva primăriei Valu lui Traian – în lucrare am indicat prin
(D1-1925-f. 16) Dosarul numărul 1 1925 fila 16
2. PĂUNESCU ȘTEFAN, PĂUNESCU MARIA și
DUMITRAȘCU LUCICA
Date monografice privind comuna Valu lui Traian 1970
3. PĂUNESCU MARIA
Lucrare pentru obținerea gradului didactic I- 1983
4. V. PARVA
Getica o preistorie a Daciei-București 1926- t- III
5. V. PARVAN
Dacia Traiana - București 1904
6. N. IORGA
Războiul pentru Independența României- București 1927
7. CONSTANTIN C. GIURESCU
Dobrogea vechi pământ românesc- București 1942
8. ION IONESCU DE LA BRAN
Analele Dobrogei- Nr.1- 1922
9. M.D. IONESCU
Dobrogea în pragul secolului al XX-lea- București 1904
10. I. BITOLEANU- GH. DUMITRAȘCU
Istoria românilor dintre Dunăre și Mare
11. Dicționarul limbii române moderne- Ed. Academiei- 1958
12. IASAR MEMEDEMİN
Elemente monografice referitoare la Turco-Tătari-
comuna Valu lui Traian (Karadeniz nr. 2 febr. 2004)

	pag
Florin Mitroi primar	
Prefață.....	I
I. De ce mă simt dator să scriu eu monografia comunei	
Valu lui Traian.....	1
II. Așezarea localității.....	5
III. Dobrogea (scurt istoric).....	9
IV. Istoricul populării și dezvoltării comunei.....	13
V. Condițiile fizico-geografice.....	27
- Clima.....	
- Flora și fauna.....	
VI. Cum trăiau locuitorii.....	33
- Locuințe.....	
- Porturi.....	
- Nivel de trai.....	
- Relații interumane.....	
VII. Economia comunei.....	47
- Agricultură.....	
- CAP-uri.....	
- Stațiunea experimentală.....	
- Stațiunea de cercetare Palas.....	
- Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii.....	
- Stațiunea pomicolă.....	
- Prestări servicii.....	
VIII. Învățământ-cultură-sport.....	69
- Învățământ.....	
- Activitate culturală.....	
- Activitate sportivă.....	
- Activitate religioasă.....	
IX. Conducerea administrativă a comunei.....	123
Anexe.....	137
Precizări la fotografii.....	148
Bibliografie.....	150






PĂUNESCU ȘTEFAN-OCTAV

Din Valea Seacă
Valu lui Traian
Județul Constanța
28 noiembrie 1939

Universitatea București
Facultatea de Matematică

Tatăl Păunescu Dumitru - învățător
Mama Păunescu Andreiana - educatoare

- 46 de ani în învățământ profesor sau director la scolile din Valea Seacă și din Valu lui Traian până la pensionare în anul 2002.
- 1992-1996 primar al comunei Valu lui Traian

- 
- "Profesor evidențiat"
Ministerul Educației și Învățământului- 1982
 - Diplomă de fidelitate în învățământ
Ministerul Educației și Cercetării- 2003
 - Diplomă "Cetățean de Onoare al comunei Valu lui Traian"
Consiliul local al comunei Valu lui Traian- 2005